oră şi nu este chestiune nicĭ de rezervor nicĭ de bidoane. Totalul combustibiluluĭ dă decĭ 1250 kil. 600. Dar aparatul nu poate să suporte maĭ mult de 700 kil. şi noĭ nu am socotit cu toate acestea nicĭ aparatul chiar, nicĭ motorul, nicĭ pasagerul fără de care este imposibil orĭce lucru. Cu ceĭ 100 caĭ, mergând 117 kil. pe oră nu ar trebui maĭ mult de 43 de ore. Dar în schimb cele două motoare consumă dublu, 44 kil. pe oră, adică 1821 kilograme numaĭ combustibilul. Se vede dar că traversarea Atlanticuluĭ este imposibil. Poate că în viitor se va realiza, când totul va fi perfecţionat.

Traian Popescu.

NAPOLEON IN INSULA ELBA

Vinderea la licitaţie publică a uneĭ case pe care Napolien a locuit-o câteva timp în insula Elba a înviorat suvenirul zilelor petrecute în acest exil.

In viaţa arzătoare a împăratuluĭ şederea în insula Elba este puţin lucru. Napoleon era uitat pentrucă chiar el făcea sforţărĭ ca să fie uitat. Dar este o greşală a crede că studiul vieţeĭ sale în timpul zilelor petrecute în acest exil nu presintă decât un interes secundar.

Dacă geniul săŭ militar nu a maĭ avut în timpul acesteĭ perioade ocaziunea să se manifesteze, geniul săŭ de organizator se arată nu maĭ puţin admirabil decât în timpul când domnea în Europa. Şi poate chiar în acest timp împăratul dă măsura marilor sale facultăţĭ de diplomat.

Napoleon sosise în insula Elba la 20 Aprilie 1814. La 3 Maĭ, în ziua chiar când Ludovic XVIII îşĭ făcea, în Parisul recucerit Burbonilor, intrarea într'o trăsură trasă de caĭ albĭ, împăratul alungat îşĭ făcea deasemenea şi el intrarea solemnă în noua sa capitală: Porto-Ferrajo.

Impăratul lumeĭ nu maĭ era decât regele insuleĭ Elba. Dar aşa mic cum fu regatul, entusiasmul popular era făcut pentru a satisface pe noul suveran. Locuitoriĭ îl primiseră cu simpatia cea maĭ călduroasă.

Insula Elba, mica insulă aproape necunoscută, intra în istorie. Ea devenea un regat şi cel maĭ mare cuceritor al timpurilor moderne era suveranul acestuia.

Noul rege locui maĭ întâĭ în primăria din Porto-Ferrajo. Dar sub ferestrele sale era o neîncetată larmă de ovaţiunĭ. Nu putea să pue piciorul din casă fără să fie îndată întovărăşit de o escortă de admiratorĭ. Obosit de aceste manifestaţiunĭ prea dese şi prea sgomotoase Napoleon se hotără să se depărteze puţin. Maĭ întâĭ se refugiă la palatul Mulini care se afla pe un platou destul de ridicat în afară de raza oraşuluĭ.

Aceasta fu principala luĭ locuinţă, locuinţă de altfel destul de răŭ aranjată, aşa că suveranul trebui să instaleze o sală de băĭ într'o sufragerie....

Ce departe era de splendorile Tuileriilor şi ale luĭ Saint-Cloud!

Cu toate acestea Mulini era prea aproape de oraş. Pentru ca să se bucure de maĭ multă linişte şi de un aer maĭ curat, împăratul se instală în vila San-Martino, aceea care a fost vândută acum câteva săptămânĭ.

In cartea „Napoleon rege al insuleĭ Elba" d. Paul Gruyer a descris minuţios viaţa suveranuluĭ în aceste modeste palate.

Napoleon avea aci câţĭva tovarăşĭ. Credinciosul Bertrand era mare mareşal al palatuluĭ; Druot ţinea postul de guvernator al insuleĭ; un vistiernic vechiu al armateĭ, Peyrusse, era plătitor şi încasator general pentru războiŭ şi interne; Cambronne comanda armata regală, de aproape 1600 oamenĭ. Napoleon avea chiar şi o flotă compusă din cincĭ vase comandate de un locotenent de marină. Dar acest locotenent era un simplu marinar care nu putea să facă o călătorie fără să fie cuprins de răul de mare.

Personalul Curţeĭ maĭ cuprindea încă un mare preot, douĭ doctorĭ, patru şambelanĭ, douĭ prefecţĭ aĭ palatuluĭ. Era chiar un director al muziceĭ, care avea sub ordinele sale un pianist şi douĭ cântăreţĭ.

Napoleon comanda toată această lume şi domnea în insula sa cea mică tot aşa de serios cum domnia în Franţa. Călătoreşte prin regatul săŭ şi peste tot trecerea sa este marcată prin îmbunătăţirĭ şi binefacerĭ. El dă ţăranilor sfaturĭ pen-

Coade, picioare şi unghiĭ

Va veni o zi când nu va maĭ rămâne nimic din vechea Chină. Instituirea uneĭ republicĭ în locul dinastieĭ răsturnate va face să dispară toate obiceiurile vechĭ. Chiar sub regimul vechiu China s'a arătat reformatoare. Mandciurieniĭ domneaŭ încă când fu decretată suprimarea opiuluĭ.

Cât despre femeĭ, să sperăm că vor părăsi obiceiul barbar de a-şĭ micşora piciorul. Acest obiceiu adevărat chinezesc, nu mandciurian, datează din secolul al VI-a, epocă în care un împărat a ordonat femeeĭ sale să-şĭ lege picioarele în aşa mod ca să le dea aparenţa uneĭ lune noĭ.

Chinezoaicele burgheziei consideră ca un semn de distincţie de a avea piciorul diformat. Mandciurieniĭ eraŭ un popor de

Cum îşĭ diformează picioarele chineziĭ

origină nomadă şi nu practicau această modă.

Acum coadele încep să dispară. Chinezii nouĭ şĭ-aŭ tăiat acest apendice care le atârna pe spate, şi aŭ îmbrăcat redingota severă. Acea coadă tradiţională terminată une-orĭ printr'un şiret de mătase negru se purta uneorĭ în jurul capuluĭ, dar pe stradă sau în faţa unuĭ superior, era necuviincios să n'o lase pe spate.

Scriitoriĭ şi savanţiĭ nu se vor maĭ crede obligaţĭ să lase să le crească la infinit unghiile pentru a arăta că nu se ocupă cu lucrărĭ manuale.

Operaţia e dureroasă. De la etatea de şase anĭ se pun picioarele în nişte bandourĭ carĭ strâng degetele şi le fac cu timpul foarte micĭ.

O bună mamă nu se dă indărăt de a pune pe copilul săŭ la acest supliciu spre a face din fiica sa o persoană elegantă.

Vetor.

tru agricultură, îi învaţă să cultive cartoful, să planteze duzi. A fost văzut de mai multe ori ţinând cu mâinile sale imperiale şi regale coarnele plugului.

Micile forturi ale insulei sunt în ruină; el le ridică şi le înarmează cu tunuri; face o şcoală militară după modelul şcoalei Politechnice; crează un lazaret, construeşte drumuri.

Activitatea sa nu e slăbită nici o clipă. La Mulini şi la San-Martino, pe care îl numeşte şi Saint-Cloud, el primeşte, dă serbări, acordă audienţe străinilor notabili care vizitează insula.

In salonul acestei vile el a pus să picteze pe zid această inscripţiune: „Ubicumque felix Napoleon": Napoleon este fericit pretutindeni.

Şi, de fapt, el pare fericit. Nu pare că regretă trecutul; nu poţi să bănueşti că are proectul de a recuceri imperiul pierdut.

Străinii vin în număr mare la Elba pentru ca să-l vadă şi toţi pleacă crezând că a primit soarta. Li se spune că serile şi le petrece jucând şah sau la cărţi cu Doamna Mama, cum îi zicea el, cu Paulina, sora sa, sau cu Bertrand şi că plăcerea lui cea mare este să trişeze.

Se plimbă prin satele din împrejurimi şi se opreşte pe la cei mai săraci pescari pentru ca să mănânce ciorbă de peşte la ei. Englezii, vizitând San Martino îl găseşte jucându-se cu discurile cu câteva burgheze ale oraşului. Da, marele Napoleon, învingătorul lumei, triumfătorul de la Austerlitz a ajuns până aci. Cu o legătură la ochi, cu cornete nici de hârtie el se joacă cu fetele din Porto-Ferrajo.

Altă-dată, turiştii îl zăriră alergând prin toate părţile prin viile dinprejurul lui San-Martino. Ce făcea? Prindea foarte simplu găinile care îi scăpaseră din coteţ. Se povesteşte chiar că se amuza făcând diferite şotii. Când se plimba într'o zi cu Bertrand, luă repede un pumn de pestişori din plasa unui pescar şi îi puse în buzunarele mareşalului. Apoi, lucrul făcut, cerea acestuia să-i dea batista. Şi, Napoleon, se spune, râdea cu un râs de copil văzând mutra ce o făcea Bertrand.

„Toţi vizitatorii, spune Paul Gruyer, trecuseră valurile pentru ca să vadă gloria care minunase lumea întreagă, pe acest semizeu căzut din cer, pe care şi-l imaginau să-l găsească într'o aureolă strălucitoare, cu pumnul pe bărbie, cu ochii aruncând fulgere şi pronunţând din când în când câteva cuvinte prevestitoare..."

In locul acestuia, ei găseau un om mic şi pântecos, cu profilul caraghios de italian, cu nasul galben de tutun, gata să vorbească cu ţăranii şi să se joace cu burghezele.

*

Or, Napoleon ştia că era supraveghiat de aproape. El avea, şi el de asemenea, poliţia sa activă care găsea urma spionilor. El ştia tot ce se petrecea la Paris. Fusese informat că Fouché şi Talleyrand se sforţau fără încetare să încredinţeze pe rege şi pe reprezentanţii puterilor aliate că el era prea aproape de Franţa şi că, pentru liniştea regatului, trebuiau să-l transporte într'un exil mai depărtat.

El ştia toate acestea. Şi pentru aceasta el părea că e mulţumit cu soarta, pentru aceasta se juca cu damele din Porto-Ferrajo.

„Comediant!" îi spusese odinioară papa. Actor, a fost, în adevăr, în insula Elba şi actor de geniu. A minţit toată lumea, chiar şi pe rude. Pe când el îşi juca cu răbdare jocul său de suveran de operetă, ideia plecărei şi reintrărei în Franţa se năştea în spiritul său. Colonelul englez Neil Campbell însărcinat să supravegheze asupra persoanei împăratului era convins că nu avea nimic a se teme din partea lui. Campbell era tânăr şi frumos. Se plictisea la Porto-Ferrajo. Un sentiment imperios îl chema destul de des la Florenţa. O frumoasă florentină nu era nesimţitoare la eleganţa frumosului ofiţer.

Or, în timp ce colonelul se găsea lângă ea, un trimis sosi, la 26 Februarie 1815, anunţându-i că împăratul şi soldaţii săi părăsiseră insula. Indată se duse la Livorno unde se găsea o fregată engleză *la Perdrix*, ai cărei ofiţer fuseseră cu câteva zile mai înainte la Porto-Ferrajo.

La ştirea care i-o comunică Campbell, comandantul acestui vas isbucni în râs... Napoleon, să fugă din insula Elba... Aida de! era imposibil! Dădea serbări în palatul Mulini şi se gândea atât de puţin să-l părăsească, că trei sau patru zile mai înainte ofiţerii englezi îl văzuseră, comandând grenadirilor săi să facă nişte gropi pentru a planta arbori, înaintea locuinţei sale.

Astfel, împăratul, încă odată, îşi bătuse joc de gardienii săi.

Campbell, cu toate acestea, se duse la Porto-Ferrajo pe bordul lui *la Perdrix*. Nici împăratul, nici grenadirii, nimeni! Numai femeile: Doamna Mamă, Paulina Bonaparte soţia generalului Bertrand rămăseseră în insulă.

Pe bordul brickului *Inconstant* urmat de câteva năvi de comerţ care duceau pe tovarăşii săi de arme, împăratul plecase.

Campbell nu mai avu ce să facă, se reîntoarse la Livorno şi preveni pe comandantul escadrei engleze care staţiona în Mediterana. Mai multe vase fură trimese în căutarea escadrei imperiale. Dar era prea târziu. Impăratul şi tovarăşii săi erau deja lângă coastele Franţei. In timp ce năvile engleze brăzdau în zadar Mediterana, mica trupă debarca şi „Vulturul, cu culorile naţionale sbura din clopotniţă în clopotniţă până la turnurile lui Notre-Dame".

Trad. de **Traian**

DIVERSE

Cea mai înaltă casă din New-York. — Peste cât-va timp va fi ga a cea mai mare casă din New-York, numită Woolwort Building şi situată între Park-Place şi Broadway.

Casa are 50 de etagii. Construirea ei a început în Noembrie 1910. Câte-va birouri se crede că vor putea fi închiriate încă acum în Octombrie, căci caturile superioare vor fi gata deabia în 1913. Imobilul costă 67,500,000 lei din care 22,500,000 a costat numai terenul. Chiriile vor produce anual 12,500,000 lei. Casa este proprietatea unei societăţi.

—o—

O amintire de la lordul Nelson. — Vinderea prin licitaţie publică a colecţiunei Bridge, la Piddletrenthide, (Anglia), a fost adjudecată pentru 8875 franci (300 guinee) o buclă din părul amiralului Nelson găsită într'o scrisoare adresată de lady Hamilton principelui de Galles. **Tr.**

TIMBRELE DIN LUME

Noile mărci portugheze

La concursul pentru noile mărci portugheze s'au prezentat 73 concurenţi, fiind premiaţi primii doui. Primul nostru clişeu represintă tipul adoptat definitiv

are a obţinut premiul I şi se datoreşte d-lui Constantino Fernandez. Al douilea lişeu, datorit d-lui Arthur de Mello, a obţinut premiul al II-lea.

Expoziţia din San-Francisco

In anul 1915 se va inaugura expoziţia internaţională din acest oraş.

Una din atracţiuni va fi fără îndoială *secţiunea filatelică*, unde se vor expune colecţii în valoare de 20.000.000 lei.

Also.

Industria chibriturilor în Japonia

— —

Fabricaţiunea chibriturilor este, printre marile industrii chimice de curând introduse în Japonia, una dintre acelea carĭ aŭ făcut marĭ progrese în aniĭ din urmă. Actualmente, ea consumă 4 milioane şi jumătate de stânjenĭ de lemne; ceea ce reprezintă, cum arată un statistician japonez, treĭzecĭ şi două de milioane de tălpĭ de telegraf! Şasezecĭ de fabricĭ lucrează pentru exportaţiune şi o sută patruzecĭ şi nouă pentru consumaţia interioară; este vorba ca toate să se unească într'o singură întreprindere care va regula comerţul exterior; dar, cum legea japoneză nu autoriză nicĭ o centralizaţiune, nicĭ un monopol afară de acela al Statuluĭ, un proect de lege a fost prezintat de curând Camereĭ deputaţilor.

Fabricarea chibriturilor este curioasă în Japonia, ca şi fabricarea biscuiţilor în Anglia, pentru că ţara nu produce materiile prime carĭ îĭ sunt trebuincioase şi că eca maĭ mare parte a productelor fabricate sunt exportate. Se înţelege că beneficiul realizat în această industrie reprezintă în totalitate remuneraţia lucruluĭ şi ingeniositatea pe care japoneziĭ au încorporat-o în productul fabricat.

Lemnul este aproape în totalitate importat; valoarea sa maĭ mare cu 7.500.000 de cât a celoralte materiĭ prime importate, nu reprezintă maĭ puţin de cât 20% din venitul exportaţiunilor; numaĭ de puţin timp s'a început să se fabrice fosforul şi să se exploateze minele de pucioasă din ţară. Astăzĭ, chibriturile japoneze inundă aproape toate ţările din Extremul-Orient. Exportaţiunile se urcă la suma de 26.250.000 leĭ; principaliĭ cumpărătorĭ sunt: China (pentru 14.125.000 leĭ), Hong-Hong (pentru 6.500.000 leĭ), Singapor, Indiile engleze şi Corea.

Păun Petrescu.

LACUL MORŢILOR

— —

De curând s'a reîntors în Franţa dintr'o călătorie ştiinţifică pe care a făcut o din sânul Guineeĭ şi până în mijlocul Africeĭ Centrale, guvernorul Nigerieĭ, Amaury Talbot, care a adus cu sine o mulţime de date folositoare din acele regiunĭ.

De un deosebit interes sunt datele despre superstiţiile negrilor din ţinutul Oban. Frica de vrăjitorĭ a acestor negri e atât de mare, în cât de multe orĭ bântue printre eĭ un fel de epidemie de groază, care bagă în spaimă sate întregĭ.

In acest ţinut a descoperit Talbot şi aşa numitul «lac al morţilor», a căruĭ linişte nicĭ odată nu e tulburată de superstiţioşiĭ negri, carĭ cred că întreg tribul din care face parte acel îndrăzneţ care s'ar apropia de lac va fi pedepsit cu boale şi foamete de către spiritele laculuĭ. In urma groazeĭ nebune ce o poartă negriĭ de acest lac, împrejurimile luĭ sunt atât de puţin cunoscute, în cât Talbot foarte cu greŭ a putut să-l găsească, de oare-ce nu putea primi date exacte asupra situaţiei luĭ.

Numaĭ după multe căutărĭ, strecurându-se cu marĭ greutăţĭ prin desele tufişurĭ tropicale, a putut afla acest lac al morţilor, a căruĭ privelişte e înfiorătoare. Ţărmurile laculuĭ sunt înconjurate de tufişurĭ înalte şi dese, a căror umbră întunecă şi maĭ mult luciul apeĭ de coloare neagră. In urma faptuluĭ că acel loc e necalcat de picior omenesc, tot felul de animale de apă şi uscat furnică în toate părţile. Crocodiliĭ nenumăraţĭ umblă pe ţărm şi prin apă, iar printre crengile arborilor şueră o mulţime de şerpĭ giganticĭ. Milioane de peştĭ de tot soiul se iaŭ la întrecere înot prin apa laculuĭ, iar pe ţărm orăcăe şi sar tot felul de broscoĭ. In sfârşit, lacul şi împrejurimile luĭ sunt cuibul tuturor animalelor, de tot felul, aşa că — spune Talbot—superstiţioşiĭ negri aŭ tot dreptul să tremure de groaza «spiritelor» acestuĭ lac.

NOUILE MARI PREMII

CE SE VOR OFERI DE

ZIARUL „UNIVERSUL"

abonaților săĭ la tragerea din luna Noembrie, 1912

O Splendidă Vilă la Sinaia

«Vila Nicolae», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea maĭ pitorească din localitate

UN ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, al 8-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre de Industria Metalică «Marcu», Bul. Elisabeta, 8

O GARNITURA MOBILA DE BAMBU PENTRU SALON

compusă din : o canapea, 4 scaune, o masă, o consolă cu oglindă, 2 piedestale cu 2 vase japoneze, cumpărate de la marele magazin E. A. Pucher, Bulevardul Elisabeta, No. 15 (Hotel Princiar)

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea, șoseaua Mihaĭ-Bravul No. 37 și str. Șerbănică, No. 10. Sucursala calea Victorieĭ, No. 107

UNA SUFRAGERIE MODERNA

compusă din : Un bufet cu marmură Sf. Ana, cu geam de cristal pictat, cu oglindă ; O masă pentru 12 persoane, cu 6 scaune tapisate și îmbrăcate, imitație de piele. Cumpărată de la marele magazin de mobile «Compania Americană», str. Caroi, 74, vis-à-vis de piața de florĭ, lângă Hotel Dacia

O bucată pânză de borangic albă, de 9 metri; una idem frez, de 4 m.; una idem bleu, de 5 m.

cumpărate de la Expoziția Caseĭ Școalelor

Un serviciu de ceaiu, de metal alb fin, argintat și garantat că nu înegrește, compus din : o tavă frumos ciselată, cu mânere, și 12 pahare într'o formă nouă și elegantă. Acest serviciu este o podoabă pentru orĭ-ce casă. **O fructieră de metal fin, argintată,** înaltă de 50 cm. și având 3 glastre pentru fructe și un vas pentru florĭ. **O fructieră de metal alb,** imitând exact argintul vechiŭ, înaltă de 37 cm., având și un vas mare de cristal pentru fructe. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii en gros și en detail Frații A. & I. Roller, Bucureștĭ, strada Smârdan, No. 35, etajul I.

Un serviciŭ de cristal pentru înghețată, compus din o cupă mare și 6 farfurioare, montate în metal argintat Christofle V. P. F. **Una pungă de argint** veritabil, oxidată. **Una fructieră** de metal argintată, cu 6 cuțite de metal cu lama aurită, pentru desert. Toate aceste obiecte au fost cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie Th. Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Un gramofon cu 6 plăcĭ Perfection. **O mandolină** italiană. **Una muzică de masă** cu manivelă, cu 6 cântece. **Una chitară** franceză. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de muzică N. Mischonzniky, furnisorul Curțiĭ Regale, strada Colțeĭ, No. 7, Bucureștĭ.

«Una bicicletă elegantă «Sport», cu roata liberă și frână automatică, prin contra-pedalare. **Una pușcă** de vânătoare cu două țevĭ, țevile de oțel «Bayard» din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard» Această armă are patru zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuința atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum. **Una carabină** semi-automatică de mare precisiune **«Pieper»**, cu tirul garantat precis. Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Zisman, furnisorul Curții Regale, 47, calea Victorieĭ, Bucureștĭ.

Una mașină de cusut, marca Compania Americană, calitate superioară. **Un gramofon** marca «Melodion Carmen Sylva», cu două arcurĭ remontabile în timpul mersuluĭ cu 6 plăcĭ marca Premier record. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mașinĭ de cusut, gramofoane și biciclete en gros și en detail Compania Anglo-Americană, strada Carol 50, Bucureștĭ.

Un ceasornic de aur 14 carate cu 3 capace, pentru dame, marcat de Stat. **Două serviciĭ** de argint pentru ouă, compuse fie-care din câte treĭ bucățĭ, într'o cutie foarte elegantă. **Una pendulă** elegantă și modernă. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de încredere «Ceasornicăria Colțeĭ», Bucureștĭ, strada Colțeĭ, No. 31.

O armonică italiană, 21 clape, 8 basurĭ și tonurĭ de oțel. **O vioară** fină cu cutia eĭ. **O pelerină** de ploae portativă pe ambele părțĭ. Toate acestea sunt cumpărate de la „Compania Generală", mare biurou de importațiune, strada Smârdan 29, etajul I.

Două ceasornice de aur pentru damă.

Două ceasornice de aur cu câte 3 capace, de bărbat

Șease ceasornice de argint.

Șease ceasornice de metal fin argintate, cu câte 3 capace.

Treĭ ceasornice de metal imitând argintul rusesc.

Cincĭ coliere-lănțișoare de argint veritabil pentru gât.

Una geantă de alpaca veritabilă.

2 costume de haine saco, după măsură și alegerea stofeĭ, carĭ se vor confecționa de cunoscuta croitorie Jaques Grimberg, strada Academieĭ, No. 25.

Una mașină mare de bucătărie „Ideal", cu 4 ochiurĭ din tablе de oțel, cu cazan de aramă, elegant și solid construită, cumpărată de la cunoscuta fabrică de tinichigerie Mihail D. Botez, Bucureștĭ, calea Văcăreștĭ, 142.

O colecție de legĭ compusă din 5 volume, de la d Ghețu, calea Dorobanților 100.

Un serviciŭ de oțet și untdelemn, de alpaca veritabil, fin argintat și conținând 5 piese de cristal alb : una de oțet, una de untdelemn, una de muștar, una de sare și una de piper, pe un suport de metal de toată frumusețea.

Una mașină de călcat pentru croitorie, sistem Soi-Pop, ultima perfecțiune.

O vulpe de teracotă. **20 plachete** argintate, reprezentând pe Regele și Regina.

Afară de acestea, toțĭ abonațiĭ maĭ primesc gratuit un volum din **«Memoriile Regeluĭ Carol I al Românieĭ,** saŭ un volum din cărțile ce apar în editura ziaruluĭ „Universul" tipărite anume pentru abonațĭ.

Prețurile de abonament sunt aceleașĭ : **Pentru un an leĭ 18 ; pe 6 lunĭ lei 9,15 ; pe 3 luni lei 4,65.**

Pentru concurarea la premiile de maĭ sus, abonațiĭ pe un an primesc 30 bonurĭ, ceĭ pe șease lunĭ 15 și ceĭ pe treĭ lunĭ primesc 5 bonurĭ. Abonațiĭ pe un an participă la două tragerĭ, decĭ după prima tragere vor primi încă 30 bonurĭ. pentru tragerea următoare.

Anul XIII.—No. 803 5 Bani în toată ţara 5 Miercurĭ, 26 Septembrie 1912

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ŞI AL ÎNTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 2,60 pe an în toată ţara

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
No 11,—STRADA BREZOIANU,—No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână, Marţea

DOUI SARŢI CARI SE INTÂLNESC. — *(Vezĭ pag. 5800).*

SARŢII

Turcii formează acum marea masă a populaţiunei în Turchestan. Ei sunt împărţiţi în patru grupe principale: Kirghizii, Turcomanii, Kipciakii şi Uzbegii. Vom vorbi aci de Tadjikî şi de Uzbegi. cari, sub numele de Sarţi, reprezintă elementele cele mai statornice ale populaţiunei din Turchestan.

Din punctul de vedere al tipului, Sarţii prezintă un amestec foarte greŭ de definit, mai ales dacă observi elementele cari sunt sedentare de veacuri şi la cari creşterea raselor a trebuit să fie foarte frecuentă, în urma poligamiei.

Dar să dăm ştiinţele pe cari ei înşişi le arată cu privire la origina lor, şi să le luăm ca exacte.

In mod general, Tadjikii aŭ fineţa şi regularitatea caracteristică a tipului iramian. Uzbegii sunt, din contră, de tip turc saŭ de tip turc amestecat cu sânge mongol. Ei aŭ, în cazul acesta, trăsăturile principale ale rasei galbene: ochii uşor închişi, pomeţii obrazului ieşiţi în afară, barba deasă.

Sarţii sunt foarte plăcuţi şi se prezintă manieraţi şi plini de deferenţă. Lucrul acesta are pentru ei o deosebită valoare.

In nici o ţară musulmană şi în nici o ţară din lume, simplele salutări nu sunt mai complicate şi mai surâzătoare ca în Turchestan. Când se întâlnesc doi Sarţi, ei angajează între ei, cu mâna dreaptă pusă pe inimă, o lungă convorbire. Ar fi o desonoare pentru ei să nu vorbească.

Frazele cele mai întrebuinţate se compun din saluturi şi bună ziua, din: „Să fii în pace.—Cum o duci cu sănătatea? — Eşti bine sănătos?—Eşti vesel? — Dumnezeŭ să te aibă în paza lui" etc. etc.—atâtea întrebări şi atâtea urări pe cari şi-le adresează în acelaşi timp unul altuia.

Chiar la drum, când sunt călare, Sarţii păzesc cu sfinţenie acest obiceiŭ consacrat.

C. Arg.

Averile din fundul mărei

Se anunţă din Capetown sosirea yachtului cu vapor „Alfred Nobel" care, închiriat de o companie sud-africană, a venit să exploreze mai multe rămăşiţe de vapoare care zac în fundul mărei, dealungul costelor coloniei Cap. Documente de o autenticitate incontestabilă stabilesc că acele rămăşiţe de vapoare conţin în magaziile lor materii preţioase (drugi de aur) şi de argint, minereuri aurifere, etc). valorând, se pretinde, (50.000.000 franci). Yachtul este prevăzut cu aparatele de salvare cele mai perfecţionate. O pompă foarte puternică va permite să se scoată nisipul care s'a aşezat în interiorul vapoarelor.

Comandantul vasului „Alfred Nobel", d. Cardiner, este un scafandrier foarte experimentat care a făcut de multe ori servicii importante, amiralităţei britanice. A avut ocaziunea, sunt trei ani de atunci, să examineze mai multe rămăşiţe pe care se pricepe să le exploateze, şi recunoscu că exploraţia nu era grea, mai ales cu aparatele cele mai perfecţionate ce s'aŭ inventat de atunci.

El îşi va începe campania printr'o scufundare în baia Saldauha, unde este la optsprezece stânjeni de adâncime, pe un banc de stânci, vasul militar „Mereston" care transporta, când a fost surprins de furtună, 100.000 livre sterlinge (adică 2.500.000 lei) în aur englezesc, destinate soldei trupelor din colonii. Lângă farul de la Green-Point, la o adâncime de şease stânjeni, se zăreşte, când marea este liniştită, scheletul lui „Thermopylae" care se scufundă în anul 1898 cu o bogată încărcătură (o tonă de aur şi mai multe sute de drugi de argint). Mai sunt apoi vreo douăsprezece rămăşiţe de vapoare ale căror locuri sunt cunoscute, şi care, după părerea curagiosului căpitan Cardiner, vor fi o exploraţie uşoară.

Păun Petrescu.

Doui stăpâni pe o colonie

Archipelagul Noilor-Hebride a eşit din situaţia bizară în care se afla. Până acum cinci ani era o ţară fără organizaţie şi fără lege. Acest grup de insule era râvnită şi de Franţa şi de Anglia, de Franţa pentru că nu este de cât la o distanţă de 360 mile de Noua-Caledonie şi de Anglia pentru că este aproape de marea colonie australiană.

Nouile Hebride propriu zise dintre care cele mai importante sunt Vate Mallicolo şi Spiritu Santo, şi cele două archipelaguri anexate, Bauks şi Torrès, se bucură de un climat tropical temperat care-i dă o frumoasă vegetaţie. Ele sunt, mai cu seamă, bogate în lemne a cărui exploataţie va fi foarte bogată.Cocotierul mai ales, promite cel mai frumos viitor.

De la 1870, colonii englezi şi francezi se duşmăneau, cei francezi erau mai mulţi, după o statistică din 1905 se numărau 358 francezi şi 141 englezi.

Guvernul francez, cu toate stăruinţele colonilor nu vroi să pună mâna pe Hebride fără a cere părerea guvernului englez. Astfel se născu ideea unei acţiuni duble. In 1886 cele două puteri semnară o convenţie creind o comisiune mixtă pentru a judeca delictele indigenilor şi europenilor.

Aceasta fu, mult timp, organizaţia archipelagului. Francezii nu o găseaŭ suficientă. In adevăr ei nu puteaŭ nici să se căsătorească, nici să facă acte de naştere şi de botez, ofiţerii de marină, membrii comisiunei mixte nefind calificaţi pentru a ţine registrele stărei civile. Trimeseră în sfârşit la Port-Vila un delegat însărcinat cu justiţia şi starea civilă.

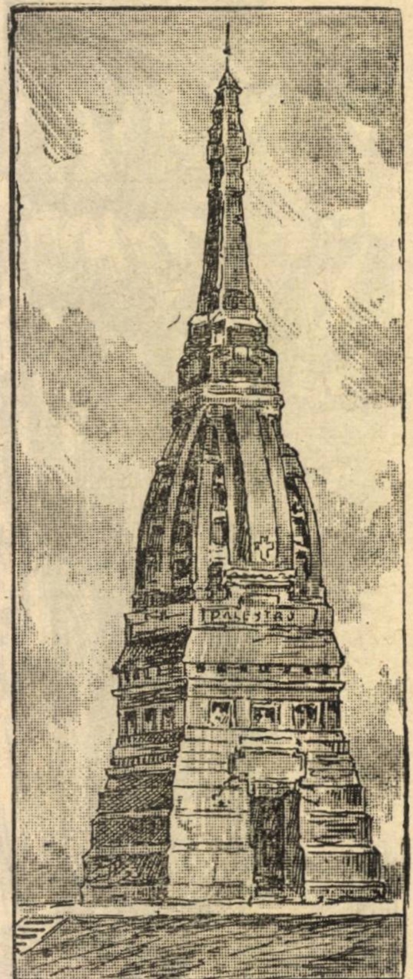
Tot nu era o soluţie. O convenţie semnată în 27 Februarie 1906 a creat definitiv şi a regulat cooperarea Franţei cu Anglia în Noile-Hebride. Francezii şi englezii se bucură de drepturi egale, vor fi administraţi de comisarii celor două puteri şi judecaţi de tribunalul mixt.

La finele anului 1907, d. Liotard, guvernatorul Nouei-Caledonii şi sir Everard un Thurn, guvernatorul englez al insulei Fizi au fost cu mare ceremonie la Port-Vila, capitala Nouilor-Hebride. Bastimentele de războiu trăgea cu tunurile în radă şi garda de onoare engleză şi mateloţii francezi aŭ dat onorurile. Coloniì cereaŭ un stăpân, acum aŭ doi.

Traian Popescu.

OSUARUL DE LA PALESTRO

Monumentul conţine rămăşiţele învingătorilor şi învinşilor de la batalia de la Palestro (30 Mai 1859) şi ai bataliilor de la Confienza şi Vinzaglio (31 Mai) a căror glorii se atribue regimentului

Osuarul de la Palestro

3 zuavi comandat de colonelul Chabron şi celor două divizii italiene, comandate de Fanti şi Cialdini, care răpuseră pe

austriacĭ sub ordinele mareşaluluĭ Gyulai şi generalilor Zabel, Viegl şi Szab. Cheltuelile osuaruluĭ aŭ fost acoperite de o subscripţie naţională, datorită iniţiativeĭ unuĭ comitet presidat de primarul din Palestro şi care a strâns 25,000 de francĭ, dintre care 8,000 daţĭ de regele Italieĭ El a fost construit de d-l Giuseppe Sommaruga.

Pe el, în litere de bronz aurit semănate prin mozaic şi dominate de un vultur de asemenea în mozac, citeştĭ: «Palestro», «Vinzaglio», «Confienza», şi pe partea opusă faţadeĭ: «1859: Palestro, XXX Maggio. — Vinzaglio — Confienza XXXI Maggio». —«1893: Re, principi, esercito, municipi, citadini, eressero». (Rege, prinţĭ, armată, municipalitate, cetăţenĭ, au ridicat).

Traian Popescu

JACQUES FRENEUSE

Protectorul luĭ Joë Blackboard

Când Southern Pacific se opri în gara Esperanto cu un şuerat al frânelor şi în scrâşniturile roţilor carĭ patinaŭ pe şine, patru călătorĭ se urcară. Eraŭ: un doctor veterinar, într'o haină de lână roşie, cu jambiere de piele de bou; un „reverend" în redingotă şi cu o pălărie mare; un om gros, frezat, al căruĭ nas copt de beţie susţinea o pereche de ochelarĭ de aur; în sfârşit un sărăcăcios, cu pălărie tare, cu faţa slabă, ale căruĭ guler şi manşete păreau că făcuseră toate serviciile de la care te puteaĭ aştepta.

Acesta puse micul săŭ geamantan în colţul unuĭ compartiment îmbrăcat cu piele roşie, apoĭ, cu un gest smerit care-ĭ părea familiar începu să-şĭ sufle în degete. După aceasta se duse şi se aşeză în coridor, cu spatele la lume, cu nasul lipit de geam, cu mâinile în buzunare, în aparenţă foarte atent la livada ce se desfăşura şi la mişcările ierburilor ce se aplecau la bătaia vântuluĭ.

Cum se găsea Joë Blakboard în acest tren, şi maĭ ales cum va rămânea el aci? La acest lucru se gândea chiar el însuşĭ. In America pe drumurile lungĭ, cum este acela al luĭ Southern Pacific, este obiceiul că biletele se dau chiar în tren. Controlorul trece prin fiecare vagon, întreabă unde mergĭ şi îţĭ dă un bilet din carnetul luĭ. Că nu aĭ banĭ sau că, luând un bilet pentru o destinaţie, destinaţie pe care o trecĭ, lucrul e foarte simplu; conductorul apasă pe un buton, trenul opreşte şi te dă jos, în livadă saŭ în vre-un defileu al Munţilor Stâncoşĭ, la o sută cincizecĭ de chilometri de vre-o staţie, în locurĭ unde eştĭ în pericol să fiĭ sfâşiat de vre-un urs sau călcat în picioare de cirezile de bizocĭ sălbatecĭ.

Pentru acest lucru Joë Blackboard nu prea voia să stea faţă în faţă cu un controlor. Şi pentru ce aceasta? El se dusese în Far-West, cu două sute de dolarĭ în buzunar, pentru ca să facă ceva avere, şi acum se întorcea, după doĭ anĭ, după întâmplărĭ şi păţaniĭ numeroase, fiind posesor a unuĭ dolar şi şeasezecĭ de banĭ exact, după ce fusese

Un vânat ciudat

Un grup de ofiţeri englezĭ părăsiseră câmpul de exerciţiĭ de la Teita, pe drumul Ugandeĭ, spre a face o vânătoare de fiare sălbatice, care este singura distracţie ce poţĭ să o aĭ în centrul Africeĭ.

Un vânat ciudat

Dar, din nenorocire, în acea zi vânatul le lipsi şi vânătoriĭ, supăraţĭ, se întorceaŭ la bivuac, când hăitaşiĭ apărură de-odată, ţinând care de o ureche, care de coadă, cel maĭ curios animal ce poţĭ să ţi-l închipuĭ.

Era o gazelă, dar o gazelă care nu se aseamănă cu celelalte gazele cunoscute. Indigeniĭ, de natura lor foarte puţin înclinaţĭ spre veselie, nu puteaŭ să se ţie să nu râdă conducând prada lor; acelaş lucru îl făcură şi englezĭĭ cu toată seriozitatea lor natală. Gândiţi-vă: un cap de struţ, cu urechĭ de epure, un gât de girafă şi un corp slab, roşcat.

Nicĭ unul din asistenţĭ nu maĭ văzuseră un asemenea fenomen. Indată vânătorii se grăbiră să trimeată captura lor la grădina zoologică din Londra, unde fu recunoscută ca un specimen dintr'o speţă foarte rară, cunoscută sub numele de gazelă de Clarke (Amnodoreas Clarkeĭ)

Tranic

bancher, băiat la un tripou, sub-şef de gară, proprietar de hotel, judecător de pace şi la urmă reprezentant de pompe funebre.

Preţul călătorieĭ până la New-York este de douăzecĭ şi şease de dolarĭ; el se găsea dar departe de socoteală... Atuncĭ, când negrul cu şapca galonată, cu geanta la şold, apăru la extremitatea dreaptă a vagonuluĭ, Joë Blackboard, suflându-şĭ în degete, se grăbi îndată să ajungă în partea stângă la un fel de măsuţă unde o administraţie prevăzătoare pusese maĭ multe cărţĭ la dispoziţia călătorilor.

Timp de câteva minute el răsfoi, nu fără melancolie, un tratat asupra „arteĭ de a deveni milionar prin forţa pumnuluĭ", apoĭ veni să-şĭ reia locul în coridor. Acuma, trenul cu o viteză groaznică, traversa imense câmpiĭ cu ierburĭ, unde bisoniĭ, cu capul mare şi lânos, fugeau cu nasul în pământ în urmărirea monstruluĭ de fier. Dar controlorul venea din partea stângă. Joë Blackboard îşĭ suflă în degete şi destul de încet, se duse în spre dreapta, spre locul unde grasul cu ochelariĭ încerca o sete, în aparenţă, de nestins. Omul acesta era şi vorbitor. El întrebă pe Joë despre chestiunea timpuluĭ, uscat şi cald care trebuia să umple toată California de prune şi de strugurĭ.

Dar Joë nu îl asculta de loc, din cauza dureroaselor sale preocupaţiunĭ.

Pentru ca să-şĭ facă curaj, el înghiţi un pahar de brandy şi trecu în vagonul vecin. Aci, nu găsi nimic să facă decât să se ducă să dea vizită funcţionarilor vagoanelor de dormit cu care fu însă obligat să schimbe câteva cuvinte. După zece minute el revenea în coridor.

Văzând în carnetul săŭ că staţia următoare era la o jumătate de oră de acolo, se crezu în siguranţă în acest

timp. „Nu va controla, îșĭ zise el, înainte de a sosi la Cannon-Rio. Tot o să fie bine și așa". Dar în acest moment, controlorul negru sosea din partea stângă și un controlor alb prin dreapta; atuncĭ Joë nu maĭ putu să facă alt lucru decât să-șĭ sufle, cu mare liniște, în degete. Nu era mândru și părea plictisit.

Dar în momentul când fiecare controlor îl apucă de câte un braț, îĭ veni de odată o inspirație luminoasă.

— „Redactor la Evening Standard". pronunță el cu energie.

— Foarte bine, domnule, avețĭ cartea de presă?

— Dumnezeule, nu, nu o am la mine!

— Atuncĭ, domnule, trebue să plătițĭ.

— Așteaptă! spuse controlorul negru, aci aproape în pat-salon, d. Agénor Chapmann, directorul ziaruluĭ dumneavoastră...

— Ah! bâlbâi Joë Blackboard, care în viața luĭ nu avusese afacerĭ nicĭ cu directorul, nicĭ cu redacția luĭ „Eevening Standard", d. Agénor Chapmann...

— Chiar el, făcu controlul negru. Dacă sunteți formal recunoscuțĭ de dânsul, atuncĭ e bine, dacă nu..."

Răul cel maĭ mare care puteau să i-l facă era să-l dea jos din tren; se resemnă dar și ceĭ doĭ controlorĭ îl duseră în sleeping unde ședea, îmbrăcat cu un palton cafeniu și cu o șapcă de culoarea muștaruluĭ, omul care răspundea la numele de Agenor Chapmann, atot-puternicul director al „Evening Standard". care biciuia trusturile, băga miniștriĭ în buzunar și chema pe nume pe președintele Taft.

Nu prea se simțea bine, bietul Joë.

„Voiu fi pedepsit, îșĭ zicea el. Chapmann, furios că va fi deranjat din somn, va urla că nu m'a văzut nici odată și atuncĭ... atuncĭ..."

Și tot felul de viziunĭ, unele maĭ urâte decât altele îĭ treceau prin minte.

In acest timp presentațiunea se făcea.

„Ertațĭ că va supărăm, spunea negrul cu vocea luĭ nasală, dar onorabilul domn pe care-l vedețĭ se pretinde redactor la „Evening Standard". Și cum nu are cartea de presă..."

Chapmann deschise ochiĭ săĭ micĭ, se sculă, făcu o sforțare. Ințelegând rugăciunea:

„Ah! scumpul meu Smithson, strigă el, ce maĭ facĭ, cum te afli?"

Și îĭ întinse luĭ Joë Blackboard o mână înmănușată, mare, care cuprinse cu totul mâna slabă și galbenă a acestuia.

„Ah, așa! să-mĭ spuĭ ce facĭ aci, la două sute cincizecĭ de mile de New-York? Am ghicit! Furtul dela mina din Double-Creek te-a adus, nu-ĭ așa? Te știŭ eŭ, copoiule! Reporter vestit, domnilor, și pe care îl voiu numi când voiu ajunge la New-York, șef de serviciu! Eŭ zic că el știe unde este diamantul furat și chiar astă-seară „Evening Standard" va da numele hoțuluĭ. Smithson, complimentele mele!"

Controloriĭ se și retraseră cerându-șĭ scuze. Joë Blackboard nu-șĭ maĭ sufla în degete; el văzuse scoborând din cer pe unul din sfințiĭ archangelĭ, care îĭ luase apărarea. Prostit, el părăsi repede luxosul compartiment, neștiind dacă îl cheamă Blackboard sau Smithson și dacă nu era în prada vre-uneĭ crize a domnuluĭ Chapmann.

O femee persiană

Persiană, pe stradă — **Acasă**

Aceste două ilustrați reprezintă pe o femee persiană.

In întâia fotografie o reprezintă în portul eĭ pe stradă, iar a doua acasă.

Precum se vede, contrar feluluĭ de îmbrăcăminte de pe stradă, acasă, persiana se poartă într'un fel de rochie-pantalon.

V.

Acesta, care se culcase iarășĭ, îl concediă cu un gest amical. Și Joë nu știa ce îl reținea să nu sărute acea mână grasă și cu degetele pline de inele.

Ușor, vesel, Joë se duse la restaurant unde goli unul, două, treĭ pahare de brandy în sănătatea luĭ Agenor Chapmann. Călătorul cu ochelariĭ de aur, beat și prietenos, privea cu respect pe acest onorabil gazetar pe care controloriĭ îl arătaseră și se simțea foarte mândru pentru că el, cel dintâĭ, schimbase cuvinte cu un asemenea om. Preotul, care își lua ceaiul, rămăsese împietrit de curiozitate. Cât despre doctor, care mergea prin coridor fumând o țigară groasă, el întrebă pe „distinsul reporter" ce știa despre furtul dela Double-Creek care îl interesa foarte mult, căcĭ voia să se dea drept martor la anchetele acesteĭ hoțiĭ. El văzuse, într'adevăr, în ultimul timp în casa de fer unde era păstrat, diamantul care valora maĭ mult de un milion de francĭ, descoperit de curând lângă o stâncă, de un miner care îndată înhăță 50.000 leĭ ca recompensă. Și cu ajutorul unuĭ foc oxidric, cineva topise fundul aceleĭ cutiĭ de oțel și luase prețioasa piatră.

Sărmanul Joë, în tristețea sa nu se preocupă de loc de această hoție care, de treĭ zile, răscolise toată regiunea minelor. Indată el știu să inventeze detaliĭ spăimântătoare, considerațiunĭ pline de înțeles, privirĭ adâncĭ asupra psihologieĭ hoților diamantuluĭ. Părăsindu-l, doctorul îĭ strânse mâna, apoĭ se duse să se sfătuiască cu preotul, încredințându-l pe acesta că, în ținuta sa maĭ mult decât modestă, acest Smithson era un jurnalist excelent și maĭ inteligent de o mie de orĭ decât cel maĭ experimentat cowboy. In acest moment controlorul negru veni să-l anunțe pe Joë Blackboard că patul d-luĭ gazetar era făcut.

Joë Blackboard se instală decĭ într'un sleeping confortabil unde, timp de zece ore, sforăi tare visând birourile jurnaluluĭ, fire telegrafice și telefonice, sgomotul mașinilor din tipografie și reportagiĭ senzaționale. El asista, în calitate de corespondent de răsboiŭ, la o bătălie teribilă între China și America. Lumeĭ consternate el anunța în câteva liniĭ bine simțite distrugerea totală a celor două flote inamice.

Seara venea și ceața albăstrie a Hudsonuluĭ învăluia trenul când Joë Blackboard se sculă. De-alungul linieĭ erau dockurile New-Yorkuluĭ, furnicând încă de lucrătorĭ, de vagoane, de mașiĭ gâfâitoare. Cu un sgomot de tunet, Southern Pacific trecu fluviul pe podul suspendat, intră în ceața mareluĭ oraș punctuată deja de miĭ de luminĭ scânteietoare.

Locomotiva șuerând îșĭ potoli mersul, dădu drumul la aburĭ, strânse frânele și intră în gară în sgomotul soneriilor electrice. Pe peronul, viu luminat, Joë sări cu pachetul luĭ. Controlorul alb îl luă din mână și chiar el îl însoți până la eșire în timp ce negrul făcea o gardă de onoare luĭ Chapmann, gras și solemn.

„Acum îșĭ zise Joë, eu datoresc acestuĭ om, care m'a scăpat, o mulțumire. Aide să-ĭ prezentăm omagiile noastre".

Pe piața stațieĭ, în mijlocul cab-urilor, lângă tramvaiele care circulau cu o iuțeală vertiginoasă, Joë Blackboard se apropie de d. Chapmann care se urca în trăsură.

„Nu știŭ cum să vă mulțumesc, domnule, îĭ zise el, pentru serviciul pe care

mi l'ați făcut. Bunăvoința, indulgența dv. așa de...

— ...Ce serviciu, ce bunăvoință? întrebă omul cel gros.

— Cum? Că m'ați recunoscut ca colaborator al jurnaluluĭ d-tale atuncĭ când...

— Ah, da! nu eștĭ dar redactor la „Evening Standard"?

— De sigur că nu!

— Nu eștĭ gazetar?

— Așĭ! de loc.

— Nicĭ polițist?

— Nu.

— Eĭ, dragul meŭ, iți voiŭ spune un lucru. Nicĭ eŭ nu sunt directorul luĭ „Evening Standard". Eŭ furasem numaĭ un permis cu numele săŭ și mi-era frică să nu mă daĭ de gol. Adevăratul meŭ nume este Gyril Cobb. Ah! ce te mirĭ? faimosul pungaș, da, da! Și diamantul, dela Double-Creek, îl am în buzunar. Iată-l, și acum adio! Incântat că te cunosc"

Și trăsura care ducea pe vestitul hoț dela Double-Creek și diamantul era departe iar Joë rămăsese cu pălăria în mână, cu privirea pierdută, cu gura căscată.

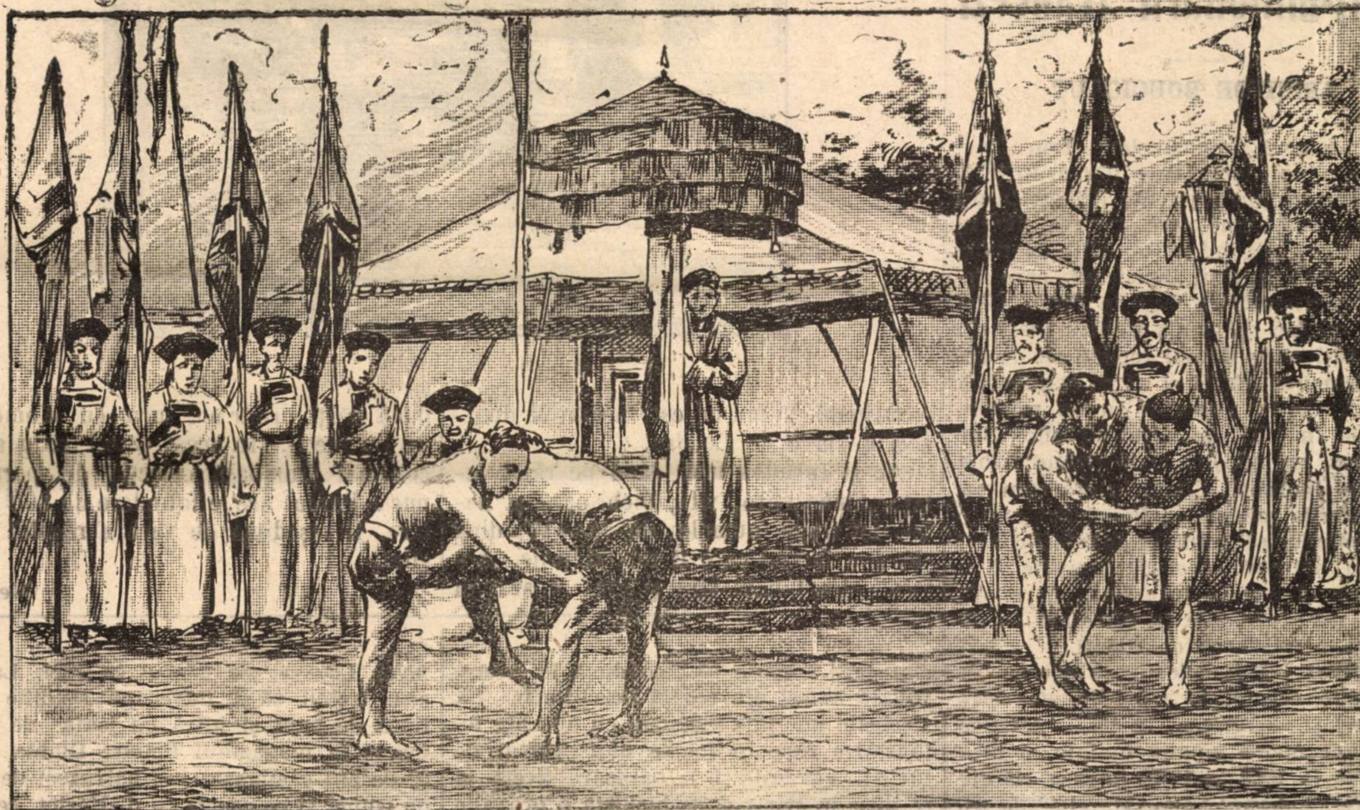
Atuncĭ auzi pe un polițist care, fără cea maĭ mică politeță, îĭ strigă: „Nu sta în mijlocul stradeĭ, derbedeule, o să te calce vreo trăsură! Era să-ĭ spună polițistuluĭ ceeace știa! Putea saŭ nu?...

Să-ĭ spună? Că el Blackboard fusese Smithson, că Cyril Cobb salutat timp de treĭ zile și două nopțĭ ca fiind Agenor Chapmann, redevenise Cyril Cobb și că avea în buzunar diamantul din Double-Creek?

Joë Blackboard păstră decĭ această aventură pentru el. După opt zile devenise împreună cu Jim Turtle, un nou camarad căruia nu-ĭ mersese negoțul, proprietarul uneĭ cutiĭ de văcsuit ghetele la colțul uneĭ stăzĭ. Jim Turtle asculta cu răbdare amintirile extraordinare carĭ îĭ arătau pe un Blackboard șef de gară, pe un altul bancher, un altul miner, un altul judecător de pace. Și în seara când vânzătoriĭ de jurnale alergau urlând: „Arestarea luĭ Cyril Cobb, hoțul dela Double-Creek", cum Joë Blackboard spunea cu nepăsare: „Știam bine, pentrucă am călătorit cu Cobb care avea diamantul în buzunar!" Jim Turle îĭ aruncă o privire de neincredere și mormăi încet: „Va să zică erați prietenĭ?"

Trad. de **Traian P. Lascu.**

LUPTELE DIN TRANSBAICALIA

Luptătorĭ transbaicalienĭ

In acele ținuturĭ îndepărtate unde Transibirieniĭ aŭ meritul de a fi relevat bogățiile, sporturile sunt onorate. Bonziĭ carĭ sunt dansatorĭ neobosițĭ, se exersează în templurĭ, pentru marile serbărĭ anuale carĭ sunt totdeodată ceremoniĭ religioase și șampionate. Dar dacă pentru dansatoriĭ neobosițĭ sunt rezervate premiĭ glorioase, atlețiĭ au de asemenea partea lor. Sunt uniĭ carĭ vin din depărtărĭ marĭ spre a lua parte la lupte, reprezentând un oraș, un templu, un tribut.

Și în fața preoților lama, se desfășură lupte carĭ arată o adâncă cunoștință a anatomieĭ, unită cu o agilitate și forță extraordinară.

Există în Transbaikalia șampionĭ carĭ ar îmbogăți pe un impresario din Europa sau America.

Doru

PRIMUL TREN DE CĂLĂTORI

Primul tren de călătorĭ a circulat pentru prima oară în Anglia în Septembrie 1830, iar în Franța cu șease anĭ maĭ târziŭ, adică în 1836.

In Anglia trenul încărcat cu lumea curioasă, a străbătut distanța Liverpool-Manchester,—distanță de 50 k.m. — în două ore. In privința vitezeĭ publicul era împărțit în două: franceziĭ se plângeaŭ că merge prea incet, iar engleziĭ găseaŭ cu cale că viteza asta grozavă ar putea da naștere la accidente.

Trebue să spunem că trenurile englezeștĭ eraŭ inferioare atât prin confort cât și prin iuțeală, celor franceze. In Anglia vagoanele nu eraŭ legate de cât prin lanțurĭ, tampoane neexistând. Așa dar, la stațiĭ opririle brusce dedeaŭ loc la isbiturĭ adesea periculoase. Cât despre aspectul acelor trenurĭ ele nu semănaŭ de loc cu cele de azĭ. Vagoanele de clasa I-a aveaŭ esact forma tră-

surilor de poștă iar cele de clasa II-a a diligențelor. De clasa III-a nici vorbă! Dar amatorii de aer liber puteau să stea pe acoperiș între bagaje. Cu toate astea chiar la aceste trenuri, pentru drumuri mai mari erau vagoane de dormit. In cazul acesta *cupeul* se transformă în *cabină*.

O altă particularitate a acestor trenuri era că fie-care vagon purta un nume și un semn distinctiv. Această măsură era bună pentru călători, care puteau găsi cu ușurință vagonul la stații. Se zice că compania *Paris-Lyon-Méditerranée* ar avea de gând să reînființeze acest sistem în locul cifrelor scrise pe vagon, pe care indienii nu s'a apucat până acum să le învețe.

N. Vătămanu

Multi-milionarii francezi

ARISTIDE BOUCICAUT

Fondatorul magazinelor „Bon Marché" s'a născut la Bellème (Orne) în 1810. La optsprezece ani tatăl său îl băgă la un negustor ambulant care mergea din oraș în oraș și vindea tot felul de mărfuri. In 1835 tânărul Boucicaut, care deveni foarte ambițios, fugi la Paris. Găsi îndată un loc de comis într'un magazin de noutăți unde deveni repede șef de raion. Atunci se gândi el să se stabilească pe socoteala lui; asociat cu un prieten, el fondă în 1852, la colțul străzilor Bac și Sèvres, un mic magazin având firma „Au bon Marché". Clientela era cam rară, afacerile mediocre; Boucicaut avu o idee genială: să schimbe mărfurile cari nu mai plăceau. Această inovație făcu reputația și averea lui „Bon Marché". Indată mica prăvălie fu cercetată de dimineața până seara de clienți.

Asociatul lui Boucicaut se sperie de cheltuelile cerute de măririle succesive ale casei și se retrase în 1863. Aristide Boucicaut merse singur înainte și construi, de la 1869 la 1872, imensa clădire care era modernul „Bon Marché" de astăzi. El muri în 1877 lăsând mai mult de o sută de milioane și regrete unanime.

Văduva lui întrebuință această avere la un scop nobil. Ea împărți capitalul magazinului în 400 acțiuni a 50.000 lei fiecare și dădu absolut gratuit 150 personalului. Aceste acțiuni au fost apoi divizate în optimi aducând anual 3000 franci. Mai mult încă d-na Boucicaut lăsă la moartea sa mai mult de zece milioane azistenței publice, care au servit ca să ridice spitalul care îi poartă numele.

ERNEST COGNACQ

Proprietarul marilor „Magasins dela Samaritaine" este fiul unui mic giuvaergiu din La Rochelle unde s'a născut în 1840. Își făcu studiile, grație unei burse, la micul seminar din Pons, unde rămase până la patrusprezece ani.

Foarte tânăr, el arată un geniu comercial care trebuia să-l conducă la avere. Indată ce eși din școală deschise în La Rochelle un mic magazin cu aparate fotografice care fu foarte mult vizitat de turiști. Făcându-și o oarecare avere el se duse la Paris unde închiriă o prăvălie în care vându stofe. In 1872, poseda 10.000 franci și se căsători cu d-șoara Jay, premieră la „Bon Marché" care-i aduse o sumă aproape dublă.

Micul magazin din Pont-Neuf se mări, el numără 10 funcționari; în 1874, 40 și făcea afaceri de 800.000 franci. In 1882 La Samaritaine ajungea la cifra de șease milioane pentru a se urca succesiv la 25 în 1890 și 40 în 1895. Mica prăvălie din strada Pont-Neuf trebui să se mărească în 1906 cu o anexă care este acum mai mare ca casa principală.

Cu toate că sunt bătrâni și au o avere care le dă drept la un repaos, d. și d-na Cognacq nu au încetat de a conduce chiar ei imensa întrepriză, dând un rar exemplu de perseverență și lucru.

ALFRED CHAUCHARD

Alfred Chauchard, fondatorul magazinelor Louvre, s'a născut în 1821. La 15 ani, trebui să-și întrerupă studiile din lipsă de bani și intră cu leafa de 100 franci la magazinul Pouvre Diable. La 32 de ani câștigase vreo patruzeci de mii de franci și se asocie cu d. Hériot, șef de raion la magazinele Ville de Paris cu care se întâlnise la un bărbier. Neavând atâți bani câți trebuiau se întovărășiră cu d. Faret care aduse 100.000 franci.

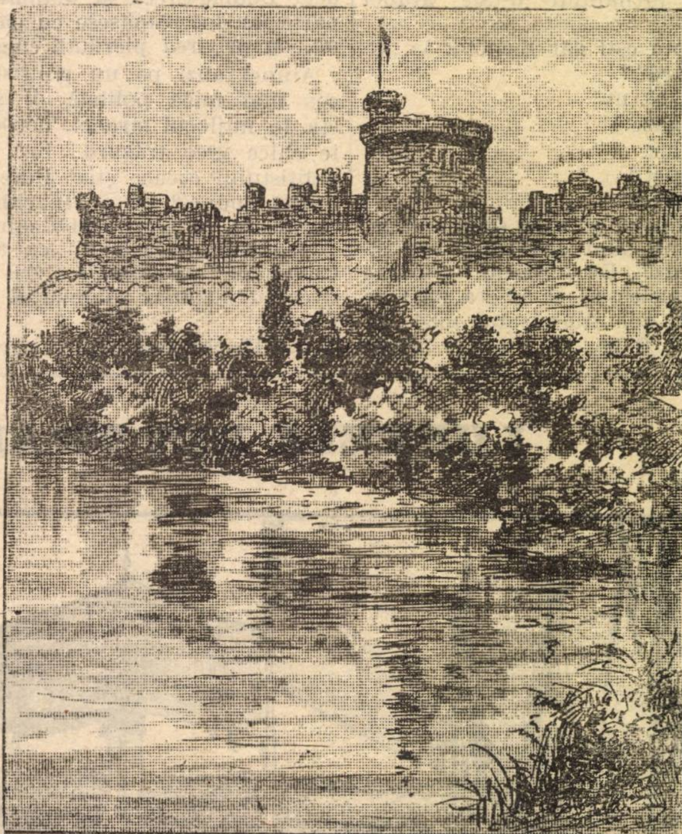
Inceputurile fură slabe, iar beneficiile nule, înspăimântat d. Faret se retrase în 1845. Chauchard se duse la bogatul bancher Pereire și îi ceru să-i închirieze o parte din vastele imobile pe care le construise în fața palatului Louvre.

Uimit de elocuența lui Chauchard, d. Pereire consimți să-i închirieze 20 metri de fațadă pe strada Rivoli, 20 metri pe strada Marengo și 10 pe strada Saint-Honoreé: magazinele Louvre era fondate.

Norocul răsplăti îndrăzneala celor doi asociați. Acțiunile Louvrului emise la 5000 franci, aduc acuma fiecare 20.000 lei pe an. Când d. Hériot muri, în anul 1879 lăsă șaptezeci de milioane. D. Chauchard trăi până în 1909. Moștenitorii săi

Vederi de pretutindeni

CASTELUL WINDSOR

Castelul Windsor este așezat la douăzeci de mile de Londra.

Acest castel a fost rând pe rând cetățue, mânăstire, vilă, închisoare și palat. Își trage numele de la «Winding shores» fluviul care îi udă zidurile. Are forma dreptunghiulară și este separat în două părți printr'un turn cu diametrul de 30 metri. In acest castel se găsește cea mai frumoasă colecție de porțelanuri. Parcul are o întindere de 800 hectare. E reședința de vară a regelui Angliei.

Nev.

avură de împărţit mai mult de douăsute cincizeci de milioane. El, care a avut demnitatea de a purta Marea Cruce a Legiunei de Onoare, lăsă Statului o colecţie de tablouri evaluate la mai mult de treizeci de milioane.

HIPPOLYTE MARINONI

Născut la Sèvres în 1823, păzi vacile până la vârsta de 12 ani. Tatăl său, subofiţer de jandarmerie, il băgă ca ucenic la imprimeria Dubuissou la Paris, de unde tânărul Hippolyte fu dat afară pentru că criticase unele detalii ale maşinilor. Puţin după aceasta intră la usina Gaveau unde fu mai bine apreciat.

Contra-maistru la 22 ani, el inventă, în colaboraţie cu patronul său o maşină de îndoit jurnalele. După trei ani, construia prima presă plată cu patru cilindri. In 1853, Marinoni, inginer civil, se instală pe socoteala sa, graţie sprijinului directorului „Petit Journal", Emile de Girardin. După doi ani inventa prima presă rotativă care fu încercată la „Petit Journal". Aceasta fu o revoluţie în tipografie: Marinoni trebui să-şi mărească atelierele care nu puteau să satisfacă cererile.

Hippolyte Marinoni deveni directorul lui „Petit Journal" în 1883, după ce fusese succesiv numit cavaler, ofiţer, comandor al Legiunei de Onoare. Foarte simplu, el nu îşi tăgădui nici odată originea lui modestă şi nu încetă de a tutui pe vechii săi tovarăşi. Muri în 1904, lăsând o avere de optzeci de milioane.

EMILE MENIER

„Regele Ciocolatei" s'a născut la Paris în 1826. Tatăl său conducea la Noisiel o mică fabrică de produse farmaceutice. Tânărul Menier după ce făcuse studii bune, îi luă direcţia după moartea tatălui său. Acesta fusese unul dintre primii în Europa care începuse să facă cacao. Emile Menier făcu o altă usină la Saint-Denis în care continuă să facă produsele farmaceutice şi consacră pe acea din Noisiel exclusiv pentru cacao.

Succesul răspunse sforţărilor sale: câţiva ani mai târziu, Noisiel producea anual 700.000 chilograme de ciocolată. Emile Menier voi să fie propriul producător al materiei prime. Pentru aceasta cumpără imense terenuri în Nicaragua, Valle Menier, de o suprafaţă de 7000 hectare plantate cu cacao; instală la Roye (Somme) o uzină de zahăr, şi, pentru ca să evite cheltuelile de vamă şi transport, făcu la Londra o fabrică a cărei producţie anuală este de 800.000 chilograme de ciocolată.

La moartea sa (în 1881) vechea usină a tatălui Menier ocupa 1700 lucrători şi avea o suprafaţă de 1600 hectare; ea producea douăzeci şi cinci de milioane chilograme de ciocolată pe an. Emile Menier fusese ales primar la Noisiel în 1871 şi deputat de Seine-et-Marne în 1876. Fiii săi moştenіră o avere considerabilă evaluată la douăsute de milioane.

EUGENE SCHNEIDER

Organizatorul uzinelor Creuzot, născut la Bidderstroff în 1805, avea patrusprezece ani când muri tatăl său. Fără avere, intră ca comis la Banca Seillière la Paris. Patronii îi apreciară activitatea: la 24 ani îi încredinţară direcţiunea fierăriilor din Bazeilles. Eugène Schneider se achită foarte bine în această misiune.

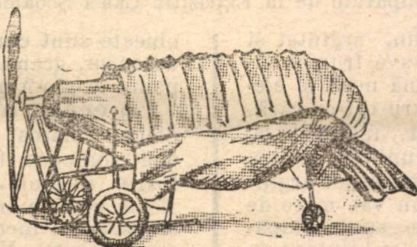
Deasemenea, câţiva ani mai târziu, i se încredinţă, lui şi fratelui său, administrarea stabilimentelor din Creusot ai căror proprietari, fraţii Mauby-Wilson dăduseră faliment. Fratele său murind în 1845, Eugène Schneider rămase singur directorul Creusot-ului căruia îi dădu un avânt considerabil. Maşinile fură reînoite, şcoli şi locuinţe fură construite pentru personal.

Popularitatea lui Eug. Schneider deveni, printre lucrătorii să aşa de mare în cât în 1856 aceştia trimise o petiţie împăratului Napoleon III, cerându-i să schimbe numele Creusot în Schneider-Ville. Dar d. Schneider declină această onoare. In 1846 fu ales deputat. A fost preşedintele Camerei de la 1867 la 1871. Eugène Schneider muri în 1875 şi a fost decorat cu marea Cruce a Legiunei de Onoare.

Trad. de **Tr. Lascu.**

AEROPLANUL ŞI INSECTELE

Iată aci un aeroplan care are forma unei insecte. Acum fiind-ca are aripele îndoite, se vede că reprezintă forma unui cărăbuş gigantic.

Un aeroplan în formă de insectă

La aerodromul din Brook and, lângă Londra, domnul Pa sat, inventatorul aparatului, a prezentat această maşină bizară care va avea, se crede, un mare succes în aviaţiune. Inginerul afirma că în cinci minute cărăbuşul se va transforma în pasăre, întinzându-i aripele. Maşina a fost botezată cu numele de «Sea Gull», pasare de mare.

Tr. Popescu

Automobilele lui Leopold II

Leopold II, care a fost un mare sportsman, poseda în ultimul an al domniei lui şeapte automobile mari şi un camion; şeapte şofeuri şedeau permanent în serviciul regelui. Acesta cumpăra tot felul de automobile, de la cel mai mic până la monstrul de curse cu care facu numeroase escursiuni cu toată viteza lor, dar care îl plictisea, nefiind destul de confortabil. Capriciul lui era, spre sfârşitul vieţei lui, să stea în confortabilele limuzine, de o forţă de patru-zeci până la şease-zeci de cai putere. Lui Leopold II îi plăcea foarte mult să calatorească în aceste strălucite automobile.

De alt-fel, în totdeauna încuraja sporturile, şi în circuitul Senei s'a interesat foarte mult de mersul maşinilor şi mai ales de alergatorul Duray. El a parcurs toata Franţa şi Belgia, singur cu şofeurul său căruia îi recomanda totdeauna cea mai mare prudenţă. Ast-fel, regele nu putea să sufere nici odată accidentele de drum; spargerea pneurilor il puneau în manii nebune.

Toate automobilele cumpărate de regele belgilor sunt încă la Bruxelles, afară de acelea cari fură date baronesei de Vaughan. Noul rege Albert a reluat în serviciul său personal toate maşinile predecesorului sau, şi numai principesa Clementina a putut sa-şi pastreze limouzina sa particulară.

Baronul Snoy era marele şef al serviciului automobilelor, se ocupa de întreţinerea lor, de chestiuni de frontieră etc. Detaliu particular, şofeurii automobilelor erau belgieni; unul singur, primul, era francez.

Regele, de la apariţiunea triciclului, fu unul din fervenţii acestui instrument; se plimba mult cu el prin parcul regal, sau în caz de timp rău in sera de portocali a palatului. Işi numea triciclul „animal". Era totdeauna întovarăşit de un servitor, care avea misiunea delicata şi grea de a împinge maşina când regele urca o coasta şi sa alerge înapoia lui când suveranul mergea cu toată viteza pe câmpie sau pe un drum care scobora.

Intr'o dimineaţă, Leopold II, făcand o escursiune în partea opusă a corpului de garda, trecu pe un drum in stare foarte rea, cu gropi de amândouă parţile. Calculand rău direcţia, roata dinainte se intoarse de odată brusc şi suveranul era sa cada intr'un şanţ. Servitorul care îi urma totdeauna la spate, sosi în grabă şi-l scoase din situaţia in care se afla. Regele intră în castel cu barba şi urechile pline de noroi şi din acea zi „animalul" fu părăsit.

Tr. Pop.

NOUILE MARI PREMII

CE SE VOR OFERI DE

ZIARUL „UNIVERSUL"

abonaților săi la tragerea din luna Noembrie, 1912

O Splendidă Vilă la Sinaia

«Vila Nicolae», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai pitorească din localitate

UN ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, al 8-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre de Industria Metalică «Marcu», Bul. Elisabeta, 8

O GARNITURA MOBILA DE BAMBU PENTRU SALON

compusă din : o canapea, 4 scaune, o masă, o consolă cu oglindă, 2 piedestale cu 2 vase japoneze, cumpărate de la marele magazin E. A. Fischer, Bulevardul Elisabeta, No. 15 (Hotel Princiar)

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea, șoseaua Mihai-Bravul No. 37 și str. Șerbănică, No. 10. Sucursala calea Victoriei, No. 107

UNA SUFRAGERIE MODERNA

compusă din : Un bufet cu marmură Sf. Ana, cu geam de cristal pictat, cu oglindă ; O masă pentru 12 persoane, cu 6 scaune tapisate și îmbrăcate, imitație de piele. Cumpărată de la marele magazin de mobile «Compania Americană», str. Carol, 74, vis-à-vis de piața de flori, lângă Hotel Dacia

O bucată pânză de borangic albă, de 9 metri; una idem frez, de 4 m.; una idem bleu, de 5 m.

cumpărate de la Expoziția Casei Școalelor

Un serviciu de ceaiu, de metal alb fin, argintat și garantat că nu înegrește, compus din : o tavă frumos ciselată, cu mânere, și 12 pahare într'o formă nouă și elegantă. Acest serviciu este o podoabă pentru ori-ce casă. **O fructieră de metal fin, argintată,** înaltă de 50 cm. și având 3 glastre pentru fructe și un vas pentru flori. **O fructieră de metal alb,** imitând exact argintul vechiu, înaltă de 37 cm., având și un vas mare de cristal pentru fructe. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii en gros și en detail Frații A. & I. Roller, București, strada Smârdan, No. 35, etajul I.

Un serviciu de cristal pentru înghețată, compus din o cupă mare și 6 farfurioare, montate în metal argintat Christofle V. P. F. **Una pungă de argint** veritabil, oxidată. **Una fructieră** de metal argintată, cu 6 cuțite de metal cu lama aurită, pentru desert. Toate aceste obiecte au fost cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie Th. Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Un gramofon cu 6 plăci Perfection. **O mandolină** italiana. **Una muzică de masă** cu manivelă, cu 6 cântece. **Una chitară** franceză. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de muzică N. Mischonzniky, furnisorul Curții Regale, strada Colței, No. 7, București.

«Una bicicletă elegantă «Sport», cu roata liberă și frâna automatică, prin contra-pedalare. **Una pușcă** de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel «Bayard» din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard» Această armă are patru zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuința atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum. **Una carabină** semi-automatică de mare precisiune **«Pieper»,** cu tirul garantat precis. Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Zisman, furnisorul Curții Regale, 47, calea Victoriei, București.

Una mașină de cusut, marca Compania Americană, calitate superioară. **Un gramofon** marca «Melodion Carmen Sylva», cu două arcuri remontabile în timpul mersului cu 6 plăci marca Premier record. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut, gramofoane și biciclete en gros și en detail Compania Anglo-Americană, strada Carol 50, București.

Un ceasornic de aur 14 carate cu 3 capace, pentru dame, marcat de Stat. **Două servicii** de argint pentru ouă, compuse fie-care din câte trei bucăți, într'o cutie foarte elegantă. **Una pendulă** elegantă și modernă. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de încredere «Ceasornicăria Colței», București, strada Colței, No. 31.

O armonică italiană, 21 clape, 8 basuri și tonuri de oțel. **O vioară** fină cu cutia ei. **O pelerină** de ploae portativă pe ambele părți. Toate acestea sunt cumpărate de la „Compania Generală", mare biurou de importațiune, strada Smârdan 29, etajul I.

Două ceasornice de aur pentru damă.

Două ceasorniee de aur cu câte 3 capace, de bărbat

Șease ceasornice de argint.

Șease ceasornice de metal fin argintate, cu câte 3 capace.

Trei ceasornice de metal imitând argintul rusesc.

Cinci coliere-lănțișoare de argint veritabil pentru gât.

Una geantă de alpaca veritabilă.

2 costume de haine saco, după măsură și alegerea stofei, cari se vor confecționa de cunoscuta croitorie Jaques Grimberg, strada Academiei, No. 25.

Una mașină mare de bucătărie „Ideal", cu 4 ochiuri din tablă de oțel, cu cazan de aramă, elegant și solid construită, cumpărată de la cunoscuta fabrică de tinichigerie Mihail D. Botez, București, calea Văcărești, 142.

O colecție de legi compusă din 5 vo lume, de la d Ghețu, calea Dorobanților 100.

Un serviciu de oțet și untdelemn, de alpaca veritabil, fin argintat și conținând 5 piese de cristal alb : una de oțet, una de untdelemn, una de muștar, una de sare și una de piper, pe un suport de metal de toată frumusețea.

Una mașină de călcat pentru croitorie, sistem Sol-Pop, ultima perfecțiune.

O vulpe de teracotă. **20 plachete** argintate, reprezentând pe Regele și Regina.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din **«Memoriile Regelui Carol I al României,** sau un volum din cărțile ce apar în editura ziarului „Universul" tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași : **Pentru un an lei 18 ; pe 6 luni lei 9,15 ; pe 3 luni lei 4,65.**

Pentru concurarea la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe șease luni 15 și cei pe trei luni primesc 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri, pentru tragerea următoare.

Anul XIII.—No 804 5 Bani în toată țara 5 Miercuri, 3 Octombrie 1912

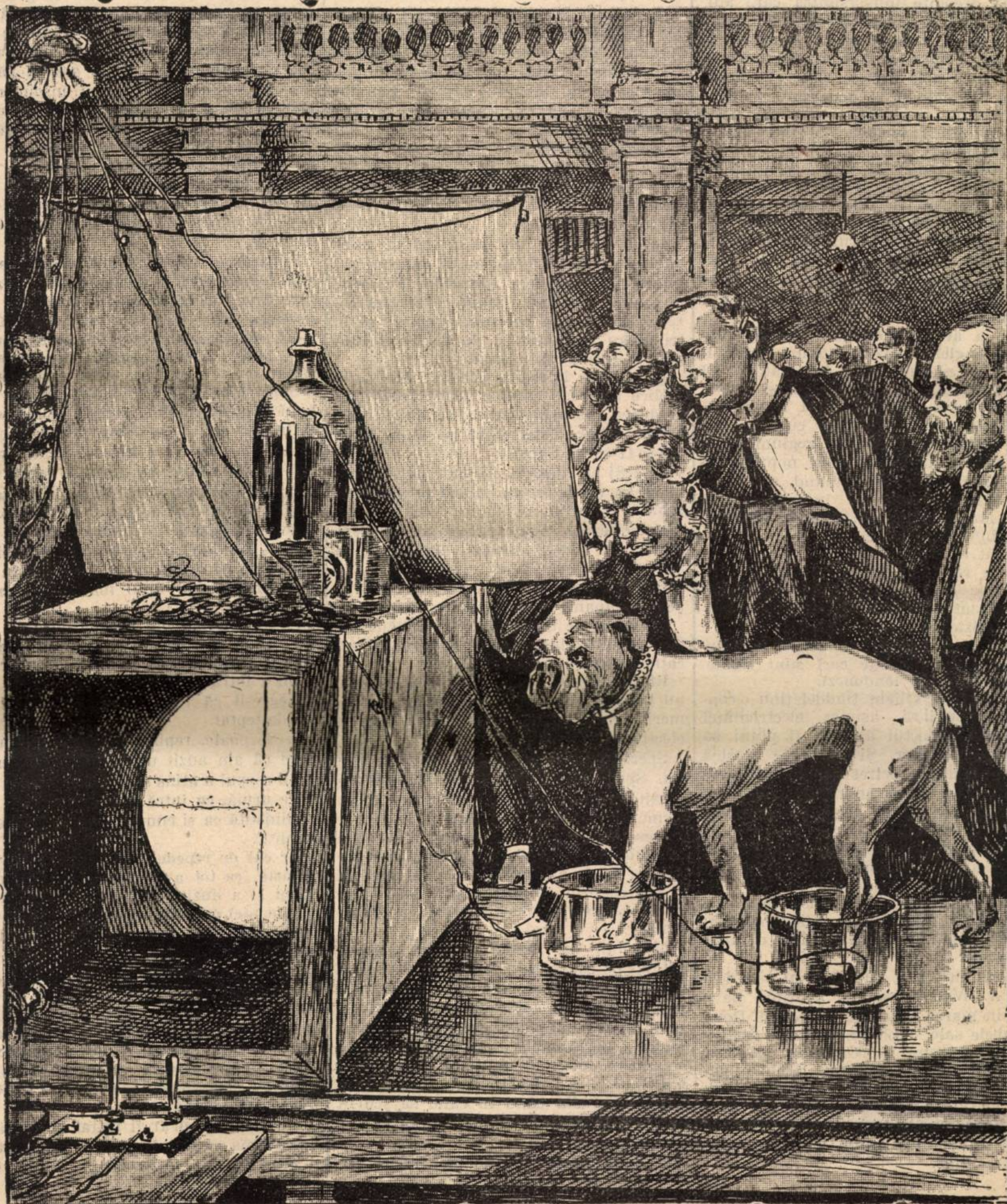
ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 2,60 pe an în toată țara

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
No 11,—STRADA BREZOIANU,—No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână, Marțea

Inteligentul animal sări pe masă. — *(Vezi pag. 5808)*.

BUL-DOG-UL JIMMY

—

Avea dreptate universitatea care afirma că până la etatea de zece ani copiii nu trebue să urmeze de cât la școală în plin aer. Profesorii trebuie să-i ducă la țară pentru a le explica viața rurală, aceia a ființelor și a lucrurilor, pe marginea mărei, a râurilor, în usine, peste tot unde micii școlari pot să învețe ceva privind.

Din acest punct de vedere Englezii ne sunt superiori. Spre a cita un exemplu putem compara metoda întrebuințată de profesorii de geografie în ambele țări. In școlile noastre profesorul se mărginește a comenta cartea pusă în mâinile elevilor și să arate une ori pe hartă unde se află cutare oraș, cutare râu, cutare lanț de munți.

Spre a atinge memoria copiilor, profesorul englez citează obiceiuri, arată imagini, citește relațiuni de călătorii. El nu neglijează nici actualitatea și povestește la nevoe suferințele lui Amundsen înaintând spre Polul Sud, cum se nutresc exploratorii în acele regiuni desolate, cum combate spleenul, nopților de șease luni, etc... Și reținând un amănunt distractiv, copilul imaginează în creer, fără să'și dea seama, o mulțime de noțiuni folositoare.

Pe cât e posibil acest metod e aplicat în toate ramurile învățământului. Prin conferințe cari au aerul unor reprezentații plăcute, se inițiază tinerii auditori în fizică și puțină himie.

Royal Society ține asemenea la Burlington House ședințe cari sunt foarte gustate de micii londonezi.

Mai deunăzi Wiliam Duddel ținu o conferință populară asupra electricității moderne. Subiectul ales ar fi putut să fie cam plictisitor. Și cu toate acestea publicul tânăr a petrecut o seară foarte veselă de care își va aminti multă vreme.

Această conferință era ilustrată prin experiențe cu totul interesante. Una era poate cea mai interesantă. Un splendid bul-dog anume „Jimmy" a avut în seara aceea ceasul său de celebritate.

Era vorbă să se demonstreze grație electricității, diferența ce există între bătăile de inimă la un câine și la o ființă omenească.

Jimmy, prezintat de stăpânul său, doctorul A. Waller, sări cu ușurință pe o masă în marea veselie a asistenței. Două din labele sale, după cum se vede în ilustrație, fură puse în recipiente de sticlă conținând apă sărată. Fire electrice puneau acest recipient în comunicație directă cu galvanometrul Einthoven permițând să se distingă fie-care bătaie a inimei animalului grație vibrațiunilor unui fir întins.

După câne, mai multe dame s'au pretat la experiență, puind mânile în vasele cu apă. Fie-care din ele avură bătăi de inimă mai regulate ca bietul câine, poate pentru că acesta neștiind ce soartă îl așteaptă, nu putea să nu aibă puțină emoțiune.

Dar bunul Jimmy nu avea de ce să se teamă. Această experiență nu-i aduse de cât mângâeri din partea copiilor.

C. Arg.

Ultimul „Coper"

—

In marea Nordului, la largul coastelor occidentale ale Angliei, există o porțiune de mare, care este așa de puțin adâncă, încât vapoarele cele mari nu pot trece pe acolo. Guvernul englez a pus din distanță în distanță corăbii-faruri, pentru a evita nenorocirile.

Marea aceasta este foarte bogată în pește, și o mulțime de pescari își fac vacul pe ea, întorcându-se cu o bună cantitate de pește, care le dă un venit destul de frumușel.

La debarcarea lor, fel de fel de pungași și asasini îi pândeau, îi omorau și-i jefuiau de paralele agonisite. Ba ceva mai mult, societăți întregi construiră corăbii pe cari le botezau „Coper", și le trimiteau spre pescari. In aceste corăbii găseau plăceri grosolane.

In opoziție la aceste corăbii, societățile biblice făcură o corabie „Anti-Coper" care ducea pescarilor tutun, rachiuri, ceai, cafea, zahăr. Prin 1880, pe mare erau vre-o 11 „Anti-Coper".

In 1884 se construi un alt „Coper" mai mare ca celelalte, cu cabine luxoase, cu lumină electrică, cu piano și cu două femei cântărețe. Toate precauțiunile, pentru a nu atrage atenția, fură luate la lansarea acestui vapor.

Intr'o seară, corabia ajunse aproape de o companie de corăbii ale pescarilor.

Indată ce se înoptă, căpitanul dădu ordin să se aprindă lampa electrică după catargul cel mare a lui „Coper".

Efectul fu cel dorit. Nici două ceasuri nu trecuseră de la apusul soarelui și camerile erau pline de lume, iar lămpile electrice luminau puternic.

Spectacolul era curios și demn de pictat. Spectatorii îmbrăcați cu hainele lor ceruite și cu cămăși de lână, încălțați cu cisme mari, pe cari cei mai mulți nu le scoseseră de două luni, stăteau cu gura căscată; tot ce vedeau și auzeau li se părea un fel de vrăjitorie. Cei mai religioși și mai caști nu se puteau opri dela alcoolul și cartofii cari se serveau cu abondență.

Mateloții lui „Coper" deabia puteau prididi pe consumatori și de a le scutura buzunarele: șilingi, taleri, coroane, fiorini din Olanda, bani mărunți de aramă și de nichel, totul era primit fără vorbă multă... Ingrămădiți unul într'altul, consumatorii intonau refrenul cântecului mateloților, pe care îl cântau cele două femei, cari din când în când se sculau de la instrumentele lor și veneau să bea un pahar.

O bună parte din noapte trecu cântând, fumând, bând și chiar dansând. Dar pe măsură ce imaginația se excita, pescarii deveneau din ce în ce mai înrăiți unul față de celalt. Curând începură discuții, gelozia își vâră coada, ciocnirile începură. Pumnii nu mai ajungeau, pumnalele fură trase din teacă, sângele curse.

Cum poliție nu era, bătaia încetă când combatanții fură obosiți. Adversarii căzuți unul peste altul sforăiau duși, în urma somnului produs de beție.

Dimineața, spectacolul oferit de „Coper" era hidos. Vre-o doui-sprezece indivizi, cari nu putuseră pleca, zăceau în camere și pe punte. Doui dintre ei primiseră lovituri de cuțit destul de grave și uriau îngrozitor, de îndată ce eșiseră din amețeala alcoolului. Un altul fusese așa de teribil maltratat, încât nu mai era de cât un cadavru, cel puțin așa se părea.

— Iată unul gata, zise cu un cinism oribil patronul lui „Coper" către subalternii săi. Dar daravera asta poate să ne coste mult, dacă se va afla ceva; ni s'ar putea întâmpla vreun neajuns.

Dar, adăogă mizerabilul, dacă-l vom arunca în mare, nu va ști nimeni nimic. Pe punte nu e nici unul care să ne denunțe.

La aceste vorbe stăpânul vasului se arătă foarte vesel, și începu să râză cu hohot. Una din cântărețe eși în acest moment pe punte pentru a lua aer, căci, cu toată oboseala ei, simțea nevoe de aer.

— Iată o idee minunată, zise ea, aplecându-se să vază pe mort mai de aproape. Uite, uite, este unul din cei mai buni dănțuitori. Dar, înainte de a-l arunca în apă, aș voi să-l caut prin buzunare, ca să văd dacă nu găsesc vreun lucru, care să-mi rămâe ca suvenir de la el....

Cu ușurință, ea vârâ mâna în buzunar și găsi punga lui de piele, dar goală, pe care nu o lepădă, ci o luă cu ea. De asemenea găsi la el un pachet de tutun și un ceasornic de argint pe cari le luă. In urmă, cu ajutorul unui matelot, îl aruncă în apă.

Se auzi numai un zgomot surd.

— Uite, zise patronul, care se uita cu atenție, s'ar zice că a făcut o mișcare, când a intrat în valuri.

Negreșit că fusese numai adormit, și s'a deșteptat.

— Se poate, replică femeea, căci mi se pare că am auzit un țipăt în momentul când corpul a atins apa.

Pe urmă, ea intră în cabina ei tot așa de liniștită ca și cum nu s'ar fi întâmplat nimic....

Or cât de repede s'ar fi petrecut scena aceasta, ea tot a avut un martor care a văzut și a auzit totul, și căruia nu i-a scăpat nici cel mai mic amănunt din cele petrecute. Acesta era cel mai tânăr și cel mai rău lovit dintre răniți.

Acest nenorocit era un pescar înalt, bine făcut, având o figură cinstită și sinceră, un fel de hercule. Natural că adversarul său avea oarecare scuză de a fi uzat de cuțit, pentru a putea învinge pe acest colos. Cu toate că era palid ca un cadavru, spectacolul pe care-l văzu îl făcu și mai palid.

— Uite cum m'ar fi tratat și pe mine, dacă lama cuțitului nu ar fi alunecat pe o coastă... Ah! mizerabilii!... Lupii, cari

pândesc în jurul câmpurilor de bătaie n'ar fi făcut altfel... Dar poziția mea nu e mai bună decât a tovarășului meu, pe care-l aruncară în apă! Și nu avem nici un chirurg cu noi... Nimeni nu mă va îngriji... De ce nu m'am ținut de jurământul dat popei? Căci jurasem pe Biblie, ca să nu fac cheful... și Biblia este cea mai sfântă carte din lume... Am uitat totul.... am uitat până și pe Maria, cu care trebuia să mă însor când mă voi fi reîntors la Gravelines....

N'o s'o mai văd... N'o să mai văd nici pe biata mamă... Ah! blestemată apă de foc! Sunt pierdut, nu-mi mai rămâne altceva, decât să mor... și cât mai curând... Cât timp mai am putere, voi cerca să mă târăsc până la balustradă... O să sar peste ea... O să mă arunc eu singur în mare... Cântăreața nu va avea nevoe să mă arunce ea. Afară de asta, nu îmi va lua portretul Mariei, pe care-l voi duce cu mine în eternitate, aci... lipit de inima mea. I-am fost necredincios, dar Dumnezeu mă pedepsește, iar chipul ei mă va întovărăși în eternitate..."

Făcu câțiva pași spre balustradă, se ridică în sus cu multă trudă, dar înainte de a sări în apă, recăzu în genunchi.

— Inainte de a mă scufunda, zise el, trebue să zic cel puțin *Tatăl nostru și Crezul.*

După sfârșirea rugăciunilor, se opri un moment.

— Ceea ce mă pregăteam să fac, este un mare păcat. Pentru că mai am un pic de viață, trebue să-l întrebuințez astfel încât să mă răsbun pe mizerabilii cari m'au făcut să uit calea cea dreaptă și să apuc drumul perzaniei.

O idee sinistră, dar grandioasă, îi străbătu sufletul său turburat de remușcări, de durere și de indignație. Mai mult târându-se decât umblând, el se apropie cu precauțiune de reservoriul de fer, în care este închis petrolul destinat mașinei de electricitate, apoi se uită cu băgare de seamă împrejur.

„Coper" aruncase ancora iar echipagiul era în camere, unde se odihnea de oboselile nopței.

Când îi veni bine, pescarul vărsă rezervoriul de gaz, scoase amnarul din buzunar, aprinse o hârtie și o aruncă peste gaz.

O flacără albăstrue, deabia vizibilă, pentru că era lumina zilei, se arătă la suprafața lichidului. Lemnul începe să pârâe, să ia foc și nimeni nu-l va mai putea opri din ars.

Strângându-și toate forțele de care mai era capabil, pescarul sări peste balustradă, strigând cât îl lua gura:

— Foc, foc pe bord!... Voi o să vă frigeți, canaliilor, iar eu mă voiu arunca în apa mărei.

La aceste vorbe, patronul lui „Coper" se deșteptă, dar, pe punte, incendiul era așa de puternic, în cât nimeni nu mai putea eși din cabine, și în câteva minute, flăcări lungi, cari se întindeau spre cer, consuma vaporul împreună cu personalul lui și cu cele două femei.

După această aventură atât de tragică, nici un alt „Coper" n'a mai apărut în apele acelea, altă-dată atât de frecuentate de ei. Acum pescarii sunt liniștiți.

Alegerile generale în Japonia

Fotografia reprezintă un contrast curios între Orient și Occident, și e luată în Tockio în plină luptă electorală.

Pe ziduri se văd placarde electorale

Candidații aŭ ales această stradă frecuentată spre a'și expune profesiunile lor.

Țările se schimbă dar obiceiurile politice de abia se modifică.

Acum cinci, șease ani, alegerile se desfășurau în Japonia într'un calm perfect. Partidele politice se succedau automatic și își așteptau cu multă răbdare rândul.

Dar pasiunile politice au făcut explozie și acum se insultă în adunările electorale japoneze cu aceeași ardoare ca la noi.

De notat că legile opresc pe candidați să acopere zidurile cu afișurile lor. Nu aŭ voe să pue de cât unul pe fiecare stradă.

Vetor

Din lucrarea d-lui Silvestru Moldovan

RÂȘNOVUL

In jurul Brașovului se află comune înfloritoare, cu locuitori în majoritate Români, apoi Sași și în câteva și Unguri (ciangăi). De la Brașov merge o cale ferată secundară până la poalele Pietrii-Craiului, la Zărnești. Gara acestei căi ferate se află în Brașovul vechiu, lângă biserica Sfântului Bartolomeiu. In cale dăm de *Cristian*, o comună săsească-românească. Biserica săsească de aci e înconjurată cu zid și cu mai multe bastioane vechi, cari se folosesc de magazine. In comună este o mare fabrică de spirt.

Dincolo de Cristian se zărește din depărtare, în o poziție pitorească, cetatea Râșnovului. *Râșnovul* (ung. Rozsnyó, nemțește Rosenau) este o comună mare așezată lângă râul *Râșnoava*. Locuitorii sunt în număr de 5000, dintre cari peste jumătate sunt Români, ceilalți Sași și o colonie de Țigani. Românii sunt, ca și Sașii, oameni harnici, porniți pe calea progresului. Se ocupă în deosebi cu oieritul și prăsirea vitelor; țin vite multe și de soiu. Aŭ o bancă, o societate de lectură și o școală cu 5 învățători. Biserici românești sunt două, dar numai în una se servește. Cealaltă e lăsată în părăsire, e pustie. Ea însă este un monument prețios, căci e de mare vechime. Pe o piatră din altar se află săpat anul 1384, poate data zidirii. Altceva nu se știe din trecutul acestui locaș, de cât ceeace s'a păstrat în tradiție, că ar fi fost zidit de frații Udriște și că ar fi primit danii de la Mihaiu-Vodă Viteazul. In ce privește vechimea, în Râșnov s'au păstrat, cu deosebire la Sași, case zidite cu secoli înainte. Aceasta se știe din inscripțiile de pe ele. Râșnovenii aŭ avut și aŭ și azi bunul obiceiŭ de a scrie sau a săpa în piatră pe frontonul casei anul zidirii și numele stăpânului. Sunt și două case românești de vechime considerabilă. Una este a lui Stoica Șerban din 1722, iar alta se arată clădită la 1788 cu vechie zugrăveală de sfinți.

Mai amintim din viața etnică a Românilor râșnoveni faptul regretabil că portul femeilor și-a pierdut caracterul românesc și numai la bărbați s'a păstrat portul nostru din bătrâni. O notă discordantă și dureroasă în armonia caracterului etnic național integru al acestor Români!

De remarcat este la Râșnov cetatea. Spre răsărit de comună, în apropiere imediată, se înalță o puternică stâncă

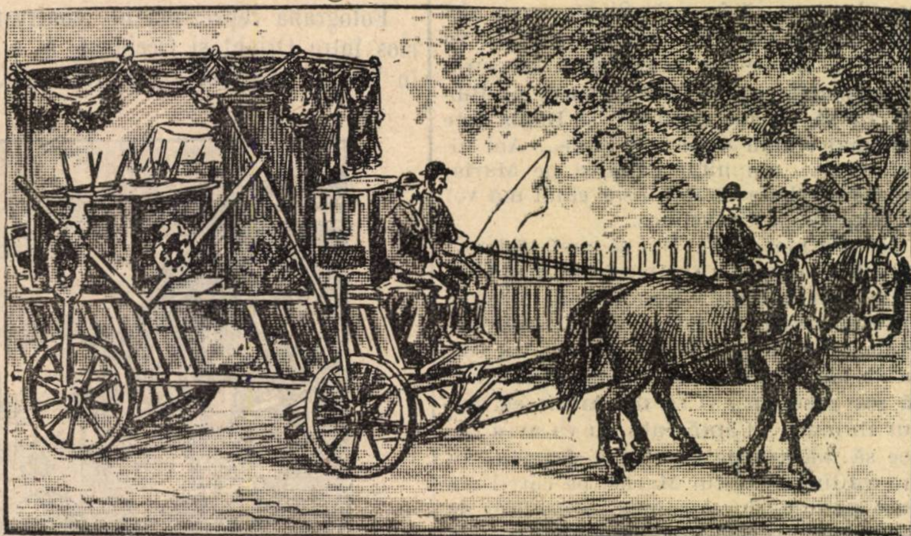
de calciu cu păreţĭ prăpăstioşĭ. Pe vârful eĭ stă de veacurĭ ca o coroană *cetatea Râşnovuluĭ*, în parte ruinată. De aci ni se prezintă o icoană admirabilă: dinaintea stânceĭ se aşterne câmpia cu satele de jur împrejur şi cu căile, ca nişte fâşiĭ albe; la picioarele eĭ se vede comuna, cu casele învălite în coperişe de olane roşiĭ, şi carĭ din înălţimea unde ne aflăm apar micĭ, pitice, iar în spre sud şi sudvest ni se înfăţişează în toată măreţia Piatra-Craiuluĭ şi Bucecii, cu falnicele lor vârfurĭ, o panoramă de munte din cele maĭ răpitoare.

„Cât cuprinzĭ cu ochiul — scrie un călător — zăreştĭ munţĭ acoperiţĭ cu pădurĭ de fagĭ, de brazĭ, şi în dosul lor alţiĭ şi iar alţiĭ, tot maĭ înalţĭ, de un verde bătând tot maĭ mult în albastru, până ce vederea ţi se opreşte pe Buceciĭ falnicĭ, pe Omul pătat de marĭ pete albe din loc în loc, zăpadă ce nu se poate topi, pe Omul, de vârful căruia norĭ albĭ ca vata se sfâşie şi căzând pe iarba de un verde atât de ispititor, o presară de catifelatele şi albele „Florĭ de Buceci".

Anul când s'a zidit cetatea Râşnovuluĭ nu e cunoscut, nicĭ nu se ştie cu siguranţă cine i-a pus temelia. Se dă cu socoteala însă că e zidită de râşnovenĭ şi nu a fost cetate de a cavalerilor germanĭ din Ţara-Bârseĭ. In ea se află o fântână adâncă (de 144 m.) săpată în anul 1663. Acum partea maĭ bine conservată a cetăţiĭ o folosesc roşnoveniĭ de magazie pentru cereale, cărnurĭ, etc.

In apropierea Râşnovuluĭ, spre satul Vulcan, se maĭ văd afară în câmp resturile uneĭ fortăreţe. Sunt rămăşiţele cetăţiĭ Erdenburg (Cetate de pământ), care a fost nimicită de Tătarĭ şi nu s'a maĭ reclădit.

O nuntă în Schwarzwald (Germania)

Ilustraţia noastră reprezintă o trăsură a o nuntă din comuna germană Kalw, din Schwarzwald, în care se transportă la domiciliul nouilor căsătoriţĭ zestrea mireseĭ, compusă din mobile, vase, rufarie etc. La această trăsură, acoperită cu un baldachin şi împodobită cu verdeaţă şi florĭ, sunt înhămaţĭ douĭ caĭ frumşi.

Din timpurile piraţilor

UN PIRAT UMAN

In largul Livurneĭ, câte-va lunĭ după teribila bătălie de la Trafalgar, bricul L'Espérance întâlnise o corabie cu pânze rătăcind fără nicĭ o destinaţie. Comandantul trimise îndată o şalupă către bastimentul în pericol, şi auzind că căpitanul şi pilotul muriseră pe drum, se grăbi de a expedia pe bord pe unul din ofiteriĭ săĭ şi pe primul pilot.

Pe corabie se găseaŭ numeroşĭ pasagerĭ, emigranţĭ cea maĭ mare parte, însoţiţĭ de femeile şi copiiĭ lor.

Cele douĭ năvĭ mergeaŭ amândouă de cât-va timp, dar la o distanţă de două mile una de alta, când nişte piraţĭ carĭ nu puteaŭ fi văzuţĭ din cauza brumeĭ, tăiară drumul corăbieĭ. In scurt timp eĭ opriră corabia şi se urcară pe ea.

Surprins de acea năvălire, ofiţerul nu avu timpul să comande pasagerilor să părăsească puntea şi să se refugieze în cabine, ceea ce eĭ făcură nu fără nicĭ un zgomot. Apoĭ, cu ajutorul contramaistruluĭ şi cu puţiniĭ oamenĭ aĭ echipagiuluĭ, se aruncă asupra năvălitorilor, hotărâţĭ să-ĭ arunce în mare.

Dar deja vre-o două-zecĭ de piraţĭ escaladaseră corabia; pilotul cade lovit de o bardă şi nenorociţiĭ săĭ tovarăşĭ răniţĭ cu loviturĭ de săbiĭ şi aruncaţĭ în mare.

Locotenentul Gorés rămăsese singur pentru ca să lupte cu piraţiĭ, al căror număr creştea fără încetare; îşĭ vindea scump viaţa. Unul, un voinic, pe jumătate gol, era să-ĭ tae capul, dar un alt individ, care se părea că exercită o oare-care autoritate asupra năvălitorilor, se aruncă între ceĭ douĭ adversarĭ, strigând: «Acest om îmĭ aparţine! Nimenĭ să nu-l atingă!»

Ofiţerul făcuse involuntar un pas înapoĭ, singur, în mijlocul acestor îndrăciţĭ armaţĭ până în dinţĭ, înţelese că totul era pierdut şi că nimenĭ nu-ĭ putea să-ĭ scape pe nenorociţiĭ carĭ eraŭ sub paza luĭ şi pe carĭ trebuia să-ĭ apere cu orĭ-ce preţ.

— Iată sabia zise celuĭ care vorbise; sunt singurul care sunt armat pe bord. Nu sunt de cât femeĭ şi copiĭ. Omoară-mă, dar nu te atinge de aceia fără nicĭ o apărare care s'aŭ pus sub protecţia mea.

— Nu am venit ca să omorâm, relua corsarul, ci ca să căutăm pradă: nu suntem asasinĭ!...

Şi, cum douĭ dintre piraţĭ se pregăteaŭ să plece să caute bastimentul pentru a'l jefui, şeful îĭ opri.

,,Te cred, urmă el, adresându-se ofiţeruluĭ. Nu este nimic de făcut aci, plecăm. Cât despre tine, eştĭ liber: adu-ţĭ aminte numaĭ că datorezĭ viaţa unuĭ compatriot, corsarul Brunard..."

In acest timp, bricul care asistase de departe la asalt, se apropiase repede şi grenadieriĭ alergaŭ la bord.

Dar, în câte-va minute, corsariĭ se coborâseră pe acelaş drum pe care aŭ venit şi bastimentul lor se depărta pe lângă marginea luĭ L'Espérance.

După cincĭ anĭ de la această întâmplare, Brunard, care poate că nu avea la activul luĭ de cât această umanitate şi nenumărate jafurĭ la pasiv, fu capturat de o corabie englezească. Se otrăvi însă în cabina sa pentru a evita ştreangul.

Tr. P.

TIMBRELE DIN LUME

Rabatul poşteĭ turceştĭ

Orĭ-cine a observat că de la un timp încoace mărcile turceştĭ poartă imprimat un «B» de caracter turcesc.

Acest «B» înseamnă «B ié», adică rabat pe turceşte.

Cauza acestuĭ rabat e următoarea:

Se ştie că Anglia, Germania, Franţa, etc., aŭ biurourĭ poştale în oraşele principale din Turcia.

Aceste biurourĭ aŭ fost înfăptuite din două motive:

a) Fiind-că produc un venit Statelor respective.

b) Fiind-că oferă o maĭ mare siguranţă ca poşta turcească.

Vedem dar, că poşta turcească pentru a concura celelalte oficiĭ străine, a recurs la rabat.

Nu cred să fi dat rezultate bune aplicarea aceseĭ inovaţiĭ.

Noile mărcĭ turceştĭ

Până astă-zĭ, toate emisiunile mărci-

lor turceşti purtaŭ semnătura Sultanului numită «*Tughra*».

Actualmente preparându-se o nouă emisiune, semnătura uzitată atâta timp va fi înlocuită cu palatul poştelor din Constantinopol.

Maroc

Cititorii îşi aduc aminte că în zilele de 16 şi 17 Aprilie poşta din Fez a fost devastată de către indigenii răsculaţi.

Timbrele cari se găseaŭ acolo aŭ fost distruse saŭ furate, aşa că corespondenţa de a doua zi, cu destinaţia Algeria şi Franţa, via Tanger, nu putu fi francată. Din această cauză s'a întrebuinţat o ştampilă cu inscripţia «Fes» pe franţuzeşte şi arabeşte.

Şi ast-fel corespondenţa, de şi nefrancată, ajungând la Tanger îşi continuă drumul spre Franţa şi Algeria.

Also

Pelerinagiul la „Sfintele-Marii"

——

Unul din colţurile cele maĭ pitoreştĭ ale Franţeĭ e de sigur şi misteriosul „Sfintele Mariĭ ale Măreĭ" al căruĭ farmec l'au lăudat toţĭ scriitoriĭ.

Acest mic oraş care nu numără maĭ mult de 1000 locuitorĭ, şi care e scăldat de valurile albastre ale Mediteraneĭ, e ţinta unuĭ pelerinagiu internaţional şi care atrage în fiecare an, timp de două zile de sărbătoare, maĭ mult de 20.000 persoane venite cele maĭ multe din Langhedoc şi Rusilon în unire cu pelerinii streinĭ veniţĭ din fundul Spanieĭ, Portugalieĭ şi Italieĭ. Aceştĭ pelerinĭ cu faţa arămie sunt ţiganĭ, boemĭ cum li-se zice în Nordul Franţeĭ, şi sosirea lor anuală la „Sfintele Mariĭ" constitue un mister pe care nimenĭ nu l'a putut lumina destul.

Pelerinagiul la Sf. Mariĭ

Micul oraş al Sfintelor Mariĭ ale Măreĭ a fost fondat probabil de maĭ mulţĭ tovarăşĭ de aĭ luĭ Christos, Lazăr şi cele treĭ Mariĭ. Acestea aveau ca servitoare o Egipteancă, Sara, şi de sigur reliquele acesteĭ sfinte atrage periodic în micul oraş provincial pe reprezentanţiĭ tutulor triburilor nomade din Europa occidentală. Eĭ vin chiar din Englitera. Faptul e cu atât maĭ curios cu cât ţiganiĭ sunt idolatri. De ce au închinat eĭ un cult Sfinteĭ Sara? Originară din Egipet sau din Asia Mică, avea poate în vine sânge de ţigan?

Ceea ce e sigur e că boemiĭ carĭ vin să adore pe Sf. Sara, călătoresc săptămânĭ întregĭ şi chiar lunĭ până să ajungă în locul acela.

După două zile dispar în toate direcţiunile, ducând cu eĭ obiectele sau veştmintele carĭ au fost atinse de cosciugul cu osemintele sfinteĭ patroane.

Prea numeroşĭ, pelerinii campează pe străzĭ, aşteptându-şĭ rîndul pentru a se apropia cu lumânările în mână de cosciugul venerat, maĭ ales infirmiĭ şi bolnaviĭ carĭ sunt aduşĭ din depărtărĭ marĭ.

A doua zi a pelerinagiuluĭ e consacrată procesiuneĭ reliquelor, pe care preoţiĭ, în mijlocul uneĭ afluenţe enorme le conduce până la ţărmul măreĭ. Şi atuncĭ mamele încearcă să-şĭ facă un drum prin mulţime spre a atinge de cosciugul venerat pe copiiĭ lor pentru a fi la adăpostul bolilor.

In general, aceste două zile de sărbătoare sunt urmate de un divertisment: *ferado*, operaţiune pastorală pe care poeţiĭ au cântat-o.

Când un *manadier*, propriear de turme de boĭ sălbaticĭ, vrea să placă compatrioţilor săĭ, organizează un ferado, adică îĭ adună spre a azista la capturarea unuĭ taur tânăr, pe care gardianiĭ (aceĭ *cowboys* mândri) îl întărâtă cu fiare roşiĭ.

Cel maĭ vestit proprietar e marchizul Baronceli-Javon ale căruĭ turme de boĭ fac ogoliul ţinutuluĭ.

Olg.

MAYNE REID

PRINDEREA UNUI OPPOSUM

——

A doua zi, de dimineaţă, cu toţĭ eram gata pentru vânătoarea proectată, unde eram sigurĭ că pe lângă papagalĭ, vom găsi şi Kangurĭ. Tímpul era frumos şi abia debarcaţĭ, în frunte cu ghidul nostru luarăm drumul spre pădure. Nu traversasem încă oraşul şi ne-am oprit plinĭ de mirare dinaintea unuĭ spectacol curios pentru noĭ: patru sau cincĭ indigenĭ de ambele sexe, carĭ păreau că, pentru primaoară veniseră în acest oraş, tăcuţĭ şi gravĭ se uitau cu mare băgare de seamă la acele instalaţiunĭ europene, atât de curioase pentru eĭ. Cât pentru noĭ, care maĭ văzusem pe negriĭ Africeĭ, cu trăsăturile grosolane, cu pielea absolut neagră, stam uimiţĭ înaintea degradaţiuniĭ celeĭ marĭ fizice a acestor sărmanĭ insularĭ. Uniĭ din eĭ sunt cunoscuţĭ de colonĭ, dar cea maĭ mare parte din aceĭ negri vizitatorĭ sunt nişte simpli curioşĭ carĭ, ca să vaz maĭ deaproape minunile instalaţiunilor noastre, au învins sălbătăciunea lor şi s'au decis să lase pentru un moment singurătatea, la care se grăbesc peste puţin să se reîntoarcă.

Unul din aceĭ indigenĭ, un bătrân, purta un fel de manta făcută din pielea unuĭ Kangur şi ţinută pe umărul drept prin ajutorul uneĭ liane*); dar fiindcă eram în anotimpul cel frumos, restul trupuluĭ era cu totul gol, ceeace era în pagubă-le. O femee, maĭ cu deosebire, ne atrase atenţia: avea capul cu totul ras şi buzele unse cu o grăsime ce răspândea un miros respingător; umeriĭ şi peptul arătau nişte trăsăturĭ de arme ale căror rănĭ cicatrizate eşeau în relief; dar ceea ce noĭ luasem la început semn de bătae, nu era altceva nimic, — aşa ni s'a spus, decât o distincţiune şi maĭ târziu am avut ocaziunea să regăsim aceleaş obiceiurĭ la locuitoriĭ din Noua Caledonie.

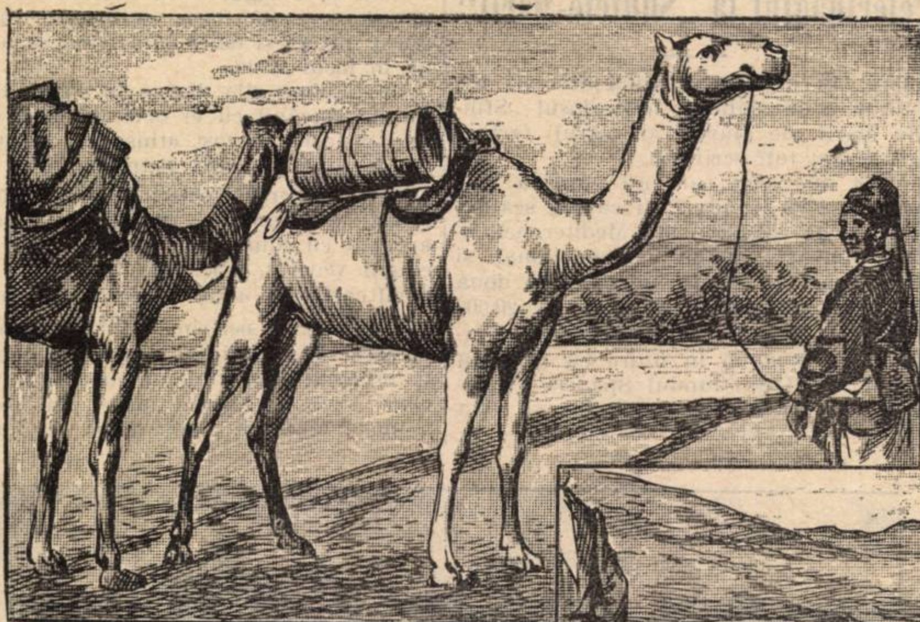
Aceştĭ insularĭ nu păreau de loc surprinşĭ de prezenţa noastră. Unul din eĭ, tânăr şi bine făcut, se apropie de noĭ şi ne-a cerut ţigărĭ într'un dialect englezesc stricat.

„De l-am lua de călăuză", propuse unul din noĭ.

Ni se prezenta o bună ocazie, căcĭ eram întovărăşiţĭ în drumul nostru de un matelot al echipagiuluĭ şi în a căruĭ cunoştinţe topografice nu prea aveam destulă încredere. A fost o mare bucurie pentru noĭ toţĭ, când tânărul insular ne-a înţeles şi a primit să ne conducă, în schimbul unor obiecte micĭ. Fiindcă nicĭ nu ne aşteptam la o asemenea întâlnire, fiecare a făcut sacrificiul a vr'o câtorva din lucrurile ce avea pe el: unul îĭ dădu o batistă, altul un guler, un al treilea o cravată; chibriturile şi tutunul erau poate maĭ bine primite şi îndată ce tocmeala a fost terminată, ne-am pus în marş, unul după altul urmând pe improvizatul ghid care, luându-şĭ numaĭ decât rolul în serios, s'a afundat repede în ierburĭ, făcându-ne semn să-l urmăm. Şi-a părăsit tovarăşiĭ fără să le adreseze vr'un cuvânt, un singur cuvânt de adio şi ceilalţĭ la rândul lor l'au privit tot cu aceeaşĭ indiferenţă.

Este sigur că viaţa civilizată, dacă nu schimbă mare lucru în fondul caracteruluĭ omuluĭ, poleeşte cel puţin suprafaţa; prejudiciile, rezerva vorbiĭ, traiul, bontonul, toate astea sunt necunoscute de sălbaticĭ, carĭ nu numaĭ că se lasă

*) Plantă ghimpoasă din America.

nisip. E o fericire când cadavrul vreunuĭ animal care s'a înecat în bazin, nu murdăreşte încă puţurile dorite timp de ore întregĭ.

Din Europa s'a adus alaum şi permanganat de potasă, care vărsate în bazin precipită la fund murdăriile, dar aceste rafinărĭ nu se întrebuinţează de cât în posturĭ; când după ore de umblet, apa din vasele metalice purtate pe spatele cămilelor e sfârşită, albul cel maĭ rafinat se apropie de puţul mult aşteptat şi îngenuchind, soarbe cu lăcomie din apa murdară.

Blaz.

Impărţirea apeĭ in bidoane se face la oră regulată şi sub un control riguros

DISTRIBUIREA APEI

Singurul explorator saŭ soldat care a parcurs nisipurile arzătoare ale deşertuluĭ ştie să aprecieze valoarea apeĭ, pe care Europa aproape o dispreţueşte, atât îĭ e de comună; dar în Sahara, în Sudan, în Uadai, apa e chiar viaţa. Cu toate acestea băutura venerată cu acest nume, n'are nimic comun cu unda cristalină a isvoarelor noastre, a râurilor noastre; e un fel de băutură turbure ca limonada, cu miros urât, care se filtrează parţial în fundul uneĭ cuvete de

cu totul instinctelor lor, dar se pare dimpotrivă că găsesc în faptele lor un fel de voluptate.

Călăuza noastră indigenă era înarmată cu o lance lungă şi subţire, de un lemn tare, pilit şi întărit în foc; printre altele maĭ avea şi o bucată de lemn aprinsă, tot atât de uscată ca şi iasca; câteodată, când acest tăciune ameninţa să se stingă el îl reînvia suflând d'asupră-ĭ.

Aspectul terenuluĭ era puţin variat, dar puţin cam uniform; în tot locul ierburĭ uscate, îngălbenite; icĭ colea câteva buchete de arborĭ de gumă, eucalyptus şi melalucca. Matelotul vaporuluĭ, călăuza noastră detronată, a fost cu totul fericit să ne arăte în treacăt pe Dog's Head**) care nu era altceva de cât o stâncă de câţĭva metri înălţime, şi pe care văzând'o la lumina seriĭ puteaĭ s'o ieĭ drept capul unuĭ câine enorm stând pe brâncĭ şi distingeaĭ perfect ochiul, urechea şi botul.

Erau orele 8 dimineaţa. Timpul era splendid. Soarele începea să se ridice la orizont şi arunca o mare însufleţire asupra cimpieĭ ce ne înconjura. Ne-am încercat să facem pe indigenul să ne înţeleagă c'am dori să fim conduşĭ lângă râul francezilor care se varsă în acel golf şi căruia amiralul d'Entrecasteaux i-a ridicat planul în 1792, în timpul călătorieĭ sale de exploraţiunĭ pentru căutarea nenorocituluĭ La Perouse. Nu ştiam dacă indigenul ne-a înţeles sau că preferă să urmeze o altă cale; tot ce ştim e că el se afundă din ce în ce maĭ mult în ierburĭ şi că noĭ n'am maĭ zărit nicĭ decum cursul apeĭ ce doream să-l vedem. Poate că urma în felul acesta vre-un scop vânătoresc şi l-am lăsat să facă ce o dori.

Urmam de câteva timp o poiană, când deodată un câine nu prea mare care însoţea pe indigen şi căruia nu-ĭ dădusem prea multă atenţiune, atât era de mizerabil, s'a aruncat în ierburĭ scoţând nişte urlete curioase carĭ nu semănau nicĭ de cum cu lătratul câinilor din Europa. In acelaş moment, călăuza s'a asvârlit după tovarăşul luĭ şi a dispărut într'o clipă după tufe, lăsându-ne singurĭ, puţin îngrijaţĭ şi surprinşĭ. Cu toate astea conduşĭ de vocea câineluĭ, am pătruns la rândul nostru în tufe şi în curând furăm lângă ceĭ 2 tovarăşĭ. Câinele, tot urlând, se ridică pe un arbore şi sărea ca şi cum ar fi voit să ajungă până la crengĭ. Cât priveşte pe indigen, el examina cu atenţiune coaja lucie a arboreluĭ, în fine scoase o exclamaţie de bucurie şi îndată îmbrăţişând trunchiul arboreluĭ începu să se urce cu o uşurinţă ce ne uimi, cercetând în acelaş timp coaja arboreluĭ ca şi cum ar fi urmărit o urmă cu mirosul sau cu vederea. La oarecarĭ înălţime arborele se bifurca. Ajuns acolo, indigenul stătu puţin şi observă cu cea maĭ mare atenţiune ambele crengĭ enorme ce erau înaintea sa; în fine se decise să se agaţe pe una din ele şi peste puţin trupul luĭ negru dispăru în desimea frunzelor.

Această purtare din partea luĭ ni se păru un mister, dar vedeam bine că câinele luĭ mic era obişnuit cu astfel de lucrurĭ.

De când stăpânul său se decisese să se urce în arbore, câinele se potolise; culcat pe pântece, cu nasul în aer, respirând repede din pricina curseĭ făcute, ochiĭ luĭ inteligenţĭ urmăreau toate mişcările indigenuluĭ; câteodată cu toate astea un tremur convulsiv, un urlet înăduşit proba încă impacienţa continuă a acestuĭ tovarăş al omuluĭ primitiv. Observam cu interes toate detailurile acesteĭ scene sălbatice în care cânele şi omul păreau că se luptă între eĭ despre adâncimea spirituluĭ şi abilitate, când deodată un ţipăt răsunător s'a auzit din vârful arboreluĭ, frunzele s'au clătinat cu voioşie împrejurul indigenuluĭ, pe care ni-l ascundea, câinele dintr'o săritură fu în picioare şi cu ochiul său par'că voia să pătrunză bolta cea de verdeaţă. Atuncĭ am văzut un corp negru ivindu-se d'asupra capetelor noastre, rostogolindu-se un moment de pe o creangă pe alta, pe urmă căzând fără mişcare pe pământ, asupra căruia câinele se aruncă începând să muşte cu furie din acest duşman mort: eram în faţa unuĭ fru-

**) Capul câineluĭ.

mos opossum, un fel de guzgan enorm, cu coada scurtă şi robustă.

(Va urma)

Totul era explicat: câinile stârnise acest vânat, care în grabă îşĭ redobândise locuinţa luĭ aeriană; călăuza ajungând la rădăcina arboreluĭ a recunoscut pe coajă sgârieturile unghiilor guzganuluĭ, le-a urmărit, a ajuns aproape de fugar, care tremurând, stătea ascuns în vreo bortă a vreuneĭ crengĭ groase şi cu o mână sigură şi exercitată a străpuns cu lancea pe sărmanul marsupian[3]) care, nemaĭ de pungă în care îşĭ ţin puiĭ. ştiind ce să facă şi maĭ mult mort, a picat pe pământ.

Asta fu drama la care am azistat. Indigenul mândru de fapta luĭ s'a dat jos din arbore maĭ tot atât de repede ca şi victima luĭ şi, alungând cu brutalitate câinele care se înfuria pe opossum, îl aruncă pe umerĭ şi liniştit ca şi cum nimica extraordinar nu s'ar fi întâmplat, şi-a luat drumul.

Cât despre noĭ, interesaţĭ de acest spectacol, urmăream pe ciudata noastră călăuză fără obiecţiune. Am voit însă să mângâiem pe bietul câine aşa de rău tratat, deşi el era adevăratul erou al vânatuluĭ; însă acest sălbatic locuitor de tufe a răspuns printr'o mârâietură dragosteĭ mele. In părţile acelea, câinele e maĭ mult tovarăşul omuluĭ de cât sclavul luĭ. Stă cu indigenul atât cât are un profit, vânând împreună; dar venind foamea se depărtează şi se duce să caute pe socoteala luĭ guzganĭ, prin cojile arborilor şi rădăcinĭ; şopârle şi tot felul de insecte. Nu se maĭ reîntorc de cât atuncĭ când simt în jurul colibelor indigenilor mirosul de cărnurĭ de kangurĭ,[4]) de opossun, etc. pe care îĭ frig pe cărbunĭ şi pe carĭ localiĭ în timpul seceteĭ aŭ reuşit să-ĭ prinză acoperind potecile vânatuluĭ cu un cerc de foc, care se restrânge din ce în ce, îngrămădind către centru toate animalele capturate astfel şi care astfel sunt omorâte cu cea maĭ mare uşurinţă. Dar dacă câinele urmează pe indigen aşa fără multă ceremonie, trebue să ştiţĭ că e în dreptul luĭ, pentru că indigeniĭ, în timpul foameteĭ, mănâncă, fără nicĭ cea maĭ mică delicateţă, pe toţĭ aceĭ vechĭ aĭ lor tovarăşĭ de vânat carĭ au consimţit să împartă şi soarta cea rea cu eĭ.

Aceştĭ sălbaticĭ, în anotimpurile nenorocite trăesc într'un mod mizerabil, se împrăştie şi fiecare familie caută în parte să-şĭ susţină existenţa. Pe când femeea caută rădăcinĭ, şopârle, ouă de furnicĭ; bărbatul, nemişcat pe stâncă la malul fluviuluĭ, aşteaptă să-ĭ pice vreun peşte în cârlig. Seara, fiecare vine la locul de întâlnire hotărât dinainte, cu vânatul făcut ziua; însă nu rareorĭ se văd, dintr'o parte sau din alta, membriĭ familieĭ ascunzând în pământ o parte din munca lor, ca să se reîntoarcă în taină şi să se nutrească singurĭ când n'aŭ găsit nimic şi foamea îĭ necăjeşte.

Aşa dar pe un pământ mare cât a 5-a parte a Europeĭ, cele câteva miĭ de indigenĭ pe care i-am găsit trăind în felul cel maĭ nesigur, îngreuind adeseorĭ oribilele necazurĭ ale foameĭ, nu suntem instalaţĭ de cât de 80 anĭ şi deja acest pământ nu numaĭ că nutreşte din belşug două milioane de fiinţe din rasa noastră, dar încă face exportaţiunĭ considerabile şi nu produce de cât o parte neînsemnată din ceea ce este chemată să producă într'o zi. Iată rezultatul pipăitor, evident, de nediscutat, al puteriĭ de care omul civilizat dispune şi de care sigur avem dreptul să fim mândri.

Deosebit de un număr oarecare de prepeliţe care se ridică câteodată deasupra ierburilor, de oarecare potârnichĭ zgomotoase şi porumbeĭ puţinĭ sălbaticĭ nicĭ un incident altul nu s'a maĭ întâmplat în acea zi. In fine eram în stare să vânăm kangurul, care se vânează sau călare saŭ cu ajutorul unuĭ mare ogar, — kangurĭdogĭ remarcabilĭ prin puterea şi forma lor. — Către miezul zileĭ am poposit lângă un pârâiaş. Indigenul pregăti un foc; opossum fu spintecat, fript pe cărbunĭ şi găsit excelent. Proviziunile noastre n'aŭ fost nicĭ ele nicĭdecum despreţuite de tovarăşul nostru cel negru, care a mâncat de ne-a speriat.

Acestea sunt vânaturile ce am continuat în Noua Olandă şi, după cum se vede, cu toate armele noastre perfecţionate, n'am jucat noĭ cel maĭ frumos rol; dar maĭ târziu, în câmpia Noueĭ-Galiĭ de sud, trebuia să ne despăgubim prin strălucite vânaturĭ în carĭ kuknosul negru, kangurul mare trebuia să fie nobilul vânat destinat să pice sub focul nostru.

Către seară, osteniţĭ şi încântaţĭ, ne-am întors la vapor; îşĭ făcuse proviziile de cărbunĭ; debarcase pasageriĭ pentru Victoria, pe care îĭ aştepta un mic vapor. Marea şi timpul erau splendide şi chiar peste noapte trebuia să părăsim acest golf, înconjurat de imensele deşerturĭ australiene.

Aceasta e situaţia cea admirabilă a acestuĭ golf, care a decis pe englezĭ, la 1826, să clădească un stabiliment; cele maĭ marĭ nave pot să ancoreze în port în cea maĭ mare siguranţă, foarte aproape de pământ; dar fiind situat la 35"10 latitudine sudică, acest teritoriu e situat sub un climat capricios care alături lângă un pământ puţin sterp nu permitea colonizaţiuneĭ o desvoltare repede; şi de aceea eĭ au părăsit într'un rând ţara. Insă n'aŭ întârziat să revină asupra aceşteĭ deciziĭ, pentru că acest punct e important ca punct de adăpost pentru vapoarele ce vin din Europa şi pentru navele ce se duc de la stabilimentele situate în orientul Australieĭ la acelea pe care le-aŭ fondat patronul occidental a acestuĭ mare pământ, la Swan Rever[5]), spre exemplu. Dacă, după cum am maĭ zis, stabilimentul din King George's Sound se prezintă încă sub înfăţişarea unuĭ oraş născând; nu era decât un mic oraş în comparaţie cu Melbourne de exemplu, a căruĭ fondaţiune e cu toate astea mult maĭ nouă.

Trad. de **D. D. Tomescu-Putna**

3) Animalele ce aŭ sub pântece un fel
4) Din aceeaş familie ca şi opossun.

5) Râul Swan.

DIVERSE

Camforul. — Acest produs, atât de mult consumat în Europa, ne vine în cea maĭ mare parte din Japonia şi din insula Formoza.

Acum câţĭ-va anĭ, exportaţia medie a Japonieĭ era 3 milioane chilograme şi aceea a Formozeĭ un milion.

Şi China posedă pădurĭ de camforĭ, dar nu dă atâta în cât să facă şi export. Trebue să notăm că acest arbore ajunge la 12 metri de circomferinţă şi 50 metri de înălţime.

Pentru a recolta camforul, trunchiul, ramurile şi rădăcinile arboreluĭ sunt reduse în bucăţĭ micĭ, carĭ se pun de se fierb cu apă în oale de fier, acoperite, având un tub care ese din capac şi care se scufundă în nişte paie de orez. Camforul se condensează pe aceste paie.

Ouăle Omarilor. — Printre curioasele observaţiunĭ făcute asupra ouălor Omarilor (racilor de mare) de către o comisiune de piscicultură din Statele-Unite, extragem următoarele: Omariĭ femeĭ, carĭ aŭ o lungime de 20, 25, 30, 35, 40, 45 centimetri, aŭ respectiv 5000, 10.000 20.000, 40.000, 80.000, 100.000 de ouă.

Cel maĭ mare număr de ouă a fost acela de 97.440 pe carĭ le avea un omar de o lungime de 40 c. m.

Omariĭ sunt în perioada cea bună de reproducţiune când au o lungime de 18 la 20 cm.

CĂTRE CITITORI

Anunţăm pe cititoriĭ noştri că vom publica orĭ-ce articole interesante privitoare la călătoriĭ saŭ vânătorĭ, în ţară saŭ străinătate, ce ne vor fi trimese.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtieĭ, în scrisorĭ francate, vor fi adresate direcţiuneĭ **«Ziaruluĭ Călătoriilor»**, *strada Brezoianu, 11, Bucureşti*

Anul XIII.– No 805 | 5 Bani în toată țara 5 | Miercuri, 10 Octombrie 1912

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 2,60 pe an în toată țara

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
No 11,—STRADA BREZOIANU,—No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână Marțea

Vântul viscolea zăpada cu furie și cele două surori sfârșite căzură. *(Vezi pag. 5816).*

Căruţa cu aur

Când bătrânul Joe Sulivan eşea din ferma sa spre a observa timpul, privirea sa îmbrăţişa tot orizontul care constituia domeniul său.

Cu câtă mândrie admira câmpiile sale cu grâu auriu, livezile verzi în care păşteau cirezi de boi. Toate aceste bogăţii erau ale lui!

Cu patru-zeci de ani înainte, venise în acele locuri pustii, sărac, şi de atunci muncise fără preget. Toată forţa muschilor săi trecuse în pământul productiv. Acum prea bătrân ca să mai muncească, lăsase această grije celor trei fii şi celor două fice ale sale.

David şi Jasper se ocupau cu cultura şi cu dresajul. In toată Dakota de Nord nu exista doui dresori de cai ca Ham. Minia era o menajeră model şi orice gentilom ar fi fost mândru să aibă o soţie desăvârşită ca Cristina. Cu toate acestea ei nu cunoşteau greutăţile prin care trecuseră părinţii lor până să ajungă la starea înfloritoare de acum.

David întreprinzător şi aventuros, citise multe cărţi. La două-zeci şi doui de ani, fu coprins de dorinţa de a părăsi pentru câteva luni casa părintească, să vadă oraşe, marea, munţii, şi oamenii trăind din alt lucru afară de acela al câmpului.

Tatăl său nu se opuse şi David plecă într'o zi. Văzu munţii acoperiţi de zăpadă, Marele lac Salé. California râzătoare şi înflorită, San-Francisco plin de viaţă de unde te poţi îmbarca spre China misterioasă. Când se înapoie după un an, toată ziua povestea surorilor şi fraţilor săi de minunile văzute.

Exista la Sud şi la Vest, în munţii Stâncoşi, oameni al căror meşteşug consta în a căuta aur în pământ. Şi acesta valora mult mai mult decât grâul pentru care trebuia să munceşti atât. Aceşti oameni în câteva luni realizau bogăţii. Fraţii şi surorile îl ascultau cu multă atenţie.

Intr'o zi nişte trecători se opriră la fermă. Ei mergeau spre Munţii Stâncoşi cu o întreagă echipă de mineri spre a'şi încerca norocul. Se descoperise filoane noi de aur.

„Tată, zise într'o seară cel mai în vârstă din băeţi. Suntem hotărâţi să plecăm!"

— Să plecaţi? repetă bătrânul. Va să zică nu vrei să pleci singur!

— Ce pot să fac singur? Cu ajutorul fraţilor mei, pot spera să reuşesc şi surorile noastre se vor ocupa cu menajul".

Mama începu să plângă fără să zică nici un cuvânt. Pe figura bătrânului încreţiturile se adânciră şi mai mult.

„Şi tu, draga mea Minie, şi tu vrei să părăseşti ferma? întrebă bătrânul cu vocea sugrumată?"

Tânăra fată întoarse capul fără să răspundă.

„Nu vă mai reţiu. Dispreţuiţi pământul care v'a nutrit. Părăsiţi părinţi cari au muncit peste puteri ca să vă facă viaţa mai frumoasă. Duceţi-vă în munţi! Şi cu vocea înecată în lacrămi, bătrânul adăogă:

„Dar... dacă într'o zi... veţi regreta acoperişul părintesc, atunci... înapoiaţi-vă. Se va găsi totdeauna aci cinci locuri pentru cei cinci copii ai mei".

Şi când plecară, bătrânul rămase mult timp în faţa porţei, cu mâna la ochi, privind în urma căruţei cu boi care se depărta încet spre munţi.

După opt luni, opt luni de suferinţă şi privaţiuni, de oboseli, de speranţă şi descurajeri, reuşiră în sfârşit să găsească ceia ce căutau. Şi în faţa aurului strălucitor câte şi cinci se îmbrăţişară cu lacrimi în ochi.

*

Acum căruţa lor era încărcată cu aur. In patru luni adunaseră atâta aur că ar fi mulţumit pe ori care ambiţios. Se înapoiau acasă bogaţi!...

Cincizeci de zile de umblet îi apropiase de casa părintească cu ceva. Erau sdrobiţi de oboseală şi îngheţaţi de frig. In faţa lor se înălţa ultimul şir de Munţi Stâncoşi; de aci înainte începea coborâşul spre locul natal.

Boii sfârşiţi de oboseală, înaintau încet. Vântul sufla cu furie ridicând vârtejuri de zăpadă, care orbea pe călători şi le tăia respiraţia.

De odată vocea Miniei dădu un strigăt dureros:

„Cristina!... Cristina!...

Tânăra fată se oprise, palidă, cu mâinile crispate de roata carului. Roata se întoarse şi Cristina căzu pe zăpadă, leşinată.

In vreme ce Minia şi Jasper se căsneau să o readucă la viaţă, cei doui fraţi ca să facă loc în căruţă aruncau bagajele pe jos, unele peste altele. Ei culcară pe Cristina, mereu nemişcată, înfăşurată în pânza cortului şi porniră din nou la drum. Unul din boi căzu în genunchi. Celelalt, sfârşit, nu mai putea să înainteze. Se înopta. Trebuia cu orice preţ să uşureze căruţa.

David şi Jasper luară aur cu pumnii şi îl asvârliră în zăpadă. Nesocotiţii cari voiseră să treacă Munţii Stâncoşi cari sunt aproape innecesibili şi au mers de bună voie înaintea morţei. Pentru aur făcuseră aceasta. Şi acum aruncau mereu din aurul strâns cu atâta grije, pentru ca să uşureze căruţa în care zăcea Cristina poate în agonie alături de sora sa ngheţată şi ea de frig.

Aur... aur... Toată bogăţia strânsă o risipeau pe linţoliul de zăpadă. Boii mergeau acum mai repede, simţind mai uşoară căruţa.

. . . .

Căruţa era acum goală. Ei aruncaseră încet, încet toată comoara de aur, toate visurile lor... Dar acum începuse coborâşul şi aşa era scăparea!...

Şi în marea tăcere a crepusculului, Ham arătând Nord-Vestul, zise:

Ce ne foloseşte aurul şi visurile de care eram legănaţi... Nu suntem oare aşteptaţi în vechea şi buna noastră casă, unde tata şi mama au plâns lipsa noastră?... Să nu regretăm nimic şi să recitim în Biblie povestea copilului rătăcit. Acum vom şti să apreciem mai bine dulceaţa casei părinteşti!

C. Arg.

MEINE REID

LA ADEN ŞI CEYLAN

Abia eşiţi din marea Roşie, vaporul alerga spre Aden, spre adevărata Arabie cu deşerturile ei, fără pic de apă, fără petec de verdeaţă. La Aden cele câteva case de lemn aduse din Anglia au fost transformate acum în oteluri, bazaruri, aşa cum e în tot locul unde englezul face un comerţ activ. Aci se vinde mult ceai, cafea, rachiu şi salt-beef. Vre-o câţiva evrei, murdari şi cu un tip curios, au venit să ne vânză coarne de antilopă, gazele, păr de mâţă sălbatică, de jider, pene de struţ; alţii ne-au servit de călăuze, ca să vizităm cisternele imense, — acum restaurate de englezi, — şi construite odinioară de un popor inteligent şi activ 1), a căror lărgime trebuia să fie suficientă ca să poată strânge destulă apă de la fiecare ploaie, pentru ca locuitorii să nu sufere de sete până la ploaia următoare. Poate judeca cineva despre dimensiunea acestor rezervoare, după ce voiu adăoga că pe la Aden abia plouă odată la 2 sau 3 ani.

Peste puţin nava noastră s'a aprovizionat din nou cu cărbuni şi a părăsit acele maluri desolate.

De la Aden la Ceylan drumul l'am făcut pe o mare splendidă şi într'o atmosferă nemărginit de plăcută. Am ajuns dimineaţa în această mare insulă, unde comerţul englez a ajuns la un grad de prosperitate foarte mare. Admirabila vegetaţiune tropică, pe care ochii mei pentru prima oară au văzut-o, mi-a părut cu atât mai splendidă cu cât din oraşe am avut întreaga impresie a desolărei.

Am simţit un fel de voluptate străbătând toată câmpia scânteitoare de soare, cu vegetaţie din belşug, cu flori, cu parfumuri. M'am afundat în acea verdeaţă, am pătruns sub acei arbori a căror uimitoare înălţime o măsuram cu ochiul plin de mirare, şi în mijlocul desimii crengilor, zid nepătruns de razele soarelui, mii de păsări diferite şi strălucitoare ciripeau şi însufleţeau aceste minunate locuri, în cari Atot-puternicul stăpân şi-a desvelit arta lui. Ce plăcere îmi mai aducea mie oraşul Pointe-de-Galles, cu străzile lui pline de colb, bazarurile rău împărţite şi populaţiunea lui cea cerşetoare? Imi plăcea mai bine să-mi petrec orele ce aveam să stau, pe acest bogat pământ ecuatorial, în mijlocul câmpurilor lui variate şi atât de frumoase. In

felul acesta am rătăcit o zi întreagă prin codriĭ ceĭ maĭ deșĭ în cât o noapte mi-am petrecut-o într'o colibă de indigenĭ. A doua zi, când ni-am întors cu totul ostenit, dar fericit, n'am zărit nicĭ un elefant sălbatic, cu toate promisiunile —negreșit interesate — ale ghiduluĭ meŭ, care pretinsese că-mĭ va arăta măcar urmele acestuĭ mare pachyderm, odinioară din belșug în miplocul codrilor insuleĭ. Elefantul domestic în aceste părțĭ, e maĭ totdeauna proprietatea celuĭ avut care, ca să se servească din când în când în călătorie sau la vânat de el, face marĭ cheltuelĭ spre a-l întreține. Elefantul sălbatic e poate numaĭ atâta folositor, că lasă în urmă-ĭ drumurĭ largĭ prin pădurĭ, carĭ permit în acest mod omuluĭ să răsbată după el prin locurĭ pe carĭ altfel nu le-ar fi putut străbate. Un elefant e maĭ folositor de cât o companie de săpătorĭ, căcĭ nimic nu maĭ rămâne în picioare înaintea luĭ când merge prin mijlocul codruluĭ; sub pieptul luĭ arboriĭ ceĭ tinerĭ se îndoesc sau se rup, ca niște simple fire de ață. De aceea maĭ târziu, în călătoriile mele, când am avut să trec prin oarecare locurĭ dese, prin care nu puteam trece încet decât cu toporul în mână, regretam că nu-mĭ puteam înlocui oamenii obosițĭ și scăldațĭ în sudoare prin unul din aceĭ giganticĭ elefanțĭ, după care n'aș fi avut de cât să merg liniștit.

N'am luat dela Ceylan nicĭ una dintre pietrele prețioase ce sunt închise în aceĭ munțĭ înalțĭ, a căror vârfurĭ întunecate le zăream din mijlocul măriĭ și pe care îĭ dominează stânca Adam, înaltă de 2831 m.; n'am luat nicĭ măcar din frumoasele lucrurĭ făcute din scoicĭ sau din ivoriu, pe care indigeniĭ goĭ, în culoarea bronzuluĭ, zgomotoșĭ, mi le aduceaŭ pe flotila lor de siacĭ, adevărata imbarcațiune a omuluĭ sălbatic și primitiv; n'am cumpărat de cât un mic elefant făcut din abanos, cu colțiĭ luĭ de fildeș, isbitorĭ la privire pe negrul strălucitor al lemnuluĭ.

La Aden, am lăsat tovarășiĭ ce se duceaŭ sau la Bombay sau la Maurice și la Reunion; aci la Ceylan pe ceĭ carĭ se duceau la Calcuta, în China și Japonia. Am rămas cel mult vre-o 20 de pasagerĭ pentru Australia și când a început să înopteze am părăsit golful în toată însuflețirea și activitatea sa.

Trad. de **Tomescu-Putna**

Vegetarieniĭ din Orașul Soareluĭ

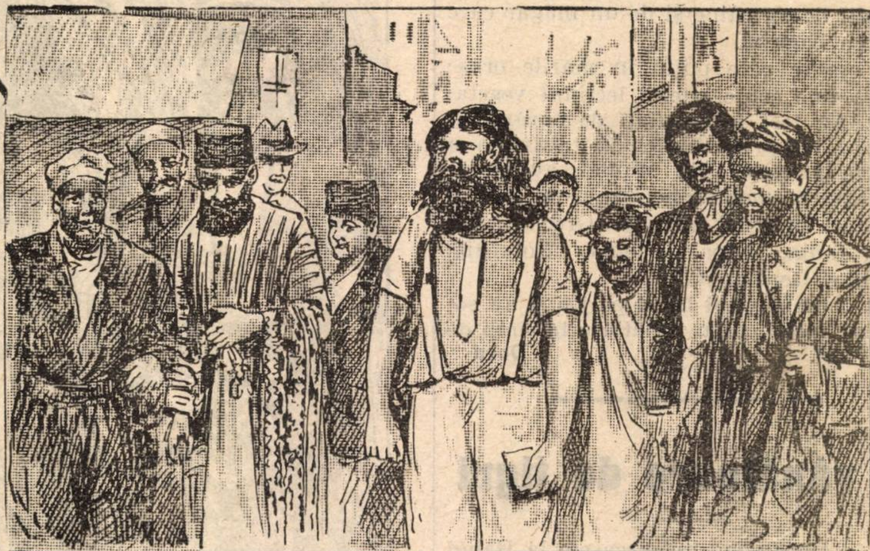
Vegetarismul e practicat astăzĭ de numeroase persoane carĭ caută, când pot, să trăiască în grupurĭ separate. Colonia vegetariană din Tesin e o curiozitate a Elvețieĭ.

Numeroșiĭ turiștĭ carĭ parcurg regiunea așa de pitorească a lacuĭ Lugano și a lacuĭ Majore și carĭ viziteazā Locarno, trec fără să-șĭ dea seama pe lângă o curiositate pe care nu o remarcă nicĭ o călăuză. Această curiozitate este orașul Soareluĭ care se ridică pe un deal aproape de Locarno.

Cu tot numele săŭ pompos, Orașul Soareluĭ nu e după cum s'ar crede un oraș în sensul propriu al cuvântuluĭ, dotat cu tot luxul modern. Acolo nu există încă case marĭ, nicĭ magazine elegante, nicĭ bulevarde frumoase. E pur și simplu o colonie de vegetarienĭ și adepțiĭ aceste colonii au dat această numire sonoră.

și lăpturĭ. Vegetarieniĭ entuziaștĭ asigură că acest regim e suficient pentru a face să dispară toate bolile tubuluĭ digestiv, reumatismele, etc.

Eĭ fac în acelaș timp băĭ de aer, de lumină și de apă rece. Fac gimnastică, sporturĭ, cultivă artele și trăesc în toată

Apostolĭ ambulanțĭ

Eĭ au ales colina Ascona, din cauza climatuluĭ dulce. La poalele Alpilor carĭ opresc vânturile de la Nord, primă-verile sunt foarte timpuriĭ și toamnele lungĭ și foarte blânde; iernile chiar sunt calde și cu soare și contrastează cu frigul și ceața, la aceiași epocă, din Milan și din ținuturile lombarde.

libertatea, fără a fi jenațĭ de convenințe moderne.

Vegetarieniĭ devin une-orĭ apostolĭ ambulanțĭ.

Acela din ilustrație și al căruĭ costum e destul de pitoresc, s'a preumblat de curând pe străzile Cairuluĭ, în mijlocul mulțimeĭ curioase.

Un grup de vegetarienĭ în trecere prin Münich

Orașul Soareluĭ se compune din căsuțe micĭ de lemn, simple dar cochete, bine aerisite, putând fi încălzite și luminate cu electricitate. Panorama e admirabilă între munțiĭ Alpĭ și întinderea lacuĭ Majore.

Alimentația constă din fructe, legume

Îmbrăcat cu vestminte ușoare, brațele goale și picioarele goale în sandale, căuta să convertească publicul, căruia îĭ povestea viața luĭ și vindea o broșură mică de propagandă. El declara că vrea să facă înconjurul lumeĭ.

De asemenea un grup de șease vegeta-

rienĭ germanĭ, treĭ bărbațĭ și treĭ femeĭ, au întreprins înconjurul lumeĭ pentru a arăta că pot îndura intemperiĭ și oboselĭ grație hraneĭ și doctrinelor lor higienice.

Această expediție a umplut de entuziasm cluburile vegetariene din Germania și Elveția carĭ au trimis ajutoare călătorilor. Eĭ sunt plecațĭ pe jos, întovărășițĭ de un câine și de un măgar care le duce bagajul.

Se opresc câte puțin în marile orașe spre a ține conferințe și lecțiunĭ vegetariene. Aŭ fost fotografiațĭ de curând în trecerea lor prin Munich în tovărășia a câtorva prietenĭ. Din Munich au plecat spre Elveția unde vor petrece vara, pentru a se duce în urmă în Italia, Grecia, Asia-mică, India, China, Japonia, Norvegia, Suedia și Germania.

Tot drumul va fi făcut pe jos și au socotit să facă această călătorie în timp de șease anĭ.

Doru

NUNTA LA ZULUȘI

Obiceiurile căsătorieĭ variază în toate triburile carĭ compun confederația zulușilor, altă dată așa de puternică, dar a căreĭ stea a apus fiind eclipsată de dominația englezĭ. Dar e un obiceiŭ care se păstrează în toate triburile, acela de a se acoperi figura mireseĭ cu o mască, pentru a primi întâia vizită oficială a viitoruluĭ săŭ soț. Obiceiul e ca să țină în mână o armă spre a arăta că va ști la nevoe să apere locuința conjugală contra năvălitorilor.

Olg.

O vânătoare de tigri

De la Hai-Dvong mă urcasem la Hanoĭ prin Thaĭ-Binh și canalul Repezilor; dar viața de cafenea din capitala Tonkinuluĭ mă plictisi repede și de aceea m'am dus să petrec câteva zile la Kuaney, pe lângă una din rudele mele, locotenentul D...

M'am coborât întâiŭ la Haphong prin fuviul Roș, canalul Bambușilor și Song-tong-bac; apoĭ după două ore de navigație vaporul sosi lângă Quan-Yen. Aproape de debarcader mașina vaporuluĭ „Luciole" stopă repede și ne apropiarăm de țărm.

Indată ce puntea fu aruncată, D. se află înaintea mea, el mă luă pe uscat și ne îndreptarăm spre Van-Meu.

— Cum te afli aci, îl întrebaĭ eŭ, pe când mergeam pe un nisip cald.

— Mă plictisesc grozav — răspunse el. Afară de plimbarea zilnică la spitalul pe care-l vezĭ pe această colină nu maĭ e nicĭ o altă distracție.

„Mă duc des la vânătoare de tigri și în noaptea asta tu mă veĭ însoți la Yen-try, unde vom încerca să omorâm unul din aceste animale.

Cu mare bucurie traversaĭ distanța care desparte fluviul de câmpie.

D. locuia într'o luxoasă casă, care costase sume fabuloase, furtunele o răsturnase de treĭ orĭ pe când se construia; mi s'a zis că un căpitan de geniu însărcinat cu lucrările, își zburase creeriĭ de disperare.

N'am voit la început să cred că tigriĭ veneau până la apropierea fortuluĭ. Unul din aceste animale anul trecut răpise o santinelă și așa de repede că nicĭ una din santinelele vecine n'aŭ putut observa nimic. De curând un copil fusese sfâșiat chiar în mijlocul satuluĭ.

— Nu trebue să te aventuriezĭ noaptea fără torță nicĭ la o sută de metri de aci — mi-a zis D. — și nu aĭ face cu tot aurul din lume pe un anamit să meargă singur. Indigenul are o spaimă superstițioasă de tigru. El îl consideră ca o divinitate răŭ-făcătoare. Odată fiara moartă nu maĭ e nimic de temut; sufletul a plecat în chip definitiv. Atuncĭ eĭ mănâncă carnea și din ghiarele tigruluĭ fac o doctorie bună pentru toate boalele.

După masă, cum trebuia să așteptăm miezul nopțeĭ pentru vânătoarea proectată, ne-am dus la capătul străzeĭ la o bătrână indigenă; patru tiraliorĭ ne escortau cu torțe aprinse, căcĭ focul e cea maĭ bună protecție în contra fiarelor. Am fost introdușĭ în odaia de la spatele prăvălieĭ bătrâneĭ care se numea *mama Kam-ky*.

Acolo femeĭ, copiĭ aproape goĭ, se agitaŭ, stând într'o semi-obscuritate produsă de fumul lămpilor. Toată lumea se sculă când noĭ intrarăm și ceremonia religioasă întreruptă de sosirea noastră, își reluă cursul eĭ când noĭ stăturăm jos.

Acest serviciu religios se făcea spre a înveseli sufletul unuĭ copil al bătrâneĭ Kam-ky, mort de maĭ mult timp. Eĭ doreau a afla dela defunct situația sa actuală, viitorul rudelor supraviețuitoare și mijloacele de îmbogățire.

După o mulțime de prosternațiĭ până la pământ, unul din eĭ îngenunchie în fața a doĭ copiĭ adolescențĭ pe carĭ îĭ legă la ochĭ; apoĭ execută toate mimicile unuĭ magnetizator. In acest timp *mama Kam-ky* aduse celor douĭ oracolĭ un pahar de

rachiu de orez; în curând unul din adolescenţî cade în catalepsie, şi cum în această stare nu putea să maî servească la nimic fu dus într'un colţ. Celalt, pe jumătate beat, pe jumătate adormit, scoate fraze neînţelese care sunt considerate ca vorbele defunctuluî şi al căror înţeles trebue ghicit. *Mama Kam-ky* ia aşa în serios această experienţă, în cât ne face semn de a nu râde, căcî asta ar supăra pe mort. Oracolul cere mereu rachiu pe care-l respinge îndată ce vede că a fost amestecat cu apă.

Cum ceremonia ameninţa să maî dureze încă mult, eşirăm de acolo şi pornirăm spre pădure.

Zece tiraliorî înarmaţî ne escortaŭ cu torţe; unul din eî ducea un mic câine.

Sosirăm la locul ales. Acolo se afla o prăjină groasă în vârful căreia era o platformă. O scară de frânghie atârna în jos. Mă urcaî cel dintâî şi D. veni după mine. Un miliţian agăţă micul câine de o sfoară, sub noî, şi sărmanul animal începu să urle de durere, neîndoindu-se că plângerile sale aveau de scop de a se chema fiarele. Escorta se retrase, lăsându-ne singurî, tăcuţî, culcaţî pe pântece la patru metri în aer.

Incepusem să mă plictisesc când deodată câinele începu să înceteze a maî chelălăi; asta era semnalul că el simţea pe aproape tigrul. Spaima îl făcea să nu se maî mişte.

— Tăcere, nu maî vorbi! — zise D.

Aşteptarăm câteva momente şi nimic nu veni. Atuncî tovarăşul meu coprins de o bănuială, aprinse o bucată de hârtie pe care o lăsă să cadă la picioarele prăjineî. La această lumină zărirăm totul.

— Drace! — strigă locotenentul, tigrul ne-a mâncat câinele şi noî n'am auzit nimic.

Eŭ am rămas uimit.

De aci înainte puteam să dormim în pace, căcî tigrul nu se întoarce niciodată să-şî caute pradă acolo unde a găsit una.

Se făcuse ziuă când escorta veni să ne caute. Ea era comandată de un tânăr caporal de infanterie.

După ce îî spuserăm cele întâmplate el zise:

— Dacă domnul locotenent m'ar fi luat şi pe mine, aş fi împuşcat fiara, căcî am o vedere pătrunzătoare şi graţie sângeluî meŭ rece nu greşesc niciodată lovitura.

Pornirăm să ne întoarcem înapoî. Escorta cu caporalul în frunte mergea la 200 metri înaintea noastră, iar eu şi cu D. făceam tot felul de presupunerî asupra direcţieî în care se îndreptase fiara.

Ne înşelam însă. De odată un cerb traversă cărarea pe care mergeam. Un tigru enorm, care îl urmărea, alerga după el, dar zărind detaşamentul fiara se aşeză cu gura căscată în faţa caporaluluî privindu-l fix.

— Să nu ne mişcăm — îmî zise D. luându-mă de braţ, — la cea maî mică mişcare fiara s'ar repezi la caporal şi noî suntem prea departe să ochim cu siguranţă. Numaî caporalul trebue să tragă foc.

Dar acesta nu se gândea de loc la asta. Inmărmurit de spaimă el părea o statue. Timp de două minute stăturăm toţî înşiraţî pe drum.

Deodată animalul făcu o săritură şi porni în urmărirea cerbuluî. Revenindu-ne în fire, din uimirea noastră pornirăm după tigru, dar era prea târziu căcî fiara era deja departe.

— Caporal — zise D. — aî într'adevăr mare sânge rece.

Vetor

PARADISUL ANIMALELOR

Humpherey Davidson, reîntors din Australia unde făcuse avere, avea o adevărată pasiune pentru zoologie şi organizase pe proprietatea sa în Yorkshire, un fel de fermă de kangurî, unde adunase maî mult de treî-zecî de specii din aceştî vulturî.

Un Yack călărit

In urmă, făcând schimb cu alţî colecţionarî, se văzu în maî puţin de 3 anî proprietarul uneî grădinî zoologice din cele maî frumoase.

Cu toate acestea se menţinu în limitele primuluî săŭ program: refuză sistematic intrarea pe domeniul săŭ orî căreî bestiî care nu avea picioare albe, adică carnivoriî, carî sunt greŭ de domesticit.

Ast-fel refuză schimburî foarte avantagioase ca acela al directoruluî uneî menageriî care îî oferea un tigru superb în schimbul unuî zebru. Tigrul costa 12 miî de leî, din vreme ce zebrul nu-l costa pe d. Davidson de cât 2000 leî.

In ilustraţie se vede d. Davidson în tovărăşia unuî urs tânăr căruia îî dă să mănânce o mulţime de lucrurî bune. Se ştie că toţî urşiî, exceptând ursul polar care nu alege, daŭ preferinţă regimuluî vegetal.

Ceî doui urşî carî fac parte din colecţia D. Davidson aŭ fost găsiţî de el. Eî aparţinuseră unuî ursar şi din cauza hraneî proaste şi releî tratărî, căzuseră bolnavî. Ursarul văzând că n'o să se maî poată servi de eî, plecă din sat şi îî lăsă acolo. Atuncî fură găsiţî de Davidson care îî luă la fermă, şi după multe îngrijirî se restabiliră. Acum se plimbă liniştiţî prin splendidul parc.

Reniî şi Yackiî din ilustraţie nu reprezintă de cât o parte din colecţie. D. Davidson posedă 18 renî, 12 yackiî, 15 zebri, 14 lama şi douî tapirî brazilienî, pe carî î-a învăţat să fie încălecaţî, rezultat cu atât maî laudabil cu cât nimenî n'a reuşit să domesticească acest pachiderm american.

Blaz

O plimbare aeriană

NOUA-GUINEE

Cum s'a descoperit Noua-Guinee. — Ceĭ dintâiŭ navigatorĭ şi succesoriĭ lor modernĭ.

Aşezată între 129° şi 149° long. orientală (de la Paris), şi între 9° şi 0°,30' lat. sudică, marea insulă Noua-Guinee este, chiar şi astăzĭ încă, nu bine cunoscută, maĭ cu seamă în interior.

Prioritatea descopereriĭ sale este pretinsă, în acelaş timp, şi de spanioliĭ şi de portugezĭ.

Don Jorge de Menesès, guvernator portugez din Ternate, fu, în 1526, aruncat de vânturĭ şi de curenţĭ pe coasta *Papua*, unde dânsul rămase până la schimbarea musonilor.

Douĭ anĭ după aceea, în 1528, căpitanul spaniol, Alvaro de Saavedra, venind din Moluce şi urmând direcţia de răsărit, aruncă ancora într'un golf mare în apropierea maĭ multor insule situate, după toate presupunerile, pe coasta septentrională, şi pe care le numi *islas de oro*, insulele de aur.

Maĭ târziŭ, lumea civilizată obţinu noţiunĭ puţin maĭ întinse asupra ţăreĭ de la aceĭ din marinariĭ expediţieĭ luĭ Grijalva, care supra vieţuiseră revolteĭ şi naufragiuluĭ corăbieĭ lor. Aceştĭ oamenĭ după ce fuseseră liberaţĭ din robie de către ilustrul Antonio-Galvano, raportară că locuitoriĭ din toate aceste părţĭ aŭ părul negru şi pieptănat; oameniĭ din Malacca îĭ numesc *Papua*.

„Este în această ţară — spuneaŭ dânşiĭ — o pasăre mare ca şi un cocor; ea nu zboară şi nicĭ n'are aripĭ, ci fuge pe pământ ca căprioarele. Indigeniĭ fac, cu penele eĭ, găteala idolilor lor"...

In acele timpurĭ, în drumul descoperirilor geografice se puneaŭ dificultăţĭ uriaşe. Papa din Roma pentru a face să înceteze perpetuele certe pentru coloniĭ între Spanioliĭ şi Portughezĭ, dăduse o *bulă* prin care hotăra un anume meridian care să servească de hotar între posesiunile acestor două ţărĭ. In acelaş timp însă, Spanioliĭ şi portugeziĭ descopereaŭ pământurĭ nouĭ mereŭ, şi, unele fiind dincolo de limitele hotărâte de Papa, dânşiĭ le dedeaŭ o poziţiune astronomică falşe punându-le ca făcând parte din spaţiul posesiunilor lor, pentru a sugruma orice pretenţiune din partea vre-unuĭ rival.

Maĭ adesea însă, descoperirile eraŭ cu grijă tăinuite pentru ca să nu cadă în mâinele vre-unuĭ duşman, sau să ofere vre-un adăpost teribiluluĭ Drake, care tocmaĭ atuncĭ ocolea capul Horn, în necazul rivalilor săĭ.

Maĭ mult încă; obiceiul d'a nu se ţine seamă de numele indigene ale diferitelor localităţĭ făcea adesea imposibilă orice constatare saŭ identificaţiune, când observaţiunea relativă la poziţiunea acelor locurĭ era neexactă. In sfârşit, teoria unuĭ mare pământ austral, destinat a echilibra acumulaţiunea de pământurĭ a latitudinelor ridicate din miază-noapte, opunea o foarte mare piedică marilor navigatorĭ.

Insă adevărul are o valoare singulară cu mult maĭ mare de cât părerea, şi Australia, devenită o realitate, micşoră în mod considerabil visul celor d'întâiŭ exporatorĭ, pentru carĭ, din punct de vedere geografic, ea nu era de cât o mică parte.

Tot de aci vine să se explice şi faptul de ce primiĭ navigatorĭ aŭ profitat atât de puţin de lucrările predecesorilor lor. Călătorul Keits, de pildă, a căruĭ relaţiune asupra NoueĭGuinee, pe care o vizită în 1678 abia merită să fie citată, zice: „Noua-Guinee este despărţită de Noua Hollandă către 10° de lat. sudică". Şapte zecĭ şi cincĭ de anĭ în urmă, cu toate acestea, Torrés traversase strâmtoarea atât de dificilă de navigat, care 'ĭ poartă numele. Drept este că faima acesteĭ isprăvĭ nu se răspândi în lume de cât foarte târziu după îndeplinirea eĭ. Călătoria luĭ Torrés avu loc în 1606; însă renumele săŭ nu fu de cât în 1762, epocă a cuprindereĭ Manilleĭ de către Englezĭ, când scrisoarea sa către regele Spanieĭ, conţinând descrierea descopereriĭ sale, fu găsită de Dabymple care dădu strâmtoareĭ numele curagiosuluĭ marinar. Cook este cel dintâiŭ care reluă această strâmtoare, în 1770.

Olandeziĭ, carĭ merseră pe urmele portugezilor, rivaliĭ lor, fură principaliĭ exploratorĭ aĭ secoluluĭ al XVII-lea. Afară de călătoriile făcute de Tusman — al căruĭ nume a devenit clasic printre primiĭ navigatorĭ — şi de către corabia „Duifken", maĭ avem lunga şi curagioasa călătorie, în 1616, prin strâmtoarea luĭ Magellan, la coasta septentrională a NoueĭGuineĭ, a luĭ Lemaire şi Schouten, a căror corabie fu confiscată de geloşiĭ şi egoiştiĭ lor compatrioţĭ 1).

Către sfârşitul veaculuĭ al XVII-lea, Dampier, care a fost poate cel maĭ mare explorator Englez înainte de Cook, venind din spre răsărit, puse în ordine poziţiunea NoueĭGuineĭ la aproape 148° long. Est. (Greenwich), (aproape 2° maĭ jos pe coastă de cât vre'unul din navigatoriĭ carĭ 'l precedaseră), şi d'acolo el merse pe lângă litoral spre apus, însemnând un mare număr de promontorĭ şi de insule. Observaţiunile sale ar fi fost cu mult maĭ preţioase, dacă el ar fi ridicat la o maĭ bună şcoală în fapt sentimentele de umanitate, căcĭ obicinuitul usagiŭ ce'l înfricoşa pe sălbateciĭ carĭ nu puteaŭ sau nu voiaŭ să-l înţeleagă, trebui, neapărat, să prescurteze relaţiunile sale cu eĭ.

In 1774, Tomas Forrest fu trimis de către Compania Indiilor să vadă dacă cumva se găseşte „epice" (un fel de chimen) în una din Moluce sau în alte insule situate la răsărit de posesiunile olandeze. El se îmbarcă pe un mic bastiment, „Tatar-Galley". Debarcând la Dorey, pe coasta N.-W. a NoueĭGuineĭ, petrecu câtva timp în raporturĭ amicale cu indigeniĭ.

Noţiunile ce s'aŭ avut despre aceste locurĭ până la o epocă maĭ apropiată de noĭ au fost, se poate zice, complectate de către Entrecasteaux care, în 1793, înaintă până la 5 leghe de insulele extremităţeĭ răsăritene a NoueĭGuineĭ; însă pentru că se ţinu în larg nu putu merge dealungul coasteĭ dincolo de 147 gr. (Greenwich).

Importante observaţiunĭ fură făcute, în 1826, pe coasta de N.-W. de către locot. Olandez Kolff, şi, spre S.-E., în 1843—45, de căpit. Blackwood, pe bordul „Fey"; de asemenea, în 1849, de căpit. Owen Stanley, pe bordul luĭ „Battle Snake". Insă studiile cele maĭ importante, şi maĭ întinse într'acelaş timp sunt acelea ale căpit. John Moresby, comandantul „Basilisc-uluĭ" care, în anul 1873—74, a executat un releveŭ neîntrerupt al părţiĭ septentrionale, până atuncĭ necunoscut, pe o întindere de 278 de mile. Dânsul, de asemenea, determină adevăratele limite ale coasteĭ de răsărit — limite carĭ, cu treĭzecĭ de anĭ în urmă, fuseseră relatate de către navigatorul francez Dumont d'Urville.

Moresby procedă de asemenea la triangulaţiunea punctuluĭ de apus al insuleĭ şi al ostroavelor ce-l înconjoară.

De atuncĭ, expediţiile de exploraţiunĭ, s'aŭ succedat cu repeziciune, şi deabia astăzĭ a început a se face lumină asupra multor cestiunĭ. Interiorul însă, plin de pădurĭ şi locuit de canibalĭ, e aproape necunoscut.

1) Corabia luĭ Schouten şi a luĭ Lemaire, „Concordia", fu confiscată cu tot conţinutul eĭ de către guvernatorul Javeĭ. Ceĭ douĭ comandanţĭ, rivaliĭ luĭ Magellan, în ceea ce priveşte descoperirea uneĭ trecerĭ maĭ uşoare şi a unuĭ număr maĭ mare de insule, fură puşĭ, în calitate de prizonierĭ, pe o corabie a amiraluluĭ Spilberg, care trebuia să-ĭ aducă în Europa. Lemaire muri pe drum. Schouten şi Lemaire eraŭ acuzaţĭ d'a fi trecut strâmtoarea luĭ Magellan şi d'a fi violat prin aceasta privilegiile CompanieĭIndiilor. Realitatea descopereriĭ lor nu fu cunoscută de cât câţiva anĭ maĭ târziu, şi strâmtoarea luĭ Lemaire deveni pentru mult timp calea ordinară pentru a trece dintr'un Ocean într'altul.

PITICII

In anul 1887, călătorul Stanley, trimis de către un comitet de ajutor din Londra să ducă arme luĭ Emin-Paşa, guvernatorul Ecuatorieĭ, găsi, în marea pădure a Conguluĭ, pe malurile râuluĭ Aruvimi-Ituri şi ale afluenţilor luĭ, un întreg popor compus din piticĭ, carĭ, răspândiţĭ în triburĭ pe o suprafaţă de maĭ multe sute de miĭ de kil. p., trăesc maĭ mult din vânătoare.

Aceştĭ piticĭ, înalţĭ de 1 m. 40 maximum, cu nasul turtit, pântecele ieşit în afară, picioarele sucite, sunt poate ceĭ maĭ şireţĭ dintre locuitoriĭ Africeĭ centrale.

Inarmaţĭ cu arcurĭ şi săgeţĭ otrăvite, eĭ se războiesc şi vânează cu cel maĭ mare curagiŭ. Cu coarda arculuĭ întinsă, dânşiĭ merg la atac înaintea elefantuluĭ. Când giganticul animal se năpusteşte cu înfiorătoarea sa trompă să sdrobească pe curagiosul vânător minuscul, acesta cu agilitatea uneĭ maimuţe, sare sub dânsul şi îĭ vâră lancea în burtă.

Colosul, care cu un ceas în urmă fusese plin de viață și de putere, cade jos fără suflare sub loviturile succesive ale piticului.

Satele lor—dacă reunirea de colibe mizerabile ce locuesc merită această numire—sunt înconjurate cu trunchiurĭ de copacĭ uriașĭ, trântițĭ unul lângă altul, dintre carĭ uniĭ aŭ un diametru de aproape 2 m. Peste unul dintr'aceste trunchiurĭ, ca să sară cineva, trebue să fie un gimnastic iscusit, un jucător pe frânghie; altfel își frânge gâtul.

Imediat sub trunchiul răsturnat — cu îngrijire ascunse sub frunzele uscate, pe carĭ le crezĭ că sunt căzute la întâmplare din arborĭ—sunt țepușe otrăvite, lungĭ de 30 35 cm., și dacă una dintr'acestea țĭ-a intrat în picior, numaĭ o amputație repede a acestuia te poate mântui; altfel otrava infectează sângele și, în maĭ puțin de o zi, aĭ murit.

La războĭ, piticul este foarte periculos. El nu pleacă de pe câmpul de luptă decât atuncĭ când și-a sfârșit toate săgețile din tolbă.

Triburile indigenilor celor înalțĭ le poartă un mare respect și caută totdeauna să și-ĭ facă prietenĭ și aliațĭ. Unele triburĭ le plătesc chiar tribut, care constă din banane, porumb, nucĭ-de-cocos, etc.

După diferite ținuturĭ ce locuesc, aceștĭ pigmeĭ poartă, între altele, și următoarele numirĭ: în Asandésecur se numesc A tikki tikki, în Mombuttu, Akka; în Niam-Niam, Niam-Niam; în Monvu, Jorciav; în Mabordaĭ, A-fi fi; în Ogowe, Obongo; și în Unyoro, Vatua.

Această semințic se află răspândită pe o lungime de aproape 2000 kil., de lângă stabilimentele franceze din Gabon și până la munțiĭ Ruvenzorĭ, lângă lacul Albert-Eduard.

Primul care a scris despre existența acestor piticĭ a fost Herodot care în cartea sa asupra „călătoriei fraților Nasamoni", spune că dânșiĭ aŭ fost ceĭ maĭ primitivĭ locuitorĭ aĭ continentuluĭ negru, având locuințele lor pe malurile Nigeruluĭ superior, de unde aŭ fost goniți spre sud de către indigeniĭ ceĭ înalțĭ carĭ emigraŭ din miază noapte.

Călătorul Schweinfurt încă a vorbit despre dânșiĭ, dându-le numirea generală de Akkas; dar, acela căruia i se cuvine maĭ mult onoarea d'a le fi studiat bine obiceiurile și d'a fi fost maĭ mult timp în contact cu dânșiĭ este exploratorul Henry-Stanley.

*

In anul 1896, doĭ ofițerĭ Danezĭ, d-niĭ Philigen și Olonfsen, fiind într'o călătorie de explorațiunĭ în Pamir (Asia centrală), descoperiră un noŭ popor de piticĭ cu mult diferind de ceĭ africanĭ.

Aceștia, împărțițĭ în triburĭ cu totul primitive, sunt de 1 m. 25 înălțime, aŭ membrele proporționale.

Dânșiĭ n'aŭ nicĭ o civilizație, adoră încă focul și nu cunosc ce vrea să zică schimbul saŭ cumpărătoarea. Sunt foarte fricoșĭ și fug ca niște epurĭ când văd că se apropie un străin.

Insă, ceea ce este maĭ curios, e faptul că nu numaĭ dânșiĭ sunt micĭ, însă și animalele lor domestice. Așa de pildă, vacile și boiĭ nu sunt maĭ marĭ decât un vițeluș; măgariĭ sunt cât câiniĭ și oile aŭ dimensiunile pisicilor.

*

Nu mult după ce ceĭ doĭ ofițerĭ Danezĭ descoperiră piticĭ în Pamir, un explorator Englez, d. Donaldos Schimidt, făcând o călătorie în sudul Abisinieĭ, descoperi lângă lacul archiducesei Ștefania, în Somal, un noŭ popor de piticĭ.

După cele ce a raportat, aceștĭ piticĭ, carĭ constitue tribul Dumes, sunt înalțĭ de 1 m. 20—1 m. 50, eĭ trăiesc în sate de câte 40—50 colibe, sunt amabilĭ, aŭ părul aspru, ospitalierĭ—contrariŭ de ceĭ din basinul Conguluĭ—nasul turtit, buzele groase. Eĭ cresc oile, cultivă meiul și sunt destul de viguroșĭ.

Sereno

DIVERSE

De-ale Americanilor. — In America toate se fac repede.

Iată un caz de curând întâmplat: La ora 5 dimineața a fost jefuit un negustor de suma de 15.000 leĭ; la ora 8 poliția fiind înștiințată a pus un premiu pe capul jefuitorilor; la ora 12 jandarmiĭ au prins pe hoțĭ; la 2 ceasurĭ Curtea cu jurĭ s'a adunat și a osândit pe hoțĭ la moarte; la ora 5 au fost spânzurațĭ iar la 6 au fost îngropațĭ. Astfel în 13 ore, jandarmiĭ și-aŭ făcut datoria, judecătoriĭ și-au dat hotărârea și călăul și-a împlinit meseria.

Un obiceiu al doctorilor. — In China este un obiceĭ foarte ciudat.

Fiecare doctor trebue să aprindă în timpul nopțiĭ în fața caseĭ sale atâtea felinare câțĭ au fost bolnaviĭ pe care i-a îngrijit el și carĭ au murit în timpul anuluĭ.

Se înțelege că cea maĭ mare parte dintre doctorĭ au o adevărată iluminație în luna Decembrie.

La sfârșitul anuluĭ trecut, un Chinez, a căruĭ nevastă era bolnavă, observă că la poarta unuĭ doctor nu eraŭ decât șase felinare.

Bătu la poartă și fu adus în fața doctoruluĭ.

— De câte zile eștĭ în orașul nostru? îl întrebă el pe doctor.

— De două zile, răspunse acesta.

Căpătând acest răspuns, Chinezul o luă la fugă, de parcă ar fi avut pe diavolul sub călcâe.

CĂTRE CITITORI

Anunțăm pe cititoriĭ noștri că vom publica orĭ-ce articole interesante privitoare la călătorii saŭ vânătorĭ, în țară saŭ străinătate, ce ne vor fi trimese.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtieĭ, în scrisorĭ francate, vor fi adresate direcțiuneĭ **«Ziaruluĭ Călătoriilor»**, *strada Brezoianu, 11, Bucureștĭ.*

NOUILE MARI PREMII

CE SE VOR OFERI DE

ZIARUL „UNIVERSUL"

abonaților săĭ la tragerea din luna Noembrie, 1912

O Splendidă Vilă la Sinaia

'a Nicolae», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea maĭ pitorească din localitate

UN ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, al 8-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre de Industria Metalică «Marcu», Bul. Elisabeta, 8

O GARNITURA MOBILA DE BAMBU PENTRU SALON

compusă din : o canapea, 4 scaune, o masă, o consolă cu oglindă, 2 piedestale cu 2 vase japoneze, cumpărate de la marele magazin E. A. Pucher, Bulevardul Elisabeta, No. 15 (Hotel Princiar)

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea, șoseaua Mihaĭ-Bravul No. 37 și str. Șerbănică, No. 10. Sucursala calea Victorieĭ, No. 107

UNA SUFRAGERIE MODERNA

…pusă din : Un bufet cu marmură Sf. Ana, cu geam de cristal pictat, cu oglindă ; O masă pentru 12 persoane, cu 6 sc…ne tapisate și îmbrăcate, imitație de piele. Cumpărată de la marele magazin de mobile «Compania Americană», str. Carol, 74, vis-à-vis de piața de florĭ, lângă Hotel Dacia

O bucată pânză de borangic albă, de 9 metri; una idem frez, de 4 m.; una idem bleu, de 5 m.

cumpărate de la Expoziția Caseĭ Școalelor

Un serviciu de ceaiu, de metal alb fin, argintat și garantat că nu înegrește, compus din : o tavă frumos ciselată, cu mânere, și 12 pahare într'o formă nouă și elegantă. Acest serviciu este o podoabă pentru orĭ-ce casă. **O fructieră de metal fin, argintată**, înaltă de 50 cm. și având 3 glastre pentru fructe și un vas pentru florĭ. **O fructieră de metal alb**, imitând exact argintul vechiŭ, înaltă de 37 cm., având și un vas mare de cristal pentru fructe. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuteriĭ en gros și en detail Frațiĭ A. & I. Roller, Bucureștĭ, strada Smârdan, No. 35, etajul I.

Un serviciŭ de cristal pentru înghețată, compus din o cupă mare și 6 farfurioare, montate în metal argintat Christofle V. P. F. **Una pungă de argint** veritabil, oxidată. **Una fructieră** de metal argintată, cu 6 cuțite de metal cu lama aurită, pentru desert. Toate aceste obiecte au fost cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie Th. Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Un gramofon cu 6 plăcĭ Perfection. **O mandolină** italiană. **Una muzică de masă** cu manivelă, cu 6 cântece. **Una chitară** franceză. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de muzică N. Mischonzniky, furnisorul Curțiĭ Regale, strada Colțeĭ, No. 7, Bucureștĭ.

«Una bicicletă elegantă «Sport», cu roata liberă și frână automatică, prin contra-pedalare. **Una pușcă** de vânătoare cu două țevĭ, țevile de oțel «Bayard» din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard» Această armă are patru zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuința atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum. **Una carabină** semi-automatică de mare precisiune **«Pieper»**, cu tirul garantat precis. Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Zisman, furnisorul Curțiĭ Regale, 47, calea Victorieĭ, Bucureștĭ.

Una mașină de cusut, marca Compania Americană, calitate superioară. **Un gramofon** marca «Melodion Carmen Sylva», cu două arcurĭ remontabile în timpul mersuluĭ cu 6 plăcĭ marca Premier record. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mașinĭ de cusut, gramofoane și biciclete en gros și en detail Compania Anglo-Americană, strada Carol 50, Bucureștĭ.

Un ceasornic de aur 14 carate cu 3 capace, pentru dame, marcat de Stat. **Două serviciĭ** de argint pentru ouă, compuse fie-care din câte treĭ bucățĭ, într'o cutie foarte elegantă. **Una pendulă** elegantă și modernă. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de încredere «Ceasornicăria Colțeĭ», Bucureștĭ, strada Colțeĭ, No. 31.

O armonică italiană, 21 clape, 8 basurĭ și tonurĭ de oțel. **O vioară** fină cu cutia eĭ. **O pelerină** de ploae portativă pe ambele părțĭ. Toate acestea sunt cumparate de la „Compania Generală", mare biurou de importațiune, strada Smârdan 29, etajul I.

Două ceasornice de aur pentru damă.

Două ceasornice de aur cu câte 3 capace, de bărbat

Șease ceasornice de argint.

Șease ceasornice de metal fin argintate, cu câte 3 capace.

Treĭ ceasornice de metal imitând argintul rusesc.

Cincĭ coliere-lănțișoare de argint veritabil pentru gât.

Una geantă de alpaca veritabilă.

2 costume de haine saco, după măsură și alegerea stofeĭ, carĭ se vor confecționa de cunoscuta croitorie Jaques Grimberg, strada Academieĭ, No. 25.

Una mașină mare de bucătărie „Ideal", cu 4 ochiurĭ din tablă de oțel, cu cazan de aramă, elegant și solid construită, cumpărată de la cunoscuta fabrică de tinichigerie Mihail D. Botez, Bucureștĭ, calea Văcăreștĭ, 142.

O colecție de legĭ compusă din 5 volume, de la d Ghețu, calea Dorobanților 100.

Un serviciŭ de oțet și untdelemn, de alpaca veritabil, fin argintat și conținând 5 piese de cristal alb : una de oțet. una de untdelemn, una de muștar, una de sare și una de piper, pe un suport de metal de toată frumusețea.

Una mașină de călcat pentru croitorie, sistem Sol-Pop, ultima perfecțiune.

O vulpe de teracotă. **20 plachete** argintate, reprezentând pe Regele și Regina.

Afară de acestea, toțĭ abonațiĭ maĭ primesc gratuit un volum din **«Memoriile Regeluĭ Carol I al Românieĭ,** saŭ un volum din cărțile ce apar în editura ziaruluĭ „Universul" tipărite anume pentru abonațĭ.

Prețurile de abonament sunt aceleașĭ : **Pentru un an leĭ 18 ; pe 6 lunĭ lei 9,15 ; pe 3 luni lei 4,65.**

Pentru concurarea la premiile de maĭ sus, abonațiĭ pe un an primesc 30 bonurĭ, ceĭ pe șease lunĭ 15 și ceĭ pe treĭ lunĭ primesc 5 bonurĭ. Abonațiĭ pe un an participă la două tragerĭ, decĭ după prima tragere vor primi încă 30 bonurĭ. pentru tragerea următoare.

Anul XIII —No. 806. 5 Bani în toată ţara 5 Miercurî, 17 Octombrie 1912

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ŞI AL ÎNTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI — Lei 2,60 pe an în toată ţara | REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA — No 11,—STRADA BREZOIANU,—No. 11 | ZIARUL CĂLĂTORIILOR — Apare odată pe săptămână, Marţea

Benuta luă din mâna bărbatului său goarna şi începu să sufle cu putere,—(Vezi pag. 5824).

In Sudanul-Niger

— GORNISTUL de TIRALIORI —

Când negrul Si-Sliman-Ben-Assair veni să se angajeze ca soldat senegalez în postul nostru Sughai (Nigerul de sus) declară hotărât că voia să se facă „gornist" Tot aşa de peremptoriu i se spuse însă că trebuia maĭ întâĭ „să se facă soldat".

Şi pe când rămăsese perplex, dezorientat din cauza răspunsuluĭ acesta, un pichet de soldaţĭ trecu cu arma pe umăr pe lângă el. La vederea acestor soldaţĭ, negru simţi ca un curent electric prin tot corpul.

„Puşcă, cartuşe, baionetă, tot! Da, da trebuie să mă fac soldat!"

Negrul era inteligent şi oare-cum venit în contact cu civilizaţia. Navigase pe unul din vapoarele carĭ fac serviciul Senegaluluĭ între Saint-Louis şi Kayes şi învăţase puţin franţuzeşte. Nevasta luĭ, Benuta-Lely, era din ţara Galam. Ea fusese servitoare la Bukel şi se maĭ desălbăticise oarecum, învăţând şi ea câteva cuvinte franţuzeştĭ.

Totul mergea bine. Ben-Assair, fericit acum că avea o puşcă model noŭ, o baionetă arătă un zel, o atenţiune şi o inteligenţă din cele maĭ laudabile. El pricepea repede şi-şĭ asimila toate secretele şcoaleĭ de soldat". Atuncĭ ceru din nou să fie făcut gornist.

Cererea luĭ fu primită de astădată şi fericirea luĭ Ben-Assair fu nemăsurată.

Când apăru în costumul distinctiv al gornistuluĭ, el începu să sară de bucurie. Soţia luĭ fu cuprinsă de aceiaşĭ simţire, îl imită, apoĭ începu să bată cadenţat din mâinĭ, cum se face la „tam-tam"-urĭ, atrăgând atenţia celorlalţĭ, „mukerĭ" (femeĭ) carĭ începură şi ele să bată din palme.

Dar acest fericit gornist, care devenea deacuma fetişul menagiuluĭ, se transformă repede în instrument de discordie.

Intr'o zi, în lipsa bărbatuluĭ eĭ, femeia, împinsă de nu ştiŭ ce zeŭ al tentaţiuneĭ, puse mâna pe instrument şi-l duse la buze spre a scoate un sunet... O încântă nespus cacofonia pe care o produsese.

Dar Ben-Assair o surprinse şi îĭ făcu aspre observaţiunĭ...

Cine însă a băut va bea, zice proverbul. Femeia nu-şĭ putu părăsi această plăcere, şi în căsnicia model a celor doĭ negri se ivi atuncĭ vrajba. Ba ce e maĭ mult, Ben-Assair, rănit, umilit în prerogativele luĭ de bărbat şi de stăpân şi îndemnat şi de camarazii săĭ, lovi cu nuiaua verde pe femeia luĭ.

Intr'o seară, un curier sosi. Acesta îmĭ dete, din partea locotenentuluĭ-comandant al unuĭ post din „Cercul" meŭ, o scrisoare prin care eram informat că este iminent un atac al postuluĭ de către nişte jefuitorĭ nomazĭ. Locotenentul îmĭ cerea ajutoare.

Făcuĭ repede socoteala distanţeĭ de străbătut şi dăduĭ răspuns curieruluĭ că voĭ veni chiar eŭ de dimineaţă în ajutorul locotenentuluĭ.

Aleseĭ vre-o treĭ-zecĭ şi cincĭ de oamenĭ din carĭ nu lipsea gornistul Si-Sliman-Ben-Assair, şi:

„La drum!"

După o oră de marş, începuĭ să disting prin întuneric o umbră care mergea cu noĭ, dar la o bună distanţă. Nu putea să fie o hienă saŭ o maimuţă, căcĭ avea proporţiile uneĭ fiinţe omeneştĭ. Mă opriĭ un moment, scoseĭ lornieta de noapte şi priviĭ. Nu zăriĭ nimic.

„O iluzie optică!" îmĭ ziseĭ şi ne continuarăm drumul înainte.

Detaşamentul intră în albia secată a unuĭ râŭ. Mergeam în cap, sondând terenul pe care de altfel îl cunoşteam. Ajungând cel dintâĭ al malul celalt, mă opriĭ, lăsaĭ pe oamenĭ să treacă înaintea mea şi atuncĭ văzuĭ distinct o formă neagră, perfect omenească, care mergea cu paşĭ marĭ.

O arătaĭ sergentuluĭ.

„E Benuta, domnul locotenent, zise el; eram să v'o arăt eŭ, dar ea apărea şi dispărea ca o umbră. E mukera luĭ Ben-Assair.

— Ia uită-te obraznica! N'am spus limpede: fără mukem?

— Apoĭ tocmaĭ de aceea se ascunde ea; dacă ar vedea-o bărbatu-săŭ, ar bătea-o.

Ne continuarăm drumul, trecând cu vederea fapta Benuteĭ, maĭ cu seamă că era foarte greŭ să o trimit înapoĭ dela o aşa distanţă. Cu atât maĭ răŭ pentru ea, îmĭ ziseĭ, dacă n'a ascultat!

Inaintarăm repede. Era spre ziuă. Un sgomot se auzi însă de odată. Era ca nişte pocnete înăbuşite de biciŭ. La aceste pocnete răspunseră nişte loviturĭ de puşcă pline, sonore, ordonate... Eraŭ soldaţiĭ noştri carĭ ripostaŭ, magistral. Acţiunea începuse; noĭ sosiserăm la timp.

O inspecţie riguroasă. Dispoziţiunĭ speciale. Câteva cuvinte de instrucţie scurte şi clare. Apoĭ îmĭ scoseĭ sabia.

„Pas accelerat! Inainte!... Marş!..."

Văzurăm pe asediatorĭ cum se massează şi se îndreaptă spre post. Urletele lor ajungeaŭ până la urechile noastre.

Mă întorseĭ spre soldaţiĭ meĭ:

„Gornist, sună şarja! Inainte! Primul rând... foc! Al doilea rând... foc!..."

Inamicul, prins între două focurĭ, începu să se risipească, să se desfacă, să se turbure trăgând izolat de icĭ-de colo.

„Inainte! înainte! inaite!"

Şi jefuitoriĭ începură s'o ia al fugă.

„Foc!" comandaĭ eŭ pentru a treia oară.

Acĭ, câţĭ-va duşmanĭ grupându-se, cu un fel de îndrăzneaţă provocare, descărcară asupra noastră, fără însă a ne opri o secundă.

Brusc, gornistul tăcu... Mă întorseĭ şi văzuĭ pe Ben-Assair clătinându-se. Dar în acelaşĭ moment un braţ negru se întinse, luă din mână instrumentul şi sunetul se auzi înainte, şovăitor la început, dar apoĭ vibrător, frenetic.

Era Benuta care luase goarna din mâna bărbatuluĭ săŭ rănit.

„Foc din rândul al doilea!"

Aceasta fu lovitura de graţie. Jefuitoriĭ porniră într'o fugă nebună cu burnuzurile murdare fluturând ca aripele cenuşiĭ ale unuĭ stol de vulturĭ rapacĭ.

Abia avură vreme să-şĭ ridice răniţiĭ. Pe morţĭ îĭ părăsiră pe câmpul de bătae.

„Halt! comandaĭ, ne maĭ voind să-mĭ risc soldaţiĭ în urmărirea inamiculuĭ.

Dela post porni o aclamare:

„Trăiască tiralioriĭ!"

Ridicaĭ sabia salutând pe amiciĭ meĭ:

„Trăiască Franţa!"

Victoria noastră nu ne costă prea scump: treĭ oamenĭ răniţĭ uşor. Numaĭ sărmanul Ben-Assair părea grav atins. Şi pe când noĭ îl căutam, Benuta îl ridicase, îl luase în spinare refuzând orĭ ce ajutor, căcĭ era era femeia unuĭ gornist şi îl dusese sângerând la post.

Sărmanul era fără cunoştinţă şi îl crezuĭ mort. Gâtul îĭ era pătruns de un glonţ şi perdea sânge în valurĭ.

Cu toate astea când fu spălat, îngrijit, pansat, îşĭ reveni în simţire.

Nevastă-sa, lângă patul luĭ, nu-l părăsi o clipă şi a doua zi, spre surprinderea generală, Ben-Assair era în afară de orice pericol.

C. Arg.

Alexandru Dumas

Urşiĭ din Berna

O mare mulţime se strânsese în faţa porţiĭ Auberg din Berna; întrebarăm care să fie pricina şi căpătăram acest răspuns laconic: „Urşiĭ".

Tot înghesuindu-ne, răsbirăm în cele din urmă până la grilajul de fer împrejurul căruia se propteaŭ, întocmaĭ ca la teatru la galerie, două până la treĭ sute de „gură-cască", ocupaţĭ să privească ghiduşiile a patru urşĭ monştri.

Toţĭ aceĭ „gură-cască" aruncaŭ mere, pere, gutuĭ şi alte lucrurĭ de mâncare acestor locuitorĭ curioşĭ aĭ Berneĭ. Prima pară ce li se aruncă, fu înghiţită de unul fără nicĭ o opunere din partea celuĭalt;dar nu se întâmplă tot aşa cu cea d'adoua. In momentul când, momit de primul succes, „martirul din Berna" se ridică agale să-şĭ caute desertul în partea care căzuse, un alt oaspete, a căruĭ formă nu putuĭ să i-o recunosc, cu o mişcare foarte repede, ieşi dintr'o mică bortă a zidireĭ şi înhăţă para de sub nasul ursuluĭ mirat şi reintră în culcuşul săŭ în aplauzele mulţimiĭ.

Un moment în urmă toţĭ zărirăm capul mic al uneĭ vulpĭ ce privea cu ochiĭ eĭ şireţĭ mişcările spectatorilor, aşteptând bineinţeles ocazia să i se maĭ arunce ceva, pe care să-l înhaţe în pofida ursuluĭ Aceasta îmĭ dădu dorinţa să reînoesc experienţa şi în adevăr, ca să redeştept şi maĭ mult pofta celor doĭ antagonişţĭ, cumpăraĭ fagurĭ de miere. Vulpea văzându-mă chemând pe negustor, îşĭ ţinti ochiĭ

asupră-mĭ și nu mă perdu un moment din vedere. Terminând de cumpărat, luaĭ o turtiță și mă făcuĭ c'o arunc vulpeĭ. Șireată, ea făcu o mișcare ușoară din cap, ca și cum mi-ar fi zis: „Fiĭ pe pace, te înțeleg". Apoĭ își linse buzele ca unul ce e destul desigur maĭ dinainte de izbândă.

Socoteam că va fi pentru ea o ocupație maĭ grea. Ursul, la rândul săŭ, văzuse pregătirele mele și legănându-se grațios, se culcă cu botul pe labe privind fix turtița.

O aruncaĭ; ursul o urmări cu ochiĭ, se lăsa să cază pe cele patru labe ca să vină s'o caute; dar la primul pas ce îl făcu, vulpea se aruncă pe d'asupra luĭ cu o săritură atât de exactă încât căzu cu nasul în plăcintă. Apoĭ făcu un mare înconjur, descriind o curbă ca să intre în cușcă. Ursul furios, întrebuințând în răsbunarea sa toate cunoștințele geometrice, pe care le căpătase de când stătea în Berna — tăiă drumul cu o iuțeală de care nu-l credeam capabil. Sosise aproape în acelaș timp la bortă, dar vulpea și intrase înăuntru, iar noĭ auzirăm dințiĭ ursuluĭ isbindu-se de grila de fer.

Atuncĭ înțeleseĭ pentru ce sărmanul „matir al Berneĭ" n'avea coadă.

Trad. de **Tomescu-Putna**

AMUNDSEN LA POLUL SUD

Aceiașĭ întrebare ca și pentru Peary când s'a întors dela Polul Nord se pune cu privire la raidul luĭ Amundsen în gheturile antarctice. S'a descoperit Polul Sud?

E încă imposibil să răspundem. E o afacere de calcule lungĭ și grele; de rectificațiunĭ delicate care cere competințe avisate.

Dar înapoierea exploratoruluĭ scandinav în Europa va lămuri lucrurile.

Terminându-șĭ memoriile sale cu privire la călătoria făcută la Polul Sud, a început turneul săŭ de conferințe.

Amundsen a plecat pe vaporul „Fram" care însemnează „înainte". Lăsând'o în baia Balenelor, Amundsen porni cu Bjaaland Hansen, Wisting și un marinar experimentat. Cincĭzecĭ și douĭ de câinĭ și patru săniĭ solide le permiteaŭ să ducă cu eĭ mâncare pentru patru lunĭ.

In luna Martie trecut, „Daily Chronicle" anunță că căpitanul Amundsen atinsese polul la 14 Decembrie 1911. Din cauza lipseĭ soareluĭ nu putea face niciĭ o observațiune.

A doua zi se simți o ridicare destul de mare a temperatureĭ. Ocaziunea era excelentă, căcĭ soarele strălucea. Terenul de asemenea era bun pentru lucru.

Misiunea se afla în mijlocul unuĭ platoŭ de ghiață cu o rază de opt kilometri. Observațiunile începură de a doua zi, 16 Decembrie, și durară până la 24.

„Am observat pozițiunea poluluĭ, scrie exploratorul, așa de bine pe cât e posibil oamenilor să o facă în asemenea condițiunĭ". Gravura arată foarte exact în ce condițiunĭ îndrăznețe făceaŭ observațiunile exploratoriĭ.

Inapoierea se făcu repede și în bune condițiunĭ dar, din 52 câinĭ, de abia 11 putură să ajungă până la vapor.

Primele știrĭ ale misiuneĭ fură trimise de Hobart.

Amundsen nu a făcut numaĭ un raid admirabil, ci a dat dovadă de o forță de resistență și energie deosebită. Rezultatele misiuneĭ sunt considerabile.

Din punctul de vedere geografic, se confirmă existența uneĭ mase continentale „Marea Barieră" se întinde la Sud până la 83' latitudine. Ea are decĭ o lungime de 650—700 kilometri și se știe că în partea sa inferioară, lărgimea sa trece de 600 kilometri. Pănerile sunt foarte împărțite asupra natureĭ acesteĭ colosale întinderĭ de ghiață din care o parte plutește deasupra suprafețeĭ măreĭ.

In călătoria sa, Amundsen a întâmpinat dese și violente uragane carĭ suflau

Timp de maĭ multe zile exploratorul și treĭ din tovarășiĭ săĭ notară, trântițĭ în zăpadă, observațiile lor.

foarte întinse și foarte ridicate în jurul Poluluĭ Sud.

Poate că lanțul înalt situat la sud de Marea-Barieră și orientată la Nord Vest, Sud Est e prelungirea reliefuluĭ pământuluĭ Graham și separă Pacificul de Atlantic.

Amundsen pare că a probat de asemenea și extensiunea spre Nord-Vest a pământuluĭ Victoria.

dela Sud și carĭ aŭ făcut foarte greu drumul spre pol.

Rezultatul acesteĭ frumoase expedițiunĭ nu va întârzia să fie publicat. Chiar dacă Amundsen n'a ajuns exact la pol, știința va câștiga împreună cu aceia cărora le plac istorisirile eroice trăite.

Blaz.

IN AMERICA

Se știe că populația câmpiilor americane este formată aproape numaĭ din cea ce are omenirea maĭ murdar și maĭ stricat. Se găsesc prin aceste locurĭ fără hotare, ucigașĭ din Viena și Berlin, hoțĭ din Paris și Londra și cerșetorĭ Danezĭ saŭ Irlandezĭ.

De multe orĭ aceștia punându-se pe muncă se fac oamenĭ de treabă; sunt însă cazurĭ când neputându-șĭ agonisi hrana în mod cinstit revin la vechile lor obiceiurĭ; în acest caz vinovațiĭ sunt urmărițĭ, judecațĭ și osândițĭ de magistratură aĭ căreĭ membri poartă numele de „Regulatorĭ".

Iată cum:

Când unul din aceștia calcă legea, adică când comite o crimă saŭ un furt, autoritățile locale aleg dintre eĭ maĭ multe persoane carĭ sunt însărcinate să examineze saŭ să judece pe vinovat. Aceștĭ oamenĭ sunt „Regulatoriĭ". Cea dintâĭ vină e pedepsită prin exil, vinovatul e silit să părăsească numaĭ de cât locul unde a făcut călcarea de lege și să trăiască un

timp oarecare în altă parte; dar dacă se întâmplă să se întoarcă a casă mai înainte de timp, nenorocirea luĭ! Regulatoriĭ îl declară în afară de lege şi atuncĭ i se arde locuința, iar pe răŭ făcător îl leagă de un arbore, biciuindu-l până la moarte.

In cele dintâĭ timpurĭ ale colonizațieĭ Americeĭ, țărişoarele dinprejurul râuluĭ Missisipĭ eraŭ atacate adesea de un oare care Mason. Acesta era un om uriaş, puternic, curagios şi neînvins şi care fiind şeful uneĭ bande de tâlharĭ, purta groaza şi peirea prin locurile pe care le străbătea.

El se aşezase în apropierea fluviuluĭ Missisipi şi cea maĭ mare parte din vapoarele ce coboraŭ fluviul cădeaŭ pradă luĭ Mason şi a bandiților ce-l întovărăşeaŭ. Negriĭ, caiĭ, proviziile şi baniĭ cădeaŭ în mâinile sale. Tot vestul Americeĭ tremura la auzul numeluĭ săŭ. El avea o bună cunoştință a localităților ce străbătea, si sponĭ fără număr carĭ îĭ aduceaŭ mereŭ ştirĭ importante asupra siguranțeĭ sale, aşa că putu scăpa câtva timp de toate urmăririle.

Câțiva regulatorĭ încercară să-l prindă ca să scape ținutul de bandit. Pe când aceştia străbăteaŭ țara, unul dintre eĭ întâlni pe Mason călare pe un cal foarte frumos. El se făcu că nu-l cunoaşte şi-şĭ urmă drumul observând de la depărtare pe bandit care nu se temea de nimic, şi când îl văzu intrând într'un tufiş spre a petrece acolo noaptea, dând pintenĭ caluluĭ, merse în satul cel maĭ apropiat unde îşĭ formă o trupă de oamenĭ hotărâțĭ. Când ajunseră în fața luĭ Mason, acesta se deşteptase, astfel că ceĭ dintâĭ carĭ îl ataracă căzură sub loviturile luĭ. Le fu cu neputință să-l prindă viŭ; tocmaĭ după o luptă îndelungată îl prinseră fiind rănit de moarte.

I se reteză capul pe care îl puseră în vârful uneĭ sulițĭ şi i se arse casa.

In anul 1892 un călător mergea pe drumul care ducea în oraşul Galveston într'o dimineață de vară, după ce vânase un mare număr de paserĭ sălbatice.

Ajuns pe malul unuĭ şanț plin cu apă, destul de adânc de altfel, stătu un moment la îndoială de a-l sări saŭ nu.

Dar pe când se pregătea să-l sară, câinele săŭ începu să latre sgomotos cuprins de frică. Zărise el un urs saŭ un crocodil?

Vânătorul îşĭ pregătea puşca când o voce puternică îĭ strigă:

— Standup! (Opreşte-te).

Şi un negru uriaş țâşni din tufiş repetând aceste vorbe. El avea în mână o puşcă proastă cu care nicĭ n'ar fi putut să împuşte şi nimic nu-ĭ era maĭ uşor luĭ Harrison, — acesta era numele călătoruluĭ, — de cât să culce la pământ pe cel ce-ĭ amenința, dar el aşteptă, din curiozitate, hotărât să se apere dacă era nevoe.

Negrul înaintă liniştit către Harrison.

— Sunt un fugar, zise el; stăpânul meŭ voia să-mĭ ia nevasta şi eŭ l'am omorât. Silit să scap ca să nu fiŭ spânzurat, am venit aicĭ într'o colibă cunoscută numaĭ de mine, aşteptând pe trimisul care trebue să ne conducă în locul unde nu sunt nicĭ sclavĭ nicĭ stăpânĭ ca aicĭ.

— Eŭ nu mă ocup nicĭ de judecata oamenilor, nicĭ de a luĭ Dumnezeŭ, răspunse Harisson. Lasă-mĭ liber drumul şi eŭ îțĭ jur pe cuvântul de onoare că nu te trădez.

— E peste putință să ajungĭ la Galveston seara asta, răspunse negrul, dar vino în coliba mea şi veĭ fi în cea maĭ bună siguranță. In zoriĭ zileĭ veĭ fi liber a te duce unde veĭ voi.

Liniştea cu care vorbise ucigaşul făcu pe Harrison să-l urmeze. De altfel negrul avusese dreptate să-şĭ apere soția contra unuĭ stăpân ticălos.

După o oră de drum greŭ, ajunseră dinaintea uneĭ căsuțe foarte joase, ascunsă în mijlocul unuĭ tufiş des. Uşa caseĭ era deschisă şi o femee tânără şi frumoasă şedea în fața foculuĭ pregătind mâncare pentru bărbatul săŭ. La vederea luĭ Harrison ea se ridică speriată pregătindu-se să fugă, dar un cuvânt spus de negru într'o limbă necunoscută o linişti numaĭ decât.

Harison, trebue să mărturisim, nu era tocmaĭ liniştit de a se găsi astfel în puterea unuĭ ucigaş care l'ar fi putut omorâ dintr'un moment într'altul.

După masă el întrebă încă odată pe negru asupra omoruluĭ ce făcuse şi îĭ propuse să meargă împreună spre a cere îndurarea judecătorilor.

— Este zadarnic, domnule, răspunse negrul. Eŭ sunt criminal şi capul meŭ e pus la preț. Ştiŭ că regulatoriĭ aŭ şi pornit în căutarea mea. Spunându-țĭ cine sunt am făcut o mare greşală, dar mă incred în d-ta şi sunt sigur că nu mă veĭ trăda.

Toată seara se petrecu între Harisson şi negru într'o convorbire foarte importantă. In cele din urmă când noaptea începu să se lase, Harisson se întinse pe un pat de muşchĭ şi adormi numaĭ decât.

Când miezul nopțeĭ se auzi un sgomot grozav la poarta caseĭ. Fără să bată în uşă, fără a striga să deschidă, aceĭ ce se găseaŭ afară sparseră cu violență uşa. Harisson, deşteptat din somn, zări la lumina torțelor ce țineaŭ în mână, o trupă de oamenĭ întovărăşițĭ de poliţiştĭ.

El înțelese numaĭ de cât că aceştia eraŭ Regulatoriĭ carĭ aflaseră prin trădare ascunzătoarea bietuluĭ negru.

Nenorocitul fusese legat şi târât cu eĭ. Unul îl apucase de păr, altul îl ținea de mâinĭ pe când ceĭlalțĭ îl loveaŭ cu pumniĭ şi picioarele pe cât puteaŭ.

In timpul acesta femeia negruluĭ eşi prin învălmăşeală şi scăpă.

Doĭ Regulatorĭ se depărtaseră de trupă spre a găsi pe nenorocita pe care o ştiaŭ în tovărăşia bărbatuluĭ eĭ, când văzură de odată în fața lor pe Harisson pe care îl întrebă cine era.

Neputând scăpa de eĭ, Harisson trebui să le răspundă şi să-ĭ urmeze până la Galveston unde fu condus şi negrul ca să fie spânzurat.

Aci Harisson, după ce îşĭ probă identitatea, fu pus în libertate.

Negrul fu judecat chiar a doua zi şi fu condamnat la moarte prin spânzurătoare.

Trad. de I. V.

Inteligența animalelor

Ințelege un animal ce reprezintă o fotografie? Această întrebare a ocupat multă vreme pe mulțĭ dintre ceĭ maĭ marĭ naturalişti. După multe şi lungĭ cercetărĭ, aŭ ajuns la concluzia că numaĭ parte din animale sunt în stare a înțelege ce reprezintă un tabloŭ.

Alexandru Humboldt arătă odată uneĭ micĭ maimuțe din Orinoko maĭ multe tablourĭ colorate, carĭ reprezentaŭ lăcuste şi viespe. Maimuța cum le văzu întinse mâna să le ia, luându-le drept naturale, şi pe carĭ ar fi vrut să le mănânce. In fața templuluĭ Budist din Sassa s'a aşezat un câine turnat din zinc şi colorat, care făcu aşa o impresie mare asupra unuĭ şarpe, care trecu pe acolo, în cât acesta se repezi asupra câineluĭ şi-l înghiți, ca şi cum ar fi fost viu.

Păsările posedă iscusința de a-şĭ recunoaşte propria lor figură în oglindă. Un graur care avea toată libertatea de a sbura într'un salon, stătea cu o bucurie vădită în fața uneĭ oglinzĭ marĭ de perete, şi cânta celuĭ din oglindă cele maĭ frumoase melodiĭ. Pisicile şi căprioarele recunosc de asemenea figura lor în oglindă. Majoritatea câinilor se arată foarte indiferențĭ, când li se arată o oglindă. Uniĭ aŭ oarecare respect față de figura lor din oglindă, se pleacă, se gudură, ca şi cum s'ar puca, alțiĭ încep să miroasă şi constatând că nu e nimic, nu daŭ nicĭ o importanță.

Diferite soiurĭ de câinĭ variază în inteligență. Un lucru comic este de observat: atenția ce daŭ tablourilor colorate. Un cunoscut pictor de animale pictase într'un rând portretul unuĭ câine în mărime naturală, care speriă aşa de mult pe un alt câine, care trecu prin odae, în cât acesta începu să latre şi fugi speriat de acolo. Un coteiŭ veni în atelierul unuĭ mare pictor Munchenez, unde văzu un tabloŭ de curând pictat care reprezinta o vânătoare cu câinĭ. Câinele cum îĭ văzu, voi să se asocieze cu eĭ şi să alerge împreună. Un sculptor trebui să îndepărteze din atelierul săŭ un câine sculptat, de oarece un câine al săŭ de câte orĭ venea, se repezea la statuetă şi voia s'o muşte, s'o trântească.

Unul din ceĭ maĭ marĭ naturaliştĭ germanĭ, profesorul Garner, dovedeşte că maimuțele vorbesc o limbă oarecare între ele şi nu nişte simple țipete saŭ lătrăturĭ ca celelalte animale. Pentru experiențele acestea, el s'a servit de fonograf. El luă maĭ multe expresiunĭ ale voceĭ maimuțelor pe carĭ le reproduse în fața altor maimuțe, pentru a cunoaşte dacă aceste animale, la auzul unor astfel de expresiunĭ, nu vor tresări. Aceste experiențe le făcu cu câteva maimuțe cafeniĭ, o specie cunoscută de el ca cele maĭ inteligente maimuțe. El se crede atât de familiarizat cu unele expresiunĭ ale voceĭ maimuțelor, în cât ştie ce răspuns vor da saŭ ce gest vor face aceste animale la auzul acestora. In total el crede că distinge bine numaĭ nouă cuvinte ale maimuțelor cafeniĭ, dintre carĭ la câteva dându-le o intonație diferită,

pot da felurite înțelesurî. Așa vorba hrană are și înțelesul salutuluî săŭ al unuî semn de bucurie. O altă expresie ar însemna iubire saŭ prietenie, altele daŭ a înțelege un semn de alarmă. Chiar pentru vreme, Garner crede a fi găsit un cuvânt special. O maimuță stătea într'o zi la fereastră și privia afară, când de odată începu să plouă. Maimuța scoase o exclamație pe care fonograful o primi și apoî o reproduse altă dată în fața uneî alte maimuțe, care auzind acest cuvânt se repezi la fereastră și privi afară. Felurite spețe de maimuțe aŭ, după Garner, și felurite soiurî de limbî; dar se întâmplă uneorî că o maimuță dintr'o altă familie, învață câte un cuvânt al uneî alte spețe. Astfel s'a întâmplat că o maimuță cafenoe a învățat un cuvânt, care la altă speță însemna mâncare; ea o întrebuința orî de câte orî făcea vre-un furt.

De aci se poate deduce cât de mult este înnăscut în aceste maimuțe spiritul de imitație și nu se știe câtă diferență este între adevărata lor limbă și expresiunile imitate dela o familie la alta.

Isaia Critz.

ADORATORII SOARELUI

Am arătat într'un număr trecut pelerinajul ce se face în Franța la mica biserică provensală, Sfintele-Marii.

Anglia posedă un loc de pelerinagiu care este și maî curios: sunt pietrele din Stonehenge, în jurul cărora se adună periodic adepțiî uneî religiî misterioase care, de origină indusă, face prozelitism în Europa.

Să vorbim maî întâî de acele pietre, carî constitue cel maî frumos monument măreț din lume.

Ele sunt situate în centrul uneî câmpiî imense și se compun din maî multe porticî, construite fiecare din treî pietre colosale și dintr'o cantitate de pietre masive formând ca o incintă.

Aceste pietre sunt așezate exact în direcția Est-Vest și opinia generală a savanților e că serveaŭ altă ca templul Soareluî. De cine aŭ fost construite și la ce epocă?

Acestea sunt chestiunî la care nu se poate răspunde cu siguranță.

Se credea că rolul religios al pietrelor din Stonehenge nu eraŭ de cât un obiect de curiozitate arheologică. Dar acum cincî anî, soldațiî din Aldershot fură surprinșî întâlnind într'o zi o ceată de personagiî cu tenul bronzat care, într'o engleză aproape de neînțeles, cereaŭ să li se arate drumul spre Stonehenge.

Soldațiî fură și maî surprinșî văzând pe aceî streinî desbrăcându-șî hainele pentru a îmbrăca rochiî sacerdotale, și asistând la desfășurarea unor ceremoniî misterioase.

Oameniî recitaŭ rugăciunî și psalmediaŭ cântece mistice, îngenunchind pe rând în fața pietrelor. Aceî oamenî eraŭ preoțiî uneî religiunî hinduse care adoraŭ în soare materializarea ideeî de Dumnezeŭ.

De cincî anî, *sun-worshi-persiï* (adoratoriî soareluî) revin regulat, și din ce în ce maî numeroșî, în incinta sacrată din Stonehenge.

Oameniî purtând pe cap trore recită rugăciunî mistice.

Printre figurile bronzate care vin să îndeplinească acest pelerinagiu pios se amestecă și tenurî rose: Englezî și Englezoaice, convertițî la această religiune asiatică, vin de departe spre a oferi omagiile lor divinitățeî.

Și vreme de o zi întreagă, credincioșiî cântă binefacerile soareluî, isvorul viețeî, și îl salută cu aclamațiî frenetice atuncî când discul înflăcărat dispare la orizont.

Vetor.

Credincioșiî laudă, în cântece, binefacerile soareluî

DIVERSE

Din America la St.-Petersburg în barcă-automobil. — Atlanticul a fost trecut în barcă-automobil pentru prima oară de barca «Gregory» în 1905. Barca avea o lungime de 23 metri. Plecase din New-York și după scurte popasurî în insulele Bermude, Azore și la Lisabona a ajuns la Odesa.

Anul acesta oceanul a fost din noŭ străbătut de o barcă-automobil, «Detroit», care plecând din orașul cu acelaș nume, trecând prin lacul Michigam, unde e așezat orașul New-York și Anglia, a ajuns după 53 de zile la Peter-burg.

Barca care a făcut călătoria este a unuĭ d. Day. Tot echipagiul era compus din treĭ persoane. Banca are lungimea de 11 metri și lățimea de 3 metri.

In timpul furtunilor, barca se închide și nu maĭ rămâne afară de cât un om de pază.

Vani

ANDERSEN

PANTOFII ROȘII

— POVESTIRE —

A fost odată o fetiță mică de tot și foarte drăguță. Dar fiindcă mama eĭ era o văduvă săracă, nu putea să-ĭ cumpere pantofi, așa că toată vara fetița mergea cu picioarele goale; iarna, ea purta pantofĭ marĭ de lemn; piciorușele îĭ degerau și se făceau roșiĭ de tot, roșiĭ de tot.

In sat locuia o cizmăreasă bătrână. Eĭ îĭ fu milă de Karen, așa o chema pe fată. Adună câteva rămășițe de postav roșu, le așeză, le cusu cum putu și făcu din ele pantofĭ. Nu era mare lucru: bătrâna cea bună nu vedea bine și mâinile îĭ erau slabe; însă ea dete luĭ Karen aceștĭ pantofĭ, din toată inima și fetița fu încântată.

Dar iată că chiar în ziua aceea, mama micuțeĭ muri. Aceștĭ pantofĭ roșiĭ nu erau de doliu; — vaĭ! biata Karen n'avea alțiĭ și atuncĭ îĭ luă pe aceștia la înmormântare.

Ea mergea plângând într'una îndărătul cosciuguluĭ, când se ivi o trăsură mare și veche în care era o doamnă în vârstă. Aceasta văzu pe Karen care plângea cu hohote, și i se făcu milă de biata orfană. „Lasă-mă să iau eu copila, zise ea preotuluĭ, am s'o îngrijesc eu!"

Karen crezu maĭ întâĭ că plăcuse doamneĭ în vârstă numaĭ pentru pantofiĭ eĭ roșiĭ; dar doamna îĭ spuse că erau groaznicĭ și îĭ aruncă. Fetița fu îmbrăcată curat: primi o rochie frumoasă; învăță să citească, să scrie, să coasă și lumea zicea că era foarte drăguță. Incepu să se privească în oglindă care îĭ zise: „Tu eștĭ maĭ mult decât drăguță, eștĭ frumoasă!

Iată că, duupă puțin timp, regele, regina și fiica lor, mica principesă, sosiră în orașul vecin și toțĭ oameniĭ de prin împrejurimĭ alergară și se adunară pe piața din fața teatruluĭ pentru ca să vadă pe Majestățile lor. Karen era și ea acolo și văzu la balcon pe mica princesă care îmbrăcată numaĭ în atlas, era admirată de mulțime; ea nu avea coroană, nicĭ rochie cu trenă dar purta niște pantofĭ frumoșĭ de marochin roșu, o frumusețe de pantofĭ; câtă deosebire între aceia și ceĭ pe carĭ buna cizmăreasă îĭ dăruise luĭ Karen.

Puțin câte puțin ajunse vremea când Karen trebuia să-șĭ primească miruirea. Și buna doamnă îĭ făcu o toaletă frumoasă și deasemenea și pantofĭ noĭ; ea o duse la primul cizmar al orașuluĭ; Karen îĭ întinse piciorușul eĭ ca să-ĭ ia măsură. Tot privind în jurul eĭ în prăvălie, zări în fereastră niște pantofĭ de un roșu stacojiŭ, întocmaĭ la fel cu aceia pe carĭ îĭ purtase prințesa cea mică. Oh! ce frumoșĭ erau! „Uite ce-mĭ trebue, exclamă Karen; să încercăm dacă îmĭ vin bine". „Au fost făcuțĭ pentru fata unuĭ conte, zise cismarul, dar i-au venit prea micĭ pentru ea, așa că mi-au rămas. Sunt de marochin, nu-ĭ așa? zise doamna aĭ căreĭ ochĭ fiind slăbițĭ de bătrânețe nu puteau vedea așa de bine; îmĭ pare că lucesc frumos. — A, da, lucesc foarte frumos, zise negustorul; s'ar zice o ogindă".

Și pantofiĭ se potriviră de minune pe piciorușele fetițeĭ și fură cumpărațĭ; dar doamna cea bună nu știa că erau roșiĭ; dacă ar fi știut asta, n'ar fi îngăduit niciodată ca fata să pue pantofĭ de culoarea asta pentru miruire.

*

Totușĭ ea făcu asta și toată lumea băgă de seamă pantofiĭ și clătină din cap. Și când Karen intră sub portalul bisericeĭ i se păru că toate ființele din tablourile agățate de perete își țintiseră privirile pe pantofiĭ eĭ și departe de a fi rușinată ea se îngâmfă. Preotul îĭ vorbi foarte atingător despre datoriile pe care avea să le împlinească acuma când avea vârsta judecățeĭ și când intră întreagă în comunitatea creștinilor. Orga răsuna și umplea sfântul locaș de sunetele eĭ grave, cântărețiĭ și copiiĭ din cor intonau un cântec frumos. Karen nu lua nimic în seamă și nu se gândea decât la un lucru, la fericirea de-a avea pantofi tot așa de frumoșĭ ca aĭ fiiceĭ regeluĭ.

După prânz doamna află din gura lumeĭ scandalul pe care îl făcuse Karen; ea spuse tinereĭ fete cât de nelalocul eĭ fusese prin purtarea eĭ, și cât de urât din partea eĭ a fost că a pus pantofiĭ aceia pentru o sărbătoare așa de serioasă. De aci 'nainte Karen nu va maĭ pune, pentru a merge la biserică, decât pantofiĭ negri și chiar vechi și rupțĭ.

Duminica următoare Karen trebuia să mergea la sfânta cuminecătură; ea admiră pantofiĭ ceĭ negri carĭ totuș erau noĭ, apoĭ aruncă o uitătură pe ceĭ roșiĭ, privi din nou pe ceĭ negri, apoĭ, repede, luă pe ceĭ roșiĭ și îĭ încălță.

Era o vreme foarte frumoasă; pentru ca să meargă la biserică doamna cea în vârstă voind să se bucure de soarele cel frumos făcu un ocol prin alee. Ele trebuiră să treacă printr'un loc plin de praf. In fața bisericeĭ era un bătrân bolnav cu o cârje: el avea o barbă lungă-lungă jumătate roșcată, jumătate albă; inclinându-se în fața eĭ, el o întrebă dacă dorește să-ĭ curețe pantofiĭ de praful ce-ĭ acoperea. Doamna zise „da"; și Karen întinse și ea piciorușele eĭ, ca bătrânul să i le curețe de praf. „Uite! ce frumoșĭ pantofĭ pentru joc, zise bătrânul, apoĭ, atingându-le cu cârja luĭ adăogă: „Țineți-vă bine când vețĭ juca!"

Buna doamnă dădu bătrânuluĭ un ban de argint pentru osteneala sa și intră cu Karen în biserică. Toțĭ ceĭ de față deschiseră ochiĭ și maĭ marĭ ca întâia dată la vederea pantofilor roșiĭ și ființele de pe tablourĭ se uitară iarăș la pantofiĭ eĭ. Insăș Karen îĭ privea pe furiș și îĭ găsea din ce în ce maĭ fermecătorĭ; și ea uită să cânte un cânt și nicĭ nu se gândi să zică un „*Tatăl nostru*"; iar când primi sfânta cuminecătură fu cu desăvârșire distrată; nu se gândea decât la culoarea strălucitoare a pantofilor eĭ carĭ o prindeau așa de bine că toată lumea o pizmuia — credea ea.

La ieșirea din biserică bătrâna doamnă se urcă în trăsura pe care o chemase pentru întoarcere. Karen ridică piciorul ca să se urce; iată că bătrânul zise: „Cu adevărat, ce frumoșĭ pantofĭ de joc!"

Karen se simțea răpită și fără să vrea, picioarele începură să se clatine în cadență și iată că joacă și sare fără a se putea opri. Vizitiul o apucă și o puse cu deasila în trăsură; picioarele-ĭ urmară să joace și în trăsură și lovi de câteva orĭ pe doamna cea în vârstă. In sfârșit ajunseră acasă; trebuiră să ducă pe Karen cu de-a sila, altfel ar fi început iar să joace; servitoarea îĭ luă pantofiĭ și piciorușele eĭ se liniștiră în sfârșit.

Pantoriĭ fură încuiațĭ într'un dulap cu geam; Karen venea de câte zece orĭ pe zi ca să-ĭ admire din nou...

*

Iată că doamna cea în vârstă se îmbolnăvi și doctorul avu aerul să creadă că n'o să se maĭ însănătoșeze. Astfel Karen trebuia să fie tot timpul pe lângă ea s'o îngrijească. Dar în oraș se dedea un bal, la care fu și ea poftită; o clipă se gândi să stea de veghe pe lângă binefăcătoarea eĭ bolnavă; dar chipul pantofilor roșiĭ îĭ apăru înaintea ochilor. — „Eh! își zise ea, doamna nu se va maĭ vindeca; la ce bun s'o îngrijesc atâta?"— Apucă cheia dela dulap, luă pantofiĭ și-ĭ încălță. „De data asta, se gândi ea, nu e păcat să mă gătesc cu aceștĭ pantofĭ frumoșĭ, pentru că mă duc la bal".

Iat-o plecată în oraș. Deabia ajunsă în stradă, fără voie, ea începu să joace, să bată din glezne la dreapta și la stânga. La început asta îĭ plăcu, ea era grațioasă și trecătoriĭ steteau în loc s'o admire. Tot jucând și sărind ajunse în fața caseĭ unde avea loc balul; dar fiind deja obosită nu maĭ avu putere să se conducă singură. Trebui să se ție după pantofĭ carĭ o duseră prin alte străzĭ, departe de oraș în spre o pădure întunecoasă. La margine, ea zări la lumina luneĭ pe bătrânul bolnav: „Bună seara frumuoaso! îĭ zise el. Ce frumoșĭ pantofĭ aĭ".

Atuncĭ fu apucată de groază; înțelese că pantofiĭ eĭ erau fermecațĭ; voi să-ĭ scoată în grabă, dar nu putu de loc; păreau că sunt înșurupațĭ în picioarele eĭ și dusă cu sila într'o continuă mișcare, nu se putea așeza ca să-ĭ scoată cu mâinile.

Jucând, ea cutreeră pădurile, câmpiile, livezile. Soarele răsări; credea că puterea vrăjită care o ducea înainte fără încetare, va conteni odată cu noaptea; dar nu! nicĭ-o clipă de liniște, nicĭ un chip să răsufle. Deodată o furtună îngrozitoare izbucni; ea urmă să sară, să se în-

vârtească în mijlocul fulgerelor și grindinei care cădea cu găleata.

Ziua trecu; noaptea veni iarăși. Karen se găsea acum în cimitir. „Morții nu joacă, își zise ea; aci e câmpia păcii". Și se agăță de crucea unui mormânt crezând că se va putea opri; dar puterea care o învârtea, o duse mai departe.

Karen se apropie de biserică și văzu că ușa era deschisă; vroi să se refugieze în locașul sfânt, unde să ceară cu lacrimi, mila cerească, lui Dumnezeu, căruia îi greșise. Dar la intrare un înger o opri. Aripele lui ajungeau până la pământ. Chipul lui era aspru; în mână avea o sabie de foc pe care o mișca în sus și în jos".

„Joacă într'una îi zise el; joacă în pantofii tăi roșii pe cari i-ai iubit deasupra tuturor în lumea asta; joacă, până când oasele ți se vor lipi de piele ca hârtia, până când vei deveni un schelet mișcător; joacă în lung și în latul lumei; când vei trece pe lângă o casă în care vor fi copii iubitori de îngâmfare și glorie pentru nimic, bate în geam ca să te vadă și să știe unde duce vițiul orgoliului".

— „Indurare, îndurare!" strigă Karen, dar nu mai auzi răspunsul îngerului, pantofii o duseseră deja departe.

A doua zi trecu prin fața unei case pe care o cunoștea bine; acolo se cântau cântece de doliu, ciocliі eșeau de-acolo cu un cosciug acoperit de flori. Era bătrâna doamnă, binefăcătoarea ei, pe care o părăsise bolnavă pentru ca să se ducă la bal, și care acum era moartă. Atunci Karen se simți părăsită de orice pe pământ și osândită în ceruri.

Pantofii o mânaseră în spre un munte, printre spini și mărăcini; fața ei frumoasă fu sfâșiată. Pe un tufiș ajunse în fața unei case singuratice; acolo știa și ea că locuește călăul. Bătu la fereastră și strigă: „Vino, vino iute, te rog! Nu pot să intru, trebue să joc și să mă învârtesc!" Călăul eși și zise: „De bună seamă, tu nu mă cunoști! Eu sunt cel ce taie capetele celor răi. Satârul meu s'a clătinat; se vede că o să am de lucru!" „Da, zise Karen. Dar nu-mi tăia capul, fără el n'aș putea să mă pocăesc de păcate, taie-mi picioarele, cu pantofii aceștia roșii!"

Și se spovedi călăului de desfrâul ei zadarnic; călăul o apucă și cu o lovitură îi tăie picioarele ei mici cari plecară duși de pantofii roșii ca și mai înainte, și cari se pierdură în pădure.

*

Soția călăului îngriji pe Karen și îi dete o alifie care îi vindecă rănile; călăul îi făcu cârji și o învăță psalmii pocăinței. Ea le spunea fără încetare și după ce sărută mâna călăului, care mânuise satârul binecuvântat, părăsi casa zicând: „Acum, am suferit destul pentru acești blestemați de pantofi roșii. Mă voi duce la biserică, ca să se vadă că sunt iertată". Dar când se apropie de portalul bisericei ea își văzu bietele picioare cari jucau în fața ei în pantofii roșii; plină de groază ea fugi cât putu în cârjele ei.

Trăi pe drumuri ca o cerșetoare hrănindu-se din ceea ce îi dădeau câteva inimi nobile; durerea o săpa încetul cu încetul și vărsă șiroaie lungi de lacrimi amare. După o săptămână își zise: „De astă dată am îndurat destule chinuri; pocăința mea trebue să fie isprăvită și acuma mă pot duce la biserică, în fața lui Dumnezeu, fiind tot așa de curată ca și cei cari stau mândri în fața Lui".

Și luă drumul în spre biserică; dar la colțul cimitirului se ivesc din nou pantofii roșii cari săltau cu sărituri grăbite. Karen își simți inima strânsă și recunoscu în sfârșit cu umilință cât de mare îi fusese greșeala; nu intră în biserică, dar se duse la casa preotului rugându-se s'o primească ca servitoare, vroind să facă toate treburile cari nu-i cereau să umble, fără să primească vre-o leafă, ci numai să fie adăpostită.

Preotesei i se făcu milă și o primi. Karen se arătă plină de bunăvoință și lucra cât putea de mult. Era tăcută și adeseori cădea pe gânduri. Cu câtă luare-aminte asculta ea seara când preotul citea Biblia în fața întregei case. Cu toate că nu vorbea mai de loc, copiii o iubiră; dar când câte unul se lăuda cu fața lui frumoasă sau altul cu îmbrăcămintea lui, ea clătina din cap și zicea că astea sunt îngâmfări zadarnice.

Intr'o zi de mare sărbătoare, toată lumea merse la biserică; o întrebară dacă merge și ea; dar era deja prea târziu pentru că mergea încet, în cârje, să poată ajunge la timp. Plângând lăsă să plece pe cei cari se duceau la biserică, să asculte cuvântul lui Dumnezeu; ea se sui în cămăruța ei și se așeză să citească din cartea ei de rugăciuni.

In mijlocul evlavioaselor sale rugăciuni, vântul îi aduse sunetul orgei; ea ridică înspre cer fața-i înmuiată în lacrimi și zise: Oh, Doamne, mântuește-mă!"...

Și împrejurul ei se făcu o lumină mai vie ca a soarelui; în fața ei se afla un înger, acelaș pe care îl văzuse în fața ușei de la biserică. In mână el nu mai ținea o sabie ci o ramură mare acoperită cu cei mai frumoș trandafiri; cu ea el atinse tavanul care se ridică și zidurile cari se lărgiră și Karen se găsea acum în mijlocul bisericei.

Orga răsună și când cântările fură isprăvite, preotul o zări și îi zise: „Bine c'ai venit!" — „Domnul, răspunse ea, mi-a dat iertarea Lui".

Orga răsună din nou și copiii cu o voce dulce și pătrunzătoare începură un cânt. O rază veselă de soare veni prin ferestre pe Karen. Inima tinerei fete era așa de plină de veselie și încântare încât se rupse, și sufletul ei, înălțându-se pe razele soarelui sbură spre Dumnezeu, și „acolo" nu mai era nimeni care să-i aducă aminte de pantofii roșii.

Al. Constantinescu.

MEYNE REID

Ceva despre Melbourne

Toată lărgimea continentului australian, adică aproape 800 poște, ne despărțea de Melbourne, unde trebuia în curând să poposim. Pentru cea mai mare parte din noi, călătoria era pe sfârșite și o oare-care părere de rău ne cuprindea. Până aci ne silisem să uităm grija afacerilor; dar acum fiind-că trebuia să intrăm în viața reală, să reîncepem lupta ne posomorâram, neliniștiți, gânditori.

In fine am lăsat acel frumos ocean Indian și cerul său mereu senin; ne rostogoleam acum și înotam, care cum putea mai bine, pe o mare fără de lumină. Acestea au fost cele mai lungi zile în călătoria mea și am simțit o mare bucurie, când am pătruns în golful mic, lung și strâmt, în fundul căruia se află Melbourne.

Șederea mea în acest oraș a fost foarte scurtă, ca să-mi poată permite să-l studiez amănunțit. Voiu spune numai că, născut eri, azi are 130,000 de locuitori, că nu s'a desvoltat așa de repede de cât grație avuțiilor nenumărate, cari au venit din toate părțile să-l înfloreascа. Posedând baza cea mai puternică, aurul, i-a fost permis să facă tot luxul și toate fantaziile. Cu o inteligență deosebită, constructorii tinerilor orașe australiene au știut să ia de la capitalele europene numai ceea-ce au găsit bun și au lăsat la o parte defectele.

Un singur exemplu va da o idee despre desvoltarea la care s'a ajuns în Australia: banca din Melbourne a costat un milion de puzi sau două-zeci și cinci milioane de franci.

Trad. de **Dumitru Dulea**

CĂTRE CITITORI

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica ori-ce articole interesante privitoare la călătorii sau vânători, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimese.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate direcțiunei «Ziarului Călătoriilor», strada Brezoianu, 11, București.

Anul XIII—No. 807. 5 Bani în toată țara 5 Miercurĭ, 24 Octombrie 1912

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 2,60 pe an în toată țara

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
No 11,—STRADA BREZOIANU,—No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână, Martea

Samoanii fac porcului toate onorurile —(Vezĭ pag. 5832).

Samoanii şi zeii porceşti

Samoa numită şi Insulele Navigatorilor, număra patru sute de mii de locuitori. Astăzi însă, zdrobită de albi, rasa samoană agonizează şi se stinge.

Samoanii au un rege care nu-i guvernează. Sărman rege! El e sub triplul protectorat al Angliei, Germaniei şi Statelor-Unite. Atâtea protectorate l'aŭ anihilat şi astăzi nu mai înseamnă nimic.

Sub acest climat paradisiac visarea fu ocupaţia principala a Samoanilor. De aici mitologia lor e foarte complicată şi plină de legende.

Iată cum explică ei origina lucrurilor: La început era *Ilu*, şearpele. El luă pe *Mamoa* distanţa şi avură ca copii pe *Los* soarele, *Masinia* luna, *Sami* marea, *Vai* apa dulce şi *Papa* stâncile.

Ei au patruzeci şi trei zei superiori şi douăzeci şi unu zei de al doilea rang.

Fiecare copil care se naşte e pus sub protecţiunea unui zeu al cărui nume i-l dă. Ei se nutresc cu un fel de pâine făcută cu fructe, banane şi taro. Taro a fost adus din cer de un zeŭ. Afară de aceste vegetale Samoanii mănâncă şi peşte, păsări şi mai ales porci.

Dar tăind şi mâncând un porc ei îi fac onoruri divine. Il pun pe un pat de frunze şi încep în jurul victimei dansuri şi simulacre de luptă pentru posesiunea acestui ospăţ preţios. Acela căruia îi aparţine animalul e învingătorul. El se apropie de porc, îi face o mulţime de salutări ceremonioase şi îi înfige un cuţit lung în gât. Atunci ceilalţi invitaţi s'au toţi şi acoperă animalul cu frunze şi îl pârlesc. In sfârşit fac pentru cadavru o litieră şi îl duc în triumf.

Samoanii sunt mândri că pot oferi mosafirilor carne de porc.

In vreme de războiŭ Samoanii mănâncă câteodată pe prizonieri. Dar cum aceştia sunt consacraţi zeilor, călăii lor încep împlinirea riturilor cari au ca scop să redea victimele odioase în faţa divinităţilor protectoare. După aceasta le pot tăia şi mânca.

Samoanii au ca talisman *rechinul alb tabu*. E un rechin fabricat din scoarţa unui arbore de culoare albă şi care se agaţă deasupra porţii spre a fi funest hoţilor. Aceştia când se apropie de el, contractează un rău care îi duce de sigur la moarte.

Indată ce un bolnav e în agonie, toată familia părăseşte casa. El rămâne singur ca să moară în linişte şi în părăsire.

Nu există cosciuguri de cât pentru şefi. Simplii Samoani sunt îngropaţi în pământ. Deasupra mortului se pun toate hainele care le-a avut în viaţă. In urmă se taie un porc, animalul sacru, şi i se mănâncă capul în onoarea mortului.

Samoanii trebuesc înmormântaţi cu capul spre răsărit şi picioarele spre apus.

O altă poziţiune ar atrage nenorocire asupra satului.

Une-ori Samoanii sunt îmbălsamaţi. Această atribuţie e rezervată femeilor.

Ele deschid abdomenul, scot intestinele şi urmate de un cortegiu mare, se duc şi le îngroapă cu aceleaşi onoruri ca şi când ar duce cadavrul întreg.

Pe tot restul corpului, operează puncţiuni. In urmă îl îmbălsămează cu uleĭ şi aromate. Dar, ca curiozitate, ele umplu cavitatea abdomenului cu hainele defunctului.

Când îmbălsămatul are pântecele pline cu vestmintele sale, îl îngroapă. Dacă e un şef, se aprind focuri în cele patru colţuri ale coşciugului. Cu cât a fost mai glorios, mai puternic, cu atât focul e mai mare şi durează mai mult.

Atunci bărbaţii cântă imnuri războinice. Când femeile s'aŭ stins, cântecele încetează şi Samoanii acoperă cu pământ rămăşiţele şefului lor.

C. Arg.

Amintiri din Tonkin

Debarcasem la Haiphong, pe un soare arzător de Iunie. Pe măsură ce soarele apunea, străzile oraşului deşarte când am sosit, se umpleaŭ de lume. Eşii şi eŭ şi mă instalai la o masă din frumosul otel *Gaudaubert* spre a aştepta, sorbind un pahar de absint cu ghiaţă, pe amicul la care primisem să fiŭ găzduit.

Soarele dispăruse când gazda mea veni să mă caute. El avea una din cele mai frumoase locuinţe din Haiphong, adică o casă apărată în cele patru părţi de verande pline de verdeaţă.

Indată ce furăm la masă şi un mare *pankah (evantaliŭ)*, pus în mişcare prin ajutorul unei sfori de care trăgea un mic servitor chinez, se balansa deasupra capetelor noastre şi ne făcea vânt.

După masă gazda mă duse în odaia de fumat opium, unde mai veniră şi câţi-va de-ai lui.

Văzând pe fiecare lungindu-se pe o canapea voii să gust şi eŭ din această otravă, ale cărei efecte minunate se exagerează atâta.

Un grefier care era din acea reşedinţă mă iniţie în misterele opiumului. El mi-a explicat că opium e un remediu contra desinteriei, un calmant contra durerilor, fiindcă insensibilizează nervii. Intr'o doză raţională, zece saŭ cinsprezece lulele pe zi, procură o bună stare generală care se resumează în satisfacţia morală, şi face să dispară toate grijile. Din nefericire e aproape imposibil de a se mulţumi cu doze raţionabile; se începe cu 5—6 lulele, a doua zi se ia şeapte, a treia zi opt, şi aşa înainte până la 60—80 pe zi. Atunci opium a devenit o nevoe, de care nu te poţi lipsi fără adevărate suferinţe, fără chiar să cazi bolnav; nimic nu poate să oprească pe fumător care, spre a se reţine, se otrăveşte încet de tot. Trebue să absorbi această otravă neîmpăcată, căci nu te mai poţi despărţi de ea.

A treia zi luai şalupa fluvială care se urcă pe râul Tai Bing şi sosii în câteva ore la Hai Doung unde mă aştepta un prieten bun al meŭ, coleg de şcoală, care era un inspector al misiunei din provincia Hai Doung, d. de Gouret.

A doua zi după şederea mea la Hai Daung, traversai cu mai multe familii fluviul Kesat, care curge prin mijlocul oraşului.

Cu noi se afla şi d-na de Gouret.

Capetele noastre dispăreaŭ sub nişte largi căşti învălite cu pânze. Bărbaţi şi femei, stăteam în picioare spre a nu ne umple hainele noastre pe acele bănci care eraŭ umede. Două femei bătrâne anamite, vâslaŭ luntrea noastră spre a o conduce pe cel-l'alt ţărm.

Aci ne aştepta agentul de lucrări publice şi sora sa, oficiantul poştal şi ofiţerul micei garnizoane din legiunea streină.

Caravana noastră se formă repede şi pornirăm cu nişte miliţieni ca escortă în frunte, apoi noi bărbaţii călări şi cele două dame în palankin.

— Sunt drăguţi aceşti miliţieni— îmi spuse d-na de Gouret, dând la o parte perdeaua palankinului săŭ şi privindu-mă.

Şi mie îmi place mersul regulat al acestor douăzeci de soldaţi, cari mergeaŭ aşa de uşor în cât păreaŭ că calcă pe ouă.

La dreapta, la stânga, înainte şi înapoi, se vedea un câmp de orez, care se perdea la orizont.

Ici şi colo sate asemenea în boschetele lor de verdeaţă, îţi dedea impresia unor insule deşarte.

Ne întâlnirăm în cale cu câţiva ţărani cari se duceaŭ la târg cu coşuri încărcate cu ouă.

Ei mergeaŭ unul după altul vorbind între ei şi fără să ridice capul pe care 'l ţineaŭ aplecat în jos. Intâlnindu-se cu noui ei 'şi scoaseră pălăriile lor rotunde ca o roată.

In toată coloana noastră domnea cea mai mare veselie.

După trei ore de umblet sosirăm la Ta-Ko, unde trebuia să petrecem toată ziua şi noaptea.

Noi prânzirăm cu multă poftă, în casa care aparţine şefului de post. Masa fu lungă şi veselă, la urmă am avut lipsă de ghiaţă, căci proviziunea pe care o aduseserăm se micşorase mult din cauza soarelui arzător, care ne-a încălzit tot drumul.

La cină am stat afară şi cu toţii am ascultat pe guardul principal, care ne-a povestit cum a fost atacat de piraţi cu câteva luni înainte.

— Intr'o seară de Ianuarie — ne-a zis el—predecesorul meŭ Wander închidea ca de obiceiŭ poarta postului şi se urca să mănânce pe terasa pe care o vedeţi colo sus.

„Totul se petrecea în acea seară ca de obiceiŭ, fără ca vre-o particularitate să fi atras atenţia santinelelor. Noaptea veni, o noapte neagră, cum se face în extremul orient.

„Wander era lungit pe un fotoliu. De odată e deşteptat de nişte strigăte ascuţite. O confuziune neaşteptată se produce în curtea slab iluminată de o lanternă. In acelaş timp vre-o zece oamenĭ escaladează scara, năvălesc pe terasă şi se reped la Wander. Eraŭ piraţiĭ. Unul din banditiĭ ridicase cuţitul asupra nefericitului care era legat burduf.

„De odată câinele *Bataillon*, un câine mare adus din Franţa de un ofiţer ucis la Lang-Son, intră ca o fiară, răsturnând mese şi scaune, se opri în mod brusc, cu ochiul aprins şi se aruncă asupra agresorilor cu nişte urlete teribile. Cu dinţiĭ, cu giarele sfâşie gâtlejurĭ şi obrazurĭ. Wander îşĭ aminteşte că chiar luĭ îĭ era frică de câinele săŭ.

„Atuncĭ atacatoriĭ lasă totul şi fug strigând:

„— Asta nu e câine ci e dracul!

„In acest timp cu un sânge rece admirabil, un brav sergent indigen strânse-se pe miliţieniĭ scăpaţĭ de la moarte.

„Atuncĭ baionetele şi gloanţele fac minunĭ şi banditiĭ fug deşi eraŭ în număr cu mult maĭ mare.

„Se caută prin toate colţurile cu lanternele. Santinela de la poartă nu e găsită nicĭ printre ceĭ viĭ, nicĭ printre ceĭ morţĭ. El fugise. Un pirat pe care l'aŭ chinuit a mărturisit că el avusese un frate care fusese împuşcat de Francezĭ şi că spre a răzbuna pe fratele luĭ, cumpărase cu banĭ mulţĭ pe un miliţian, care deschisese poarta. Prizonieriĭ aŭ fost decapitaţĭ imediat. Curtea era plină de sânge, de cadavre şi de capete... Şeapte din oamenii din garnizoană fuseseră omorâţĭ".

Femeile nu maĭ râdeaŭ.

Istoria aceluĭ om speriase pe toţĭ şi nimenĭ nu maĭ spuse nicĭ o vorbă în tot timpul plimbăreĭ. In jurul fortuluĭ domnea cea maĭ mare linişte.

A doua zi plecarăm cu toţiĭ din acel loc.

Vetor.

SARŢII

Am scris ceva despre Sarţĭ într'un număr trecut al ziaruluĭ nostru. Adăogăm azĭ alte ştiinţe asupra lor.

Acest popor place şi prin aspectul decorativ al costumelor sale, cele maĭ fastuoase din câte există.

Sarţiĭ iubesc culorile strălucitoare şi aŭ creat pentru mătăsurile şi catifelele lor desenurĭ întocmite cu o artă cu totul specială.

Pentru rufe, bărbaţiĭ se servesc de bumbac saŭ de pânză cu dungĭ roşiĭ, pe când femeile poartă cămăşĭ de mătase saŭ de fular de mătase colorate ca şi îmbrăcămintea de pe deasupra.

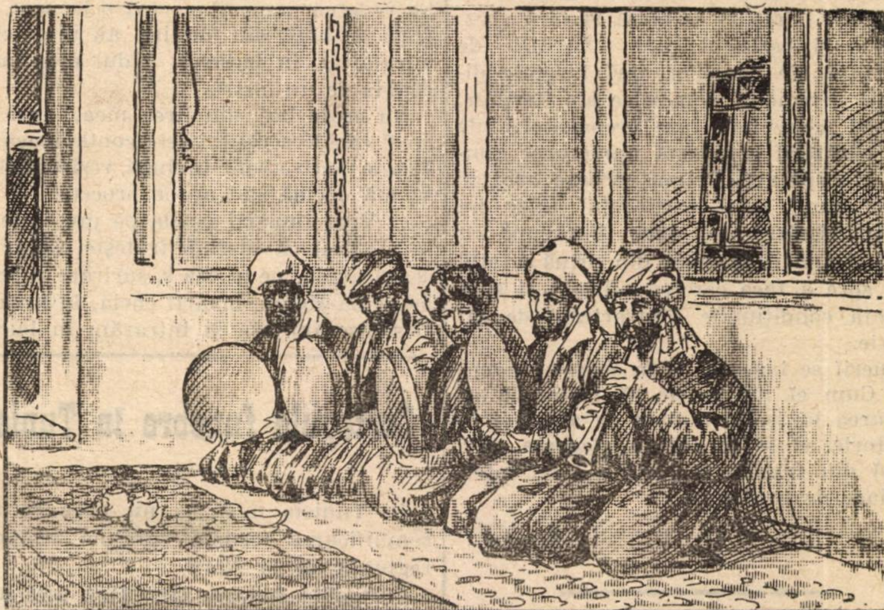
După sezon, Sarţiĭ îmbracă două saŭ maĭ multe halaturĭ peste pantalonĭ şi vestă.

Ca orice musulman, Sartul dă multă atenţie pieptănătureĭ, dar lasă barbeĭ o formă naturală.

Când merge pe stradă, Sartul poartă turban; când ajunge acasă însă, îşĭ desface turbanul şi rămâne cu *topi*, o calotă mică rotundă care îĭ acoperă capul ras.

Casele Sarţilor sunt de o construcţie foarte simplă, care nu cere nicĭ mult timp, nicĭ un plan prealabil de arhitectură. Inălţimea mijlocie a uneĭ case nu depăşeşte de patru metri împreună cu acoperişul în formă de terasă; când se face un etaj superior, atuncĭ înălţimea caseĭ poate să ajungă până la şease saŭ şeapte metri.

Curtea principală, când e spaţioasă, conţine hangare carĭ servă de remiză şi de grajd. Se văd parĭ groşĭ, fixaţĭ în pământ, spre a lega caiĭ de şea în timpul zileĭ.

Muzicanţĭ reuniţĭ cu ocazia uneĭ serbărĭ private

Din această primă curte, printr'o poartă directă, intri într'o a doua curte în care sunt construite, jur împrejur, locuinţele femeilor. Domiciliu intim al bărbatuluĭ şi domeniu exclusiv al familieĭ sale, această parte a locuinţeĭ este interzisă chiar servitorilor. Femeile aci se ocupă toată ziua cu ale menagiuluĭ şi nu ies de cât spre a se duce la baie saŭ a face o vizită în alte interioare tot aşa de misterioase şi tot aşa de nepătruns ca al lor.

Apartamentul bărbaţilor se compune din cel puţin două camere, dintre carĭ una servă de primire. Aci sunt primiţĭ străinii cu cea maĭ mare amabilitate.

Pe jos, pe unde e pământ, Sarţiĭ pun covoare; deasemnea pe toţĭ pereţiĭ odăeĭ.

Sarţiĭ n'aŭ mobiler; căcĭ mesele şi scaunele pe carĭ vizitatoriĭ europenĭ le întâlnesc la eĭ, sunt puse numaĭ spre a le place şi a-ĭ servi. Sartul n'are nevoe de aşa ceva. El stă pe jos, mănâncă jos, scrie pe genunchĭ, îşĭ face siesta acolo.

Sarţĭ la masă

Singura mobilă ce se găseşte în casa unuĭ Sart este *sandali*, un fel de calorifer foarte rudimentar, dar aşezat într'un chip cu totul ciudat.

Când primeşte un Sart mosafirĭ, nu-ĭ oferă numaĭ ceaĭ şi bomboane. Orĭ-care ar fi ora şi ziua când i-se face o vizită, el insistă pe lângă oaspetele săŭ să mănânce *palao*, un fel de pilaf de orez cu berbec.

Dar berbecul se prepară în diferite felurĭ; câte odată el se oferă şi fără orez. *Palao* şi berbecul sunt mâncările de rezistenţă ale agapelor carĭ însoţesc diferitele ceremoniĭ domestice ale Sarţilor. Astfel deosebitele faze preparatoriĭ ale uneĭ căsătoriĭ comportă numeroase adunărĭ şi ospăţurĭ. Prima serbare are loc atuncĭ când şeful cartieruluĭ unde locueşte tânărul se duce împreună cu fraţiĭ şi amiciĭ acestuia din urmă la tatăl feteĭ spre a face cererea oficială şi spre a trata condiţiunile contractuluĭ de căsătorie.

Tineriĭ se însoară de la şease-spre-zece anĭ. Cum eĭ nu trebue să cunoască pe viitoarea lor soţie înainte de a o lua în căsătorie, eĭ se încred în alegerea uneĭ femeĭ din familia lor saŭ a uneĭ intermediare de profesiune.

Sereno.

JEAN ROCHON

FURTUL PESCARULUI

Moş Baptistin era un pescar bătrân, dar brav. Mă plimba adeseorĭ cu barca. Mergeam împreună în lungul coasteĭ, ca să înţepenim stâlpiĭ, pe carĭ întindeam plăşile, cu carĭ prindeam racĭ de mare. Pescuiam, când timpul era limpede si marea calmă. In nopţile întunecoase, fără lună, întrebuinţam torţe aprinse ceea ce îmĭ pricinuia o nespusă bucurie. Moş Baptistin servise 18 anĭ în flota Mediteraneĭ şi socotea, la activul săŭ şi un număr considerabil de scăpărĭ dela înnec.

Intr'o zi, cum îl felicitam pentru frumuseţea simplă şi anevoiasă a carereĭ sale, mormăi:

„Nu merit laude. Puţin ar fi trebuit ca astăzĭ să fiu la ocnă. o lecţie aspră m'a făcut să-mĭ recunosc dreptul la viaţă".

Aruncă ancora, strânse pânza corăbieĭ aruncă un lemn în focul cuptoruluĭ, şi începu:

„Era în 1868, dacă nu mă înşel. Aveam 18 anĭ şi eram cel maĭ mare din 7 fraţĭ, 7 orfanĭ de tată. Inţelegĭ că mama avea alte grijĭ, decât să-mĭ dea educaţie şi să-mĭ supravegheze purtarea. Făceam strengăriĭ pe coastă, ca şi ceĭlalţĭ băeţĭ de vârsta mea. Prindeam crevete şi peştĭ, pe carĭ-ĭ dădeam uneĭ vânzătoare, pentru câţĭva golognĭ. Câteodată, când prindeam un peşte maĭ mare mă grăbiam să-l vând uneĭ bucătărese, de la o vilă din împrejurimĭ.

Scurt, din contact răŭ în contact răŭ, făcuĭ cunoştinţa unuĭ oarecare La Ragne Era un om pipernicit, gălbejit, cu mersul unuĭ acrobat dela circul din bâlciu, cu mustăcioara cu vârfurile ridicate în sus, pe o figură ascunsă şi vicleană. Avusese deaface cu tribunalul corecţional şi se lăuda cu aceasta.

Intr'o zi îmĭ zise, tamnesam: Vezĭ vila aia, colo jos, cocoţată pe stâncile dela Calauque? De treĭ zile o spionez. Stăpâniĭ nu sunt acasă... servitoriĭ deasemenĭ. Obloanele sunt trase şi poarta zăvorită. Se vede că oamenilor, carĭ o locuesc, li-e frică de hoţĭ, din fericire, aŭ uitat cheia bucătărieĭ, în broască. Zidul este înnalt deabia de un metru.

Nu eram hoţ, din firea mea, însă să crezĭ că ideea răuluĭ este contagioasă. La Ragne putu să-mĭ învingă rezistenţele şi să mă decidă să-ĭ aprob proectele.

— Vom împărţi prada pe jumătate, zise el. Vezĭ că lucrăm frăţeşte. Chiar în seara aceea, pe la ora 9, săriră zidul vileĭ şi La Ragne învârti cheia, în broască. Deschiserăm uşa şi intrarăm în bucătărie, când zgomotul uşeĭ, trântită violent ne atrase atenţiunea.

— Trebuia să tragĭ uşa după tine, puşlama! îmĭ strigă La Ragne.

— Dar am închis-o!

— Minţĭ! A avut grija aceasta vântul, îmĭ răspunse el traversând bucătăria.

Inaintea noastră se ivi o altă uşă, care dădea, pe semne, în sala de mâncare. La Ragne scoase o lumânare din buzunar, o aprinse şi întoarse butonul. Intrarăm în odae...

— La dracu! urlă el deodată.

Uşa se închise după noĭ, iarăşĭ trântindu-se tare, greoiŭ, zgomotos. Insă neliniştea fu de scurtă durată. Sala de mâncare era mobilată luxos. Arămile aurite, ale uneĭ superbe garniturĭ, ne atrăgeaŭ privirile. Un policandru de cristal atârna deasupra uneĭ mese, cu picioarele în spirală.

Cortegiile funebre în Tunisia

In Tunisia moartea nu pare să aibă semnificarea teribilă care ne atinge în regiunile de la Nord.

Cortegiile funebre trec fără nicĭ o ordine pe stradă, în indiferenţa mulţimeĭ.

Nicĭ un sunet de clopot care să vestească că defunctul şi-a părăsit locuinţa saŭ oraşul unde a vieţuit; doar o cacofonie de cântece se aude, fiecare părinte saŭ amic psalmodiând în felul săŭ un verset din Coran. Aceştĭ oamenĭ îmbrăcaţĭ în alb carĭ se preumblă cântând în această ţară strălucitoare de lumină, nu evocă în noĭ nicĭ o ideie de tristeţă; cu toate astea eĭ sunt respectoşĭ faţă de mort şi pe rând caută să aibă onoarea de a purta câteva momente cadavrul.

Cortegiile funebre în Tunisia

Corpul nu este închis în cosciug. Spălat cu îngrijire, ras şi adesea îmbălsămat, el este învăluit într'o cuvertură preţioasă şi pus pe o brancardă pe care oameniĭ o poartă pe umerĭ. Corpul este culcat în mormânt, pe o parte cu faţa spre Meca. Groapa este zidită pe dinăuntru; bogaţiĭ pun marmoră. O piatră gravată cu arabescurĭ şi cu inscripţiunĭ coranice o acoperă şi o mică coloană cu un turban în vârf arată ultimul somn al unuĭ fiŭ al Profetuluĭ. Femeile, chiar moarte, sunt ascunse privirilor bărbaţilor. Corpurile lor sunt înfăşurate cu roşu aşa fel că aproape nu se maĭ cunosc în coşciugurĭ. Ele se odihnesc în acelaş cimitir, sub eucalipţĭ şi printre vegetaţia superbă de plante africane. Uneorĭ, în prada uneĭ imense durerĭ, familia mortuluĭ vine să locuiască câteva săptămânĭ în cimitir într'o colibă care servă numaĭ pentru aceasta. Câteva necropole puse sub protecţia unuĭ sfânt venerat, sunt cu totul scumpe Tunisienilor şi e o mare cinste pentru musulman de a odihni în pământul sanctificat prin vecinătatea unuĭ marabut. Tot aşa în Franţa, creştiniĭ bogaţĭ din regiunea Rhonuluĭ ţineaŭ să fie înmormântaţĭ la Alyscamps unde se găsea corpul sfântuluĭ Trofim. La Tunis marele cimitir Djellaz este câmpul de repaos al „beldis"-ilor şi al şefilor religioşĭ. **Olg.**

In dosul geamurilor unuĭ bufet, se vedea argintăria, strălucind. Câteva bibelourĭ și un vas artistic se aliniaŭ pe o etajeră.

— Miĭ de dracĭ! strigă La Ragne, cred că n'am venit să lucrăm pentru smochine de Barbaria.

Deschise, cu ușurință, bufetul. Luă cele maĭ frumoase obiecte de argint, îmĭ dădu și mie două sfeșnice, carĭ făceaŭ parte din garnitura, pe care o văzusem.

— Acum să trecem în salon. Pe urmă vom vizita și celelalte odăĭ, zise el.

Rupserăm tapetul alteĭ ușĭ și ne aflarăm în fața alteea, ascunsă de o casă de banĭ. La Ragne se încercă în zadar, o jumătate de oră, să o dea la o parte cu dalta sa, dar nu putu. Se înnădușise din cap până în picioare.

— Trebuie să renunțăm! mărturisi el.

Și privirea i se îndreptă, mașinal, spre cămin. Pe două grătare de bronz, eraŭ așezațĭ în cruce doĭ butucĭ și niște vreascurĭ uscate, acoperite cu cenușă.

— E totul aranjat. Trebue numaĭ să dăm foc, observaĭ eŭ gânditor. Par'că mi s'a preparat focul... ca să mă facă cinstit.

De odată se aplecă brusc, dădu la o parte cenușa și scoase o cutie, care conținea 50 de leĭ. Aceasta fu pentru el, delirul. Se strâmbă și se svârcolia par'că ar fi fost apucat pe neașteptate, de o criză de epilepsie. Puseĭ capăt sceneĭ, zicându-Ĭ:

Acum să fugim... și repede!

El se întoarse și se îndreptă spre ușe, care dădea în bucătărie, însă o înjurătură îĭ scăpă printre buze. *Ușa era închisă automatic!* Acest amănunt ne scăpase la intrare. De asemenea eraŭ închise obloanele, prin carĭ se vedea pe terasă.

— Tripli idioțĭ! urlă la Ragne. N'am observat că ușile se închideaŭ automatic în urma noastră.

Ne căznirăm o oră întreagă să deschidem ușa, disperațĭ, cu dalta dar ușa nu ceda și lumânarea se făcea din ce în ce maĭ mică. Ceara fierbinte curgea pe mâinile luĭ La Ragne.

— Ce este asta? îmĭ arătă el o carte de vizită, uitată pe prichiciul căminuluĭ. El nu știa să citească. Luaĭ cartea și citiĭ tare:

IOHN DURTHY
Inginer

Specialist de dispozitive perfecționate, prevenind orĭ ce încercare de furt.

Acum lumânarea se stinse, se făcu întuneric și La Ragne zise, scrâșnind din dințĭ, cu o voce înnăbușită de spaimă?

— Suntem prinșĭ, ca vulpea în vizuină!

Poate țĭ se pare de necrezut, urmă moș Baptistin. Rămaserăm acolo patru zile și patru nopțĭ, o știurăm maĭ târziŭ fără să bem și să mâncăm nimic. Iți mărturisesc sincer, că nu știm cum n'am înebunit. In primele 24 de ore ne fu spaimă în continuu, ca uneĭ bestiĭ prinse în cursă. La Ragne îngână:

— Cel puțin dacă am avea un pahar cu apă.

Pe mine foamea mă chinuia. Replicaĭ:

— Ar fi destul o bucățică de pâine...

Instinctul de conservare ne cucerea. Ne hrănirăm cu speranța că vom auzi vreun mic zgomot saŭ vor apare proprietariĭ și servitoriĭ din vilă. Când trebuie să fi fost sfârșitul zileĭ a doua căcĭ pentru noĭ era mereŭ noapte, tovarășul meŭ murmură:

— Ascultă, Baptistin!... Aș prefera să fiŭ maĭ bine condamnat la ocnă, de cât să maĭ îndur încă o oră... mă auzĭ?... încă o oră de o asemenea tortură.

Era epuizat literalmente. Ochiĭ i se rostogoliaŭ în orbite. Nicĭ nu încercam să-l îmbărbătez:

— Nu cred ca proprietariĭ să fie așa departe. S'aŭ dus probabil să petreacă sărbătorile, la Carnavalul din Nisa. Poate să vină, dintr'un minut într'altul.

Insă îmĭ veni și mie rândul. Mi se părea că mă înțeapă cineva cu ace în stomac. Incercam să adorm, cu speranța că moartea îmĭ va veni, în timpul somnuluĭ. Dar era în zadar. Nu puteam să adorm... Il insultam pe La Ragne:

— Hoțule! Banditule!... Tu m'aĭ adus aicĭ!... o veĭ plăti cu pielea ta!...

El nu răspundea, căcĭ nu maĭ avea putere să vorbiască. In seara a 4-a, puțin înainte de ora 5 — socotirăm timpul după soneria penduleĭ — auziĭ o clămpăneală violentă de fălcĭ. La Ragne aspira sângele, cu aviditate, din rana pe care și-o făcuse.

— Depărtează-te!... îmĭ suflă el. O să te devorez! Simt că debin nebun!

In sfârșit, pe la ora 9 auziĭ cum scârțâie cheia în broască. Apăru sir John Durthy, întovărășit de soția, bona și servitorul săŭ. Era un bărbat relativ tânăr, foarte blând și cu înfățișarea simpatică. Zărindu-ne, îndreptă un revolver spre noĭ.

— Aoh!... S'aŭ prins în capcană! All right!

Ochiĭ noștri rugătorĭ, sticloșĭ, lipsa orcăreĭ mișcărĭ din partea noastră, îĭ făcură să înțeleagă la moment slăbiciunea în care eram, căcĭ brațul săŭ căzu și începu să râdă spasmodic:

— Vezĭ Milady, că dispozițiunile mele sunt „very well" perfecționate?

Răsetele i se îndoiră, vorbind într'o englează împestrițată cu cuvinte franțuzeștĭ. Nu cunoșteam de cât câteva cuvinte englezeștĭ, însă înțeleseĭ că John Durthy era încântat și se mândria că a făcut propria

O industrie primitivă

Preparatoriĭ de „Alabama"

— —

Poate cunoaștețĭ produsul cu aspect bizar de care toțĭ Americaniĭ de Sud se arată foarte mândri și care seamănă foarte mult cu tabacul englezesc. Produsul acesta e carne de bou afumat, scos din

Cum se prepară „Alabama"

mașină în feliĭ extrem de subțirĭ, apoĭ comprimat în cutiĭ de fier.

In Statele-Unite se fac enorme cantitățĭ de conserve de carne, dar departe de orașele industriale, și ceĭ carĭ le prepară, marĭ vânătorĭ de boĭ sălbatecĭ, întrebuințează procedeele cele maĭ simple.

Boiĭ odată abătuțĭ, sunt jupuițĭ cu îngrijire. Pieile sunt puse d'o parte și trimise la tăbăcit.

Măcelariĭ tae repede vitele longitudinal spre a le goli, apoĭ doĭ preparatorĭ de aceste conserve iau un boŭ, îl tae în patru bucățĭ și înfige în fiecare din aceste bucățĭ câte două frigărĭ lungĭ.

Nu departe de abatoriu se prepară o groapă îngustă și lungă zidită. Aci s'a întreținut maĭ înainte un un foc mare și aŭ rămas tăciunĭ fumegând. Sferturile de carne sunt puse deasupra în curmeziș, cum se arată în ilustrație. Incet-încet, fără că se frigă, carnea se afumează pe când preparatoriĭ învârtesc din când în când frigările.

Această industrie primitivă este foarte răspândită în împrejurimile orașuluĭ Montgomey și trebue să adăogăm că acest fel de a conserva carnea nu oferă pericolele procedeelor mecanice, întrebuințate în marile centre americane.

Blaz.

sa experiență, cu dispozitivele perfecționate, carĭ preveniaŭ orĭce încercare de furt. Il imploraĭ.

— Grație, d-le! Da-ți-ne un pahar de apă și o bucată de pâine. Pe urmă ne vețĭ trimete justițieĭ.

— *Minoute!* făcu sir John Durthy.

Dispăru și rămaserăm încă două ore cu spaima și torturile noastre. In sfârșit servitorul se ivi, deschise bufetul, așeză masa și servi mâncarea. Sir și lady Durthy dejunară copios, fără să se îngrijască de noĭ. Ah! d-le, să auzĭ zgomotul înghițireĭ, când n'aĭ mâncat, nicĭ băut de patru zile și patru noptĭ!... era ultimul alcool, în gâtul meu și al luĭ La Ragne. După ce La Ragne se maĭ întremă puțin, ne dădu două feliĭ de pâine și un pahar cu apă...

— Aoh! gentlemen, acum putețĭ să plecațĭ, după ce ațĭ făcut cunoștiință cu invenția mea... Vă las să plecațĭ, liberĭ.

Servitorul aranjă argintăria în bufet, puse sfeșnicele la locul lor, ușură buzunarul luĭ La Ragne de cutia de oțel și ne aruncă, politicos afară.

Nu l'am maĭ văzut pe La Ragne, dar după 10 saŭ 12 anĭ am recunoscut semnalmentele sale, în arestarea unuĭ escroc renumit.

Aurel Teodoraș

Ospitalitatea Maurilor

Era prin anul 1415, pe timpul când Mauriĭ stăpâneaŭ cea maĭ mare parte din Spania, când Califatul de Cordova era în floare.

Hasan el Musud, un Maur bogat, vechiŭ și distins general în armata Califuluĭ, se preumbla într'o zi prin grădina sa. Deodată el vede pe un tânăr spaniol sărind gardul și venind să se arunce la picioarele sale.

— Tată — zise acesta — fie-țĭ milă și scapă de moarte pe un biet nenorocit urmărit de o mulțime turbată, care vrea să-ĭ răpească viața! Pe Allah, scapă-mă! Ascunde-mă repede undeva... Auzĭ, vin... sunt pierut!

Generosul Hasan mișcat de această rugăciune — și știind cam despre ce poate fi vorba — ridică în sus pe umilitul spaniol și-ĭ făcu semn să-l urmeze. Acesta se supuse.

Ajungând lângă un tufiș, maurul ridică o perdea de liane, carĭ ascundeaŭ intrarea unuĭ chioșc. Introduse pe tânăr înăuntru, și maĭ nainte de a-l părăsi, împarte cu dânsul o portocală, semn sacrat al ospitalitățeĭ ce-ĭ promite. In fine, după ce l'a îndemnat să aibă curaj, el închise cu grije intrarea pavilionuluĭ și se întoarse spre locuința sa.

*

D'abia intrase într'însa, și aude deodată un zgomot asurzitor. Ușa se deschide cu bruschețâ și o mulțime de maurĭ purtând pe umeriĭ lor pe un tânăr scăldat în sânge, pătrund înăuntru. Hasan el Masud aruncă o privire pe fața palidă și disfigurată a mauruluĭ: era fiul săŭ, singurul săŭ copil, bucuria și sprijinul bătrânețelor sale.

Toțĭ aleargă în ajutorul nefericituluĭ părinte; voesc a-l consola ca și cum s'ar putea ușura o asemenea durere. Hasan cade fără cunoștință în mijlocul mulțimeĭ care-l înconjoară.

Ajutoarele grabnice ce i se dă îl aduc în sfârșit la viață, însă, în același timp, și la cea maĭ mare desperare; dânsul se lovește peste față, își smulge albiĭ săĭ perĭ. S'ar fi isprăvit cu dânsul dacă natura n'ar fi triumfat asupra aceșteĭ stări violente: un torent de lacrămĭ vine să ușureze pe nenorocitul părinte; liniștea pare că renaște puțin câte puțin în sufletul săŭ și peste puțin el are puterea să stea și să asculte istoria morțeĭ fiuluĭ săŭ.

După descrierea ce i se face despre omorâtor, el nu se maĭ poate îndoi că nu este acela pe care-l are în puterea sa. Spaniolul și cu maurul se întâlniseră la vânătoare; cel dintâĭ, gelos că acesta i-a omorât un vânat ce urmărea dânsul, l'a străpuns cu sabia. In urmă, urmărit de mauriĭ carĭ, atrașĭ de țipătul victimeĭ, alergaseră, el fugise până la grădina tocmaĭ a aceluia pe al căruĭ fiŭ îl ucisese.

— Să-mĭ răzbun — strigă bătrânul disperat — cerul însușĭ o ordonă. Da, Profetuluĭ i-a fost milă de mine; el este cel care a făcut ca vinovatul să cadă în mâna mea.

„Dar ce... acest omorâtor este oaspele meŭ, el a atins pulpana haineĭ mele, el a împărțit cu mine portocala ospitalitățeĭ. Funestă datorie!...

„Fiul meu, scumpul meu fiŭ, ertare! Sângele tău cere răzbunare și onoarea oprește brațul meŭ gata de a lovi!"

Si el îmbrățișă acele rămășițe neinsufletite și le scăldă cu lacrimile sale.

*

Indată ce noaptea acoperi pământul cu vălul săŭ, când totul repauza în casa sa, Hasan Masud, cu o torță în mână, iese fără zgomot; cu pumnalul între dințĭ el are de gând să izbească, să omoare, însă la fiecare pas el își simte slăbindu-i-se curajul.

In sfârșit ajunse la pavilion, îĭ deschide ușa, și se retrage cu groază zărind pe omorâtorul fiuluĭ săŭ. Pumnalul îĭ scăpă și se pierdu în iarbă.

— Nu-țĭ fie frică, tată, — îĭ zise spaniolul, — întunericul ne ajută spre a nu fi văzuțĭ; grație generoaselor tale îngrijirĭ, voiŭ putea scăpa de turburarea dușmanilor meĭ. In maĭ puțin de un ceas,

O curte în Nigeria

Majestatea Sa neagră Emu-Tato-Sidi e un mic rege al Nigerieĭ engleze care a făcut să se vorbească mult despre el timp de doĭ anĭ. E bănuit că practică antropofagia. El e din aceia care zic că nu trebue nimic lăsat să se piardă și când călăul taie capul unuĭ condamnat, el ia ca bucată maĭ aleasă, creerul victimeĭ.

O Curte în Nigeria

Când înaltul comisar britanic îl sfătui cu severitate să-și modifice regimul, se supără foarte răŭ. Voiau să-l împedice să guste din materia cerebrală a supușilor săĭ? Voiau poate războiul? Și intră în campanie împreună cu 5000 războinicĭ carĭ dădură de lucru coloniilor engleze.

In sfârșit după o serie lungă de încăerărĭ sângeroase, Emu-Toto-Sidi își oferi supunerea, promițând să dea preferință cărneĭ de vacă. Și de atuncĭ domnește în pace în mijlocul trupeĭ sale de 200 femeĭ.

Guvernul îĭ servește chiar o pensie de 20.000 leĭ.

Dorn

voiŭ putea strânge în braţe pe părintele care mă va fi aşteptând de mult.

La aceste din urmă cuvinte, pe maur începu să-l părăsească puterile.

— Crudul! el are un părinte, şi el m'a lipsit pe mine de fiul meŭ, de unica consolare a bătrâneţelor mele!

Indată el învinse dorinţa de răzbunare ce-i stăpânea, şi porunci cu răceală tânărului castelan să-l urmeze. Amândoi, în tăcerea nopţeĭ, ajung într'un fel de oratoriŭ, unde victima sta întinsă pe un pat funebru. Patru lumânări ardeaŭ în jurul mortuluĭ şi o lampă suspendată de tavan răspândea într'acest loc de oroare o lumină lugubră.

Spaniolul înspăimântat, îşĭ recunoscu victima, sufletul îĭ era sfâşiat de remuşcărĭ; însă de ce lovitură teribilă nu fu izbit, când auzi aceste cuvinte ale nefericituluĭ Hasan!!

— Barbare, priveşte acest cadavru; el este fiul meu, tu i-aĭ străpuns sânul şi tu tot încă maĭ respirĭ!

Bătrânul nu maĭ putu să maĭ urmeze începu să se clatine; Spaniolul vrea să-l sprijinească, însă Maurul respinge cu indignare pe omorâtorul fiuluĭ săŭ, şi, cu privirea rătăcită, zise:

— Opreşte-te, el este copilul meŭ; fie-ţĭ milă de tinereţea sa!... Ah! durerea mă rătăceşte, el nu maĭ este, nu maĭ am fiŭ!...

— Răzbună-ţĭ în contra asasinuluĭ fiuluĭ tăŭ — strigă Spaniolul — loveşte la tă pieptul meŭ....

— Nu, tu veĭ trăi, însă spre nenorocirea ta; ţi-am acordat ospitalitatea, grăbeşte-te a te face nevăzut dinaintea ochilor meĭ, tu-mĭ pricinueştĭ groază. Fugĭ, pleacă, saŭ nu maĭ răspund de tine înaintea luĭ Allah şi a sfântuluĭ Profet!...

Castelanul, cu inima sfâşiată de remuşcărĭ, se depărtă plângând, că a umplut de doliu şi de disperare aceste locurĭ.

Blaz

Avrigul.-Mormântul luĭ George Lazăr

Calea ferată, cum şi şoseaua, care ne duc de pe şesul Ţibinuluĭ în Ţara-Oltuluĭ, trec ambele peste Ţibin şi Olt şi străbat în sus pe malul stâng al Oltuluĭ. Din şoseaua, ce vine dela Turnu-Roşu la Sibiu, se desface între Tălmaciu şi Veştem o altă şosea, care se îndreaptă spre est. Aceasta e şoseaua Ţăriĭ-Oltuluĭ. Inaintând pe ea, trecem Ţibinul şi urcăm dealul de lângă comuna Brad. De pe culmea acestuia ni se prezintă o panoramă frumoasă. Indărătul nostru se aşterne plăcutul şes al Ţibinuluĭ, zărim ruinele pitoreştĭ ale cetăţiĭ „Coroana ţăriĭ" şi privirea ne străbate în valea alpină a Saduluĭ şi în pasul Turnuluĭ-Roşu. In faţa noastră se desvăluie şesul de pe Olt, iar la dreapta se înalţă impozant şi în dimensiunĭ uriaşe munţiĭ Făgăraşuluĭ.

După ce ne-am săturat privirea în minunata privelişte, coborâm de vale în *Brad*, trecem Oltul peste un măreţ pod de fier şi intrând astfel în Ţara-Oltuluĭ, sosim în curând la Avrig.

Avrigul (ung. Felek, germ. Freck) este o comună mare românească, frumoasă şi bogată, cu locuitorĭ harnicĭ. Numărul lor este de vre-o 3400 în parte covârşitoare Românĭ. Eĭ au o şcoală primară cu 4 învăţătorĭ şi şi-au întemeiat o bancă şi o reuniune de femeĭ. Aicĭ este şi sediul unuĭ protopopiat ortodox.

Avrigul îşĭ are însemnătatea sa în trecutul cultural al neamuluĭ românesc, căcĭ din sânul săŭ a ieşit marele bărbat de şcoală, *Gheorghe Lazăr*. Născut la 1779, după ce a dat impuls de nouă viaţă românismuluĭ, s'a reîntors din România în satul săŭ natal şi a murit aicĭ la 1823.

A fost înmormântat lângă biserică, dar la 1864 cenuşa i-a fost mutată în un nou mormânt, la o depărtare de 20 de paşĭ de la zidul bisericiĭ. Aicĭ i-a ridicat *Carol Rosetti* un modest monument de marmură roşiatică.

Pe piatra de la mormânt, în vârf cu o cruciuliţă de metal, se află următorul epitaf cam naiv, gravat în litere cirile:

Vieţuitorule!
Stăi puţintel şi ceteşte
Dup' aceasta socoteşte
Trista omuluĭ soarte
Nepregetătoare moarte.
Ce eştĭ tu, eu am fost
Aceasta 'nvaţă de rost,
Ce sunt eu acum, veĭ fi
Când ceasul ţĭ va sosi.
George Lazăr
theol.: Transilv.
N. 1779
M. 1823.

Iar pe piatra care acopere mormântul, este următoarea inscripţiune cu litere latine:

„Precum Hristos pe Lazăr din morţĭ [a înviat]
Aşa tu România din somn aĭ deş-[teptat"].
Luĭ George Lazăr
a ridicat acest monument şcolarul săŭ Hagiul şi Ieruselimit Carol Comite de Rosetti, la anul 1864.

In Avrig se află un castel cu parc. Castelul a fost zidit pe la sfârşitul secoluluĭ XVIII de br. Brukenthal. Azĭ e proprietatea comitatuluĭ Sibiiu, care a instalat în el un sanator.

(Din lucrarea d-luĭ **Silvestru Moldovan)**

CĂTRE CITITORI

Anunţăm pe cititoriĭ noştri că vom publica orĭ-ce articole interesante privitoare la călătoriĭ saŭ vânătorĭ, în ţară saŭ străinătate, ce ne vor fi trimese.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtieĭ, în scrisorĭ francate, vor fi adresate direcţiuneĭ **«Ziaruluĭ Călătoriilor»**, *strada Brezoianu, 11, Bucureştĭ.*

NOUILE MARI PREMII

CE SE VOR OFERI DE

ZIARUL „UNIVERSUL"

abonaţilor săĭ la tragerea din luna Noembrie, 1912

) *Splendidă Vilă la Sinaia*

ac», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziţia cea maĭ pitorească din localitate

ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

are, al 8-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre de Industria Metalică «Marcu», Bul. Elisabeta, 8

RNITURA MOBILA DE BAMBU PENTRU SALON

canapea, 4 scaune, o masă, o consolă cu oglindă, 2 piedestale cu 2 vase japoneze, cumpărate de la marele magazin E. A. Pucher, Bulevardul Elisabeta, No. 15 (Hotel Princiar)

UN DORMITOR DE LEMN FIN

marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea, şoseaua Mihaĭ-Bravul No. 37 şi str. Şerbănică, No. 10. Sucursala calea Victorieĭ, No. 107

UNA SUFRAGERIE MODERNA

compusă din : Un bufet cu marmură Sf. Ana, cu geam de cristal pictat, cu oglindă ; O masă pentru 12 persoane, cu 6 scaune tapisate şi îmbrăcate, imitaţie de piele. Cumpărată de la marele magazin de mobile «Compania Americană», str. Carol, 74, vis-à-vis de piaţa de florĭ, lângă Hotel Dacia

O bucată pânză de borangic albă, de 9 metri; una idem frez, de 4 m.; una idem bleu, de 5 m.

cumpărate de la Expoziţia Caseĭ Şcoalelor

Un serviciu de ceaiu, de metal alb fin, argintat şi garantat că nu înegreşte, compus din : o tavă frumos ciselată, cu mânere, şi 12 pahare într'o formă nouă şi elegantă. Acest serviciu este o podoabă pentru orĭ-ce casă. **O fructieră de metal fin, argintată**, înaltă de 50 cm. şi având 3 glastre pentru fructe şi un vas pentru florĭ. **O fructieră de metal alb**, imitând exact argintul vechiŭ, înaltă de 37 cm., având şi un vas mare de cristal pentru fructe. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de ceasornice şi bijuteriĭ en gros şi en detail Fraţiĭ A. & I. Roller, Bucureştĭ, strada Smârdan, No. 35, etajul I.

Un serviciŭ de cristal pentru îngheţată, compus din o cupă mare şi 6 farfurioare, montate în metal argintat Christofle V. P. F. **Una pungă de argint** veritabil, oxidată. **Una fructieră** de metal argintată, cu 6 cuţite de metal cu lama aurită, pentru desert. Toate aceste obiecte au fost cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie Th. Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Un gramofon cu 6 plăcĭ Perfection. **O mandolină** italiană. **Una muzică de masă** cu manivelă, cu 6 cântece. **Una chitară** franceză. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul şi cunoscutul magazin de muzică N. Mischonzniky, furnisorul Curţiĭ Regale, strada Colţei, No. 7, Bucureştĭ.

«**Una bicicletă elegantă «Sport»**, cu roata liberă şi frână automatică, prin contra-pedalare. **Una puşcă** de vânătoare cu două ţevĭ, ţevile de oţel «Bayard» din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard» Această armă are patru zăvoare de siguranţă, ţeava stângă choke-bore şi poate întrebuinţa atât pulberea neagră, cât şi pulberea fără fum. **Una carabină** semi-automatică de mare precisiune **«Pieper»**, cu tirul garantat precis. Cumpărate de la marele magazin de arme şi biciclete B. D. Zisman, furnisorul Curţiĭ Regale, 47, calea Victorieĭ, Bucureştĭ.

Una maşină de cusut, marca Compania Americană, calitate superioară. **Un gramofon** marca «Melodion Carmen Sylva», cu două arcurĭ remontabile în timpul mersuluĭ cu 6 plăcĭ marca Premier record. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de maşinĭ de cusut, gramofoane şi biciclete en gros şi en detail Compania Anglo-Americană, strada Carol 50, Bucureştĭ.

Un ceasornic de aur 14 carate cu 3 capace, pentru dame, marcat de Stat. **Două serviciĭ** de argint pentru ouă, compuse fie-care din câte treĭ bucăţĭ, într'o cutie foarte elegantă. **Una pendulă** elegantă şi modernă. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul şi cunoscutul magazin de încredere «Ceasornicăria Colţeĭ», Bucureştĭ, strada Colţeĭ, No. 31.

O armonică italiană, 21 clape, 8 basurĭ şi tonurĭ de oţel. **O vioară** fină cu cutia eĭ. **O pelerină** de ploaie portativă pe ambele părţĭ. Toate acestea sunt cumpărate de la „Compania Generală", mare biurou de importaţiune, strada Smârdan 29, etajul I.

Două ceasornice de aur pentru damă.
Două ceasornice de aur cu câte 3 capace, de bărbat
Şease ceasornice de argint.
Şease ceasornice de metal fin argintate, cu câte 3 capace.
Treĭ ceasornice de metal imitând argintul rusesc.
Cincĭ coliere-lănţişoare de argint veritabil pentru gât.
Una geantă de alpaca veritabilă.
2 costume de haine saco, după măsură şi alegerea stofeĭ, carĭ se vor confecţiona de cunoscuta croitorie Jaques Grimberg, strada Academieĭ, No. 25.
Una maşină mare de bucătărie „Ideal", cu 4 ochiurĭ din tablă de oţel, cu cazan de aramă, elegant şi solid construită, cumpărată de la cunoscuta fabrică de tinichigerie Mihail D. Botez, Bucureştĭ, calea Văcăreştĭ, 142.
O colecţie de legĭ compusă din 5 volume, de la d Gheţu, calea Dorobanţilor 100.
Un serviciŭ de oţet şi untdelemn, de alpaca veritabil, fin argintat şi conţinând 5 piese de cristal alb : una de oţet. una de untdelemn, una de muştar, una de sare şi una de piper, pe un suport de metal de toată frumuseţea.
Una maşină de călcat pentru croitorie, sistem Sol-Pop, ultima perfecţiune.
O vulpe de teracotă. **20 plachete** argintate, reprezentând pe Regele şi Regina.

Afară de acestea, toţĭ abonaţiĭ maĭ primesc gratuit un volum din **«Memoriile Regeluĭ Carol I al Românieĭ**, saŭ un volum din cărţile ce apar în editura ziaruluĭ „Universul" tipărite anume pentru abonaţĭ.

Preţurile de abonament sunt aceleaşi : Pentru un an leĭ 18 ; pe 6 lunĭ leĭ 9,15 ; pe 3 lunĭ leĭ 4,65.

Pentru concurarea la premiile de maĭ sus, abonaţiĭ pe un an primesc 30 bonurĭ, ceĭ pe şease lunĭ 15 şi ceĭ pe treĭ lunĭ primesc 5 bonurĭ. Abonaţiĭ pe un an participă la două tragerĭ, decĭ după prima tragere vor primi încă 30 bonurĭ. pentru tragerea următoare.

Anul XIII — No. 808 | 5 Bani în toată țara 5 | Miercuri 31 Octombrie 1912

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 2,60 pe an în toată țara

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
No 11,—STRADA BREZOIANU,—No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână, Miercurea

Cei doui oameni se strecurară de-alungul colinelor. — *(Vezi pag. 5840).*

KIT CARSON

REGELE TUFIŞURILOR

Kit Carson fu toată viaţa sa un tip straniu. Născut dintr'o familie de emigraţĭ originalĭ din Kentuckp, trăise până la optsprezece anĭ în linişte a şi singurătatea pădurilor din Misuri. In aceea epocă avea muşchiĭ de oţel, un ochiŭ pătrunzător, egalând de asemenea în ştiinţa forestieră pe Indieniĭ ceĭ maĭ dibacĭ.

Impins de spiritul săŭ aventuros, se uni cu o trupă de traficanţĭ, armaţĭ bine, al căror scop era să traverseze câmpiile spre a ajunge la Santa-Fé.

Era o călătorie periculoasă, dar îndrăsneţiĭ pionierĭ ajunseră la Taos, un sat mic situat la Nord. Aci învăţă limba spaniolă care, maĭ târziŭ, trebuia să 'ĭ fie de mare ajutor. Cunoaştea de asemenea principalele dialecte indiene. Coprins de pasiunea aventurilor, Kit porni spre Sud până la Mexic.

In acea epocă California era provincie mexicană; ne arătând multă supunere acelora carĭ o guvernau, locuitoriĭ săĭ se aflaŭ împărţiţĭ în treĭ, având fiecare parte ideĭ foarte diferite: uniĭ voiaŭ să ceară Statelor Unite să-ĭ contopească în Uniune, alţiĭ vorbeaŭ să-ĭ supue Engliterei, şi alţiĭ în fine doreaŭ să-ĭ facă un stat autonom.

In această perioadă a vieţeĭ sale Kit Carson făcu puţin din toate meşteşugurile: fu interpret, conducător de animale, etc.

In tovărăşia altor aventurierĭ trebuia să alerge prin câmpiile întinse şi deveni foarte popular în Noul Mexic (California actuală) atât ca călăuză cât şi ca luptător neînvins.

Albiĭ aveaŭ mare încredere în el şi 'l trataŭ cu un respect profund, iar Indieniĭ carĭ îl uraŭ la început pentru temerile ce le inspiraŭ, sfârşiră prin a-l respecta.

El înaintă până în California de sus care îĭ fu tot aşa de familiară ca Noul Mexic şi deveni prietenul Indienilor Mahavĭ, începând cu eĭ vânătorĭ marĭ. Aceştia îĭ deteră numele de „Regele tufişurilor".

Un exemplu între altele, va arăta câtă autoritate avea Kit Carson asupra lor.

Siuşiĭ carĭ ocupaŭ un teritoriu foarte îndepărtat de acela al Comanşilor, în căutarea unor ţinuturĭ maĭ pline de vânat, înaintară spre acelea ocupate de aceste triburĭ.

O mie de Siuşĭ armaţĭ eraŭ gata de războiŭ. Tribul Comanşilor trimeseră un emisar la Kit Carson cerându-ĭ să se pună în capul lor spre a respinge duşmanul.

Regele tufişurilor porni întovărăşit de emisar şi zări îndată formidabila armată a războinicilor siuşĭ gata de luptă.

Văzându-l sosind, scoaseră strigăte de triumf, aşa eraŭ eĭ de convinşĭ că Carson singur valora o armată. Singur el avea o influenţă aşa de mare că Siuşiĭ a căror victorie viitoare era aproape sigură, se înapoiară pe teritoriile lor fără să fi tras nicĭ măcar un glonte.

Kit Carson evitase un conflict teribil şi nu avu în toate raporturile bune saŭ rele ce a avut cu Indieniĭ, un episod maĭ impresionant ca acesta.

Dar în 1846 isbucni războiul între Statele-Unite şi Mexic.

Kit Carson se înrolă printre trupele frontiereĭ, reunite de căpitanul Fremont, explorator american, în scop de a cerceta trupele mexicane.

Inconjurat de o gardă compusă din cincĭ Indienĭ numaĭ, Fremont înaintă resolut în capul miceĭ sale trupe de aventurierĭ.

La 4 Iulie 1846 ocupară oraşul Sonoma şi înfipseră victorioşĭ steagul vânătorilor pe care era desenat imaginea unuĭ urs.

Eĭ proclamară astfel independenţa Californieĭ.

Din nenorocire acest pumn de aventurierĭ nu era destul de puternic pentru a o reţine. Două vase de războiŭ, unul american, altul englez, aşteptaŭ în baia Yerba-Buena (astăzĭ San-Francisco) spre a vedea ce întorsătură vor lua evenimentele.

Californieniĭ carĭ atârnau pentru guvernământul autonom eraŭ în număr mic, şi numaĭ două părţĭ marĭ de abia se aflaŭ faţă în faţă: acela al fusiuneĭ cu Statele-Unite şi acela al unireĭ cu Anglia.

Lupta începea cu trupele mexicane.

Mexicaniĭ reuşiseră să taie drumul unuĭ mic corp de trupe americane, în capul căruia se aflaŭ maĭ mulţĭ ofiţerĭ de marină.

Situaţia era din cele maĭ periculoase când Kit Carson alergă, urmat de douăzecĭ şi cincĭ vânătorĭ.

Americaniĭ carĭ cunoşteaŭ valoarea Regeluĭ tufişurilor, se încurajară din noŭ şi respinseră pe Mexicanĭ de pe o colină, fortificând'o în grabă.

Cu toate tunurile, duşmanul nu reuşi de cât forţându-ĭ să se predea prin foamete; aveaŭ puţine proviziunĭ şi cât despre apă aveaŭ de abia pentru eĭ, nu şi pentru caĭ.

Mexicaniĭ nu se înşelaseră. Dacă ar fi putut comunica cu San-Diego unde se afla un contingent puternic de soldaţĭ, ar fi fost scăpaţĭ!

Dar cine ar fi îndrăznit să treacă printre liniile duşmane carĭ formau un cordon enorm, în jurul colineĭ?

Kit Carson se oferi să conducă spre bine această datorie aproape supraumană şi actul săŭ de bravură înflăcără în aşa mod spiritele americane, în cât unul din ofiţerĭ, locotenentul Beale, ceru să-l întovărăşească.

Amândouĭ plecară în mijlocul nopţeĭ, îmbrăcaţĭ foarte uşor, cu picioarele goale şi ne luând nicĭ o provizie. Eĭ se târâră întocmaĭ ca şerpiĭ în lungul colineĭ şi ajunseră până la linia sentinelelor.

Una dintre ele, aprinzând o ţigară, era gata să-ĭ descopere. Din fericire însă trecură pe lângă el şi înaintară spre San-Diego prin drumurĭ pline cu cactus, care le sfâşiaŭ picioarele. Vreme de două zecĭ şi patru de ore cât ţinu drumul cunoscuseră chinurile foameĭ şi seteĭ.

Ajunseră în sfâşit la San-Diego de unde vre-o două sute de oamenĭ plecară să libereze pe Americanĭ. Carson nu putu să-ĭ întovărăşească, de oarece picioarele sale nu eraŭ de cât fâşiĭ de carne. Doctorul care îl îngrijea voi să 'ĭ ampute-ze amele picioare spre a-l scăpa, dar Kit refuză cu energie şi natura ajută la vindecare care se săvârşi în câteva lunĭ.

Cât despre tovarăşul săŭ, locotenentul Beale, din cauza suferinţelor îndurate, îşĭ pierdu mintea.

După această biruinţă Regele tufişurilor supuse încă alte câteva triburĭ din Noul Mexic care îşĭ depuse armele în mâinile sale; în urmă se retrase la Taos, unde muri în 1868 la etatea de cincĭ zecĭ şi nouă de anĭ, după o carieră strălucită.

C. Arg.

„Ziarul Călătoriilor"

IN AMERICA DE SUD

Din partea unuĭ cititor al nostru, stabilit la Buenos-Apres, primim următoarele note interesante cu privire la călătoria pe care a făcut-o.

O călătorie in America de Sud

PE DRUM

Citisem multe lucrurĭ asupra părţeĭ de sud a Americeĭ, despre care noĭ europeniĭ aproape în general ştim foarte puţin şi simţeam îndemnul de a vizita partea aceasta a continentuluĭ, maĭ cu seamă ţările luĭ principale, Brazilia şi Argentina, carĭ fac pretutindenĭ reclame colosale în scopul de a atrage emigranţĭ.

Mă îmbarcaĭ pe „Cap Arcona" unul din cele maĭ bune vapoare germane ale societăţeĭ „Hamburg Sud-America Linie" carĭ fac cursele din Hamburg spre America de Sud. Mi se recomandase de către cunoscuţĭ ca cele maĭ bune vapoare şi într'adevăr ordinea şi curăţenia lor, îngrijirea ce o dă personalul pasagerilor, uimeşte pe acela ce călătoreşte prima oară cu ele. Primele zile pe vapor sunt foarte interesante. Pe de o parte toate acele lucrurĭ nouĭ ce vezĭ, rămânând uimit de cele ce poate produce industria modernă, conversaţiunile ce încep între toţĭ pasageriĭ, carĭ involuntar caută a se cunoaşte unul pe altul, iar pe de altă parte liniştea, aerul curat aspirat aproape toată ziua pe bord, face să te simţĭ fericit. Fusesem favorizaţĭ de o vreme splendidă aproape în tot timpul călătorieĭ, aşa că pentru majoritatea pasagerilor acest drum fu ca o ameliorare a sănătăţeĭ. Seara la dineŭ în smoking, în acordul valsurilor moderne executate de către o bună orchestră, te credeaĭ la vr'un restaurant de prin centrul vr'unuĭ

oraş mare, iar după dineŭ sala de lectură, de joc, prumblările pe bord, îţĭ folosaŭ vremea într'un chip cu totul plăcut.

De două orĭ pe săptămână se daŭ balurĭ, iar emingranţiĭ din clasa III se restrâng la o ghitară saŭ mandolină şi joacă, şi petrec. Noaptea pe bord, ceĭ maĭ mulţĭ tăifăsesc. Fiecare dintre călătorĭ se întreabă cum iĭ va merge acolo, ce va începe şi de se va îmbogăţi repede, după cum auzise povestindu-i-se atâtea lucrurĭ miraculoase. Eŭ, la rându-mĭ, convorbeam cu câţĭ-va argentinenĭ aflaţĭ pe bord, iĭ întrebam despre această ţară, despre bogăţia, frumuseţea eĭ, şi eram într'o continuă nerăbdare să văd tot despre ce se vorbea. Aflasem despre Argentina şi despre Buenos-Apres, capitala eĭ, că această ţară e cu totul agricolă, că e bogată în animale, că oraşul e civilizat şi nu lipseşte absolut nimic din cele maĭ nouĭ creaţiunĭ ale Europeĭ. Imĭ treceaŭ prin cap cifre enorme de caĭ, boĭ, vacĭ, oĭ, etc., cifre colosale de tone exportate de grâŭ, in, porumb şi ovăz.

In singurătatea oceanuluĭ zărirea unuĭ vapor în depărtare era un eveniment; toată lumea se uita cu binoclurĭ, cum se vor saluta ambele vapoare, salutând şi eĭ la rândul lor prin fluturare de batistă pe pasageriĭ de pe celalt bastiment şi eram cu toţiĭ bucuroşĭ. Trecerea prin Equator se serbează special cu un bal şi dela cel maĭ mic la cel maĭ mare, bea, joacă şi petrece. Astfel dusesem viaţa de aproape treĭ săptămânĭ, când ni se anunţă că legătura de telegrafie fără fir Marconi era stabilită pentru Brasilia şi Argentina şi deci puteam anunţa de pe vapor celor ce ne aşteptaŭ că eram sănătoşĭ şi ziua probabilă a sosireĭ noastre. Mărturisesc sincer că cu cât ne apropiam de Rio de Janeiro, punctul meŭ de debarcare, mă simţeam maĭ trist. Ne cunoscusem cu toţĭ pasageriĭ în acest interval aşa bine, ne împrietenisem cu toţiĭ astfel, că nu ne venea acum a ne despărţi.

RIO DE JANEIRO

Aspectul ce are intrarea în acest port este asemănător cu acel al Bosforuluĭ şi cred că pe uniĭ Rio iĭ va impresiona şi maĭ mult prin coloritul vegetaţiuneĭ pitoreştĭ şi muntoase de care este înconjurat. In port zărisem două Dreadnought-urĭ, după cum mi se spusese unele din cele maĭ moderne carĭ aparţin floteĭ Brazilieĭ, iar la unele palate aşezate la marginea măreĭ, ca în Constantinopol, observasem dărâmăturĭ, găurĭ de tuturĭ. Eraŭ acestea consecinţa revoluţieĭ de anul trecut din Brazilia, când guvernul s'a văzut obligat să bombardeze o parte din oraş.

Rio este capitala Brazilieĭ, cu o populaţie de aproape 800.000 de oamenĭ. Cu toată bogăţia ţăreĭ, nu posedă încă un port, astfel că de pe bastimente se debarcă totul pe şlepurĭ, bărcĭ. Majoritatea populaţieĭ este compusă de negri şi mulatri. Străzile, cu excepţie de „Avenida Central" care e în legătură cu „Avenida Bellamare" şi care duce 15 kilometri la marginea măreĭ cu drumurĭ splendide construite special pentru automobile, cu vederĭ admirabile pitoreştĭ, sunt toate înguste, cu case înalte clădite în stil portughez. Văzând pe aceştĭ negri şi mulatri cu femeile lor, îmbrăcaţĭ cu toţiĭ în alb după ultima modă pariziană, căcĭ „Le Printemps", „Au bon Marché", „Aux Galeries Lafayettes" etc. fac aicĭ cu sucursalele lor afacerĭ colosale, rămâĭ uimit.

Negriĭ aceştia sunt în majoritate ignoranţĭ, leneşĭ şi lăudăroşĭ. Se găsesc însă şi mulţĭ dintre eĭ carĭ aŭ călătorit prin Europa, carĭ aŭ gust ales şi maĭ multă cultură.

Femeile braziliene sunt aproape toate ignorante; cele ce fac însă parte din aristocraţie, ştiŭ din toate câte ceva şi vorbesc perfect limba franceză.

Faţă de streinĭ, brazilianul e foarte amabil, dar din fire şi foarte şiret. Există o legendă despre Rio care zice că un străin nu poate locui maĭ mult timp aci, fără a fugi apoĭ din cauza pungaşilor şi apaşilor ce sunt numeroşĭ. Intr'adevăr nicĭ nu se putea să fie altfel când majoritatea negustorilor aŭ deviza de a munci şi vinde puţin şi a câştiga în schimb mult. Aşa se şi explică viaţa scumpă în acest oraş, care nu poate fi numit de loc oraş comercial. Afară de aceasta influenţează foarte mult la scumpirea traiuluĭ şi enormele taxe şi impozite pe carĭ le impune Statul asupra articolelor importante; căcĭ aci aproape tot se importă, neexistând industrie.

Moneda ţăreĭ este un mil reis hârtie împărţit în 1000 reis nichel, echivalent cu leĭ 1.60; limba e cea portugheză. Producţia cea maĭ importantă a acesteĭ ţărĭ este cafeaua, articol ce se exportează pretutindenĭ, majoritatea în Statele-Unite din America de Nord.

Luxul este afară din cale exagerat şi numaĭ la exterior, căcĭ am avut ocazia a vizita locuinţele multor familiĭ foarte distinse şi pot spune că adăile sunt foarte puţin mobilate, iar puţinul este mobilă uşoară vieneză.

Trăsurĭ nu se văd prin oraş; sunt doar automobile şi cred că nu există alt oraş în lume cu atâtea auto, carĭ merg cu o iuţeală enormă. Mi se povestise, la întrebarea mea de ce admite guvernul asemenea iuţelĭ nebuneştĭ, că acum câtva timp, municipalitatea, voind să prohibea scă aceste curse, parte din populaţie a ameninţat'o cu revoluţia şi a trebuit să rămâie lucrurile în acelaş stadiŭ. Tramvaiul electric, lumina electrică, furnitura apeĭ şi multe alte întreprinderĭ importante sunt în stăpânirea englezilor. In interiorul ţăreĭ se află foarte mulţĭ germanĭ emigraţĭ, carĭ se ocupă cu cultivarea cafeleĭ.

Printre lucrurile frumoase ale acesteĭ capitale, afară de palate şi câteva teatre, pot cita grădinele botanică şi zoologică, carĭ aŭ mare merit prin variaţia plantelor şi a diferitelor animale şi carĭ sunt distracţia duminicală a maĭ tutulor. Afară de aceste sunt munţĭ şi Avenide, unde se fac escursiunĭ foarte frumose cu trenul. Clima este caldă, iar în interior la câteva grade de Equator aproape insuportabilă. Căldura influenţează foarte mult asupra pieleĭ omuluĭ, dar brazilieniĭ sunt curaţĭ, aŭ în fiecare casă duşurĭ recĭ.

Armata şi poliţia sunt compuse de negri şi mulatri carĭ fac aceste serviciĭ cu oare care indiferenţă şi pe carĭ iĭ poţĭ cumpăra.

SANTOS

In puţin timp văzusem aproape tot ce mă interesa, apoĭ temându-mă de frigurĭ căcĭ în Rio frigurile bântuie în continuŭ, m'am decis să iaŭ vaporul şi să mă depărtez puţin, având ocazia să văd şi portul brazilian Santos.

Spre a intra în acest port vaporul trece printr'un canal îngust. Santos are aproape 50 miĭ de locuiorĭ, majoritatea negri şi mulatri, cu port construit de curând. De aci se exportează multă cafea.

La câteva ore de Santos cu drumul de fer este capitala provincieĭ Sao Paulo cu acelaş nume, un oraş comercial de primul rang, locuit de foarte mulţĭ italienĭ. Oraşul este situat la poalele unor munţĭ, decĭ cu o climă maĭ favorabilă şi care are împrejurul luĭ câmpurĭ cultivate cu cafea ce se exportează prin Santos. Ca frumuseţĭ în Santos, pot cita plaja măreĭ şi viile situate la marginea măreĭ. E un orăşel mic comercial fără altă importanţă.

Peste câteva zile am luat vaporul pentru Buenos-Ayres.

In numărul viitor, voĭ scri ceva despre Argentina şi Buenos-Ayres.

Buenos-Ayres 1912.
Calle Corrientes 2547.

Mico Naftalli

FĂGĂRAŞUL

Făgăraşul al căruĭ nume se deriva dela *fag*, are la 6600 de locuitorĭ, Românĭ, Ungurĭ şi Saşĭ. Româniĭ formează maĭ bine de a treia parte din totalitatea locuitorilor. Făgăraşul este orăşel plăcut, cu câteva zidirĭ moderne, frumoase, cum este casa comitatuluĭ (prefectura), liceul de stat, hotelurĭ etc. Dintre bisericĭ e remarcabilă biserica unită, construită de Const. Vodă Brancoveanu, la 1697. Făgăraşul este capitală de judeţ (comitat), are un liceŭ de stat, instituţiĭ culturale şi economice-financiare etc. Româniĭ aŭ şi eĭ câteva aşezăminte: un institut de credit şi economiĭ, două reuniunĭ de femeĭ, o reuniune culturală-teatrală („Progresul") şi şcoale primare.

De importanţă deosebită este castelul saŭ cetatea Făgăraşuluĭ, un punct istoric. Are formă pătrată şi este înconjurată cu ziduri puternice, bastioane şi şanţurĭ, în jurul cărora se extind locurĭ de plimbare. Cetatea aceasta e veche, de vre-o 600 de anĭ. S'a început a se zidi pe la anul 1310, iar forma de acum o are de pe timpul principeluĭ Bethlen. In sécoliĭ trecuţĭ era fortăreaţă puternică şi Turciĭ aŭ fost siliţĭ să se retragă în câteva rândurĭ de sub zidurile eĭ, fără a o putea lua.

Făgăraşul a fost din timpurĭ vechĭ, împreună cu Ţara-Oltuluĭ, în posesiunea voevozilor Munteniĭ. Unul din eĭ, legendarul Negru-Vodă, care îşĭ avea cetatea în trecătoarea Brezeĭ, sau vreun antecesor al luĭ, strâmtorat de Tătarĭ şi alte

lifte păgâne, s'a retras la Făgăraş, pe coastele nordice ale Carpaţilor. Adunându-se în curând mult norod în jurul luĭ, Negru-Vodă, aşa spune legenda, a trecut munţiĭ, probabil pe la Breaza şi a descălecat la Câmpulung, punând temelie Munteniei de maĭ târziŭ. „Aicĭ la Câmpulung—zice A. Vlahuţă *)—s'a ridicat de norocosul descălecător cea dintâĭ *biserică domnească*, în amintirea acelor zile mari şi însemnate, dela carĭ un alt drum ni se deschide şi începe o nouă istorie pentru neamul nostru".

Da, drumul noueĭ istoriĭ a neamuluĭ, descălecarea „ţăreĭ nouă" a purces de la Făgăraş, ca posesiune a voevozilor români. Maĭ târziu ţinutul Făgăraşuluĭ a ajuns în posesiunea regilor Ungarieĭ, dar voevoziĭ munteni l'aŭ stăpânit multă vreme, conferit lor ca proprietate feudală. In acest timp se numea *ducat* şi domniĭ românĭ purtau şi titlul de „*duce al Făgăraşuluĭ*", împreună cu titlul celuĭ lalt ducat vecin, tot ca feud, „al Amlaşuluĭ". Şi titlul de „duce al Amlaşuluĭ şi Făgăraşuluĭ" voevoziĭ românĭ l'aŭ purtat până prin secolul XVII, cu toate că de pe timpul regeluĭ Mateiŭ Corvinul nu aŭ maĭ avut în posesiune aceste ducate.

In urmă Făgăraşul a trecut în posesiune la diferite familiĭ nobilitare, prin donaţiune.

In secolul XVI, cetatea şi domeniul Făgăraşuluĭ se afla în proprietatea voevoduluĭ român al Ardealuluĭ, *Ştefan Mailat*, nobil de Comana şi Ţintar. Acesta a trecut pe partea regeluĭ Ferdinand şi contra luĭ Zapolya. Turciĭ, carĭ sprijineau pe Zapolya şi după moartea luĭ pe soţia şi pe fiul săŭ, au trimis pe paşa Mustafa cu o oaste de 20.000 asupra luĭ Mailat şi paşa l'a împresurat în cetatea Făgăraşuluĭ. Mailat cu puţinĭ ostenĭ românĭ se apăra voiniceşte şi paşa văzând că cu arma nu izbuteşte, recurse la vicleşug. El iniţiă tratative de pace cu Mailat şi-l invită să meargă în castre, spre a definitivă pacea. Iĭ dădu chiar ostatecĭ, pentru maĭ mare siguranţă. Tradiţia povesteşte, că Turcul i-a jurat luĭ Mailat, promiţând că până va fi soare pe cer, nu i se va întâmpla nimic rău. Mailat căzu în cursa Turculuĭ, ieşi dela adăpost şi însoţit de o strălucită suită merse în tabăra duşmană. Paşa îl primi prieteneşte, îl ospătă toată ziua, dar îndată ce soarele apuse, îl legă în fiare, declarându-l de prizonier. La acest act a luat parte ca factor principal şi voevodul Moldoveĭ, *Petru Rareş*, duşmanul luĭ Mailat. Rareş însuşĭ a prins pe Mailat în tabără, rupându-ĭ hainele şi dându-l pe mânile luĭ paşa Mustafa, care la rândul săŭ l-a expediat cu escortă la Stambul, unde după 10 anĭ de robie moare la 1551.

Făgăraşul a rămas şi maĭ departe al Mailateştilor, până la 1566 când Gavrilă Mailat, fiul luĭ Ştefan, a vândut castelul şi domeniul principeluĭ Ioan Sigismund. El apoĭ a părăsit Ardealul şi s'a dus la împăratul Maximilian, temându-se de soarta tată-său, deoarece se svonise prin Ardeal, că Sultanul a dat ordin să fie prins şi dus la Constantinopol.

Făgăraşul a trecut apoĭ în proprietatea principilor ardelenĭ şi în urmă în stăpânirea statuluĭ. Maĭ înainte garnizonă în cetate miliţie, dar azĭ este nelocuită, din cauză, că s'a constatat a-ĭ fi nesănătoase încăperile.

La Făgăraş maĭ este de remarcat po-

*) In „România pitorească".

In urmărirea Haplocerilor

Prima oară când am văzut un *Haplocerus Americanus* a fost în Columbia Britanică. Eram în escursiune de vânătoare pe masivul Selkirks. Unul din tovarăşiĭ meĭ, Canadian-Frances, îmĭ atrase atenţia arătându-mĭ ceva pe vârful uneĭ stâncĭ.

„Vezĭ vârful acela de stâncă care se detaşează pe cer? Eĭ bine, puţin la dreapta nu zăreştĭ nimic?"

Nu vedeam nimic de cât alb, dar mă prefăcuĭ că zăresc cincĭ berbecĭ sălbatecĭ. Trebue să spun că aceste animale marĭ, carĭ sunt de talia măgaruluĭ, sunt de o albeaţă strălucitoare şi cum se aflau pe o stâncă înzăpezită, nu se distingeau de loc.

In aceste condiţiunĭ nu puteaŭ fi zăriţĭ de cât de ochiul unuĭ vânător exersat.

Opt zile maĭ târziu, călăuza noastră veni să ne spue că a dat de urma unor berbecĭ sălbatecĭ.

Eram patru, Canadianul care se numea Tabamon, un tânăr American M. Gerald, călăuza şi eu. Pornirăm în două bande; eu şi cu Canadianul propuserăm să ne urcăm pe vârful cresteĭ, în vreme ce ceilalţĭ douĭ să meargă pe de lăturĭ.

După socotelile noastre, haploceriĭ trebuiau să ia fuga la apropierea noastră şi fără îndoială că vre-o câţiva din eĭ trebuia să cadă sub gloanţele celorlalţĭ douĭ tovarăşĭ.

După două ore de ascensiune, un gest al Canadianuluĭ mă făcu să strig de bucurie. In faţa noastră, ca la o sută de metri, într'un cerc de stâncĭ, se aflau opt din aceştĭ mamiferĭ graţioşĭ, dintre carĭ douĭ foarte tinerĭ.

După ce ne-am asigurat că animalele nu bănuiau vecinătatea noastră, am început să ne târâm din stâncă în stâncă şi peste zece minute eram la o depărtare de şease-zecĭ de metri.

Imitând pe Tabamon, nu înaintam decât pas cu pas, cu carabina la ochiŭ.

De odată cu o repeziciune uimitoare haploceriĭ speriaţĭ de apropierea tovarăşilor noştri o luară la fugă, în direcţiunea noastră. Noĭ iĭ primirăm cu o ploaie de plumbĭ.

Dar dispariţia a fost aşa de repede că un moment am crezut că sunt jucăria unuĭ vis. In timp de o secundă, cele opt animale, mult maĭ marĭ ca nişte capre domestice, dispăruseră ca prin minune.

Urme de sânge însă ne arătă că viziunea fusese în adevăr materială. La o distanţă de două sute de metri, găsirăm un haplocer care murea între două stâncĭ.

Şi după vre-o oră de căutare, descoperirăm o altă victimă care de şi rănită de un glonţ, avusese puterea să sară pe o stâncă inacesibilă.

Olg.

Un haplocer din Munţiĭ Stâncoşĭ.

dul de fier de peste Olt. El leagă orașul cu comuna *Galați*, de pe malul drept al râuluĭ. Podul de fier e nou, construit de câțĭva anĭ. Maĭ înainte se întindea aicĭ peste apa Oltuluĭ un pod de lemn, de construcție veche, cu acoperiș de șindrile și pe de laturĭ cu ferestre. Acesta fusese construit la 1817, avea o lungime de 144 de stânjenĭ și se răzima pe două picioare în apă. Bătrânul pod, o reminiscență a vechiuluĭ Ardeal, a sucombat sub greutatea apăsătoare a vremiĭ, făcând loc urmașuluĭ său, tânăr și viguros.

Făgărașul are rol însemnat și în viața bisericească a trecutuluĭ nostru. Aicĭ și-a avut rezidența al doilea episcop unit Ioan Pataki. La începutul secoluluĭ al XVIII s'a zidit de nou cetatea Alba-Iulieĭ și rezidența vecheĭ mitropoliĭ fiind în calea unuĭ zid al cetățiĭ, s'a răscumpărat și s'a dărâmat. Tot atuncĭ însă a căpătat episcopia română gr.-cat. dela împăratul Carol VI două moșiĭ, la Gherla și Sâmbăta de jos și astfel Pataki și-a mutat scaunul episcopieĭ la Făgăraș, în apropierea moșieĭ de la Sâmbăta. Urmașul luĭ Pataki, episcopul *Inocențiu Micu-Clain* a schimbat cele două domeniĭ cu domeniul statuluĭ de la Blaj, unde și-a mutat rezidența, care apoĭ a rămas stabilă aicĭ. Azĭ Făgărașul este centrul unuĭ vicariat gr.-cat. român, înființat la 1786, de care se țin două protopopiate (al Veneţieĭ de jos și Voileĭ) și centrul unuĭ protopopiat ortodox român.

Dela Făgăraș maĭ departe, spre răsărit, lângă *Șercaia* se ramifică o șosea de județ, care pleacă pe Olt în sus. Șoseaua principală se depărtează de râŭ și trecând prin munțiĭ Perșanilor, părăsește Țara-Oltuluĭ.

(Din lucrarea d-luĭ **Silvestru Moldovan)**

Examenele de Mandarinat

In Extremul Orient intelectualiĭ pot pretinde toate onorurile și toate profiturile.

Un bacalaureat candidat la licență prevăzut cu toate accesoriile

Acolo examenele au mare importanță și sunt de maĭ multe grade. Probele superioare corespund cu bacalaureatul, licența, doctoratul. Cariera de student este, în Extremul Orient, o situație socială foarte ridicată. Nu e rar să vezĭ elevĭ de patru-zecĭ sau cincĭ-zecĭ anĭ înfruntând

Mariĭ demnitarĭ aĭ Curțeĭ, președintele și vicepreședințiĭ examenelor

greutățile unuĭ examen sau concurs. Anul acesta examenele au durat de la 6 Noembrie până la 15 Decembrie, adică patru-zecĭ de zile.

Nicĭ un candidat, sub pedeapsă de excludere, n'are voe să se depărteze de

După corectarea probelor, concurențiĭ iaŭ cunoștința pe afișe numele celor carĭ vor fi admișĭ să continue examenul

locul examenuluĭ, în tot timpul acela. Trebue să-șĭ ia cu el tot ce îĭ e necesar.

Maĭ întâĭ un cort după cum se poate vedea în ilustrație. Adică un cort făcut din bețe de bambu și hârtie.

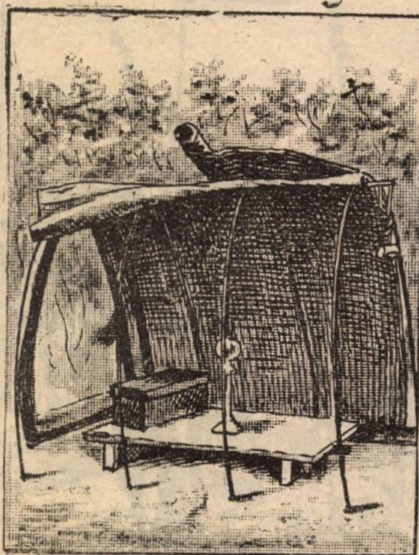
Toate corturile sunt așezate unele lângă altele și sunt dominate de un fel de *Meirador*, în care șade *Giam-Tat*, delegatul special. Nimic nu scapă ochiuluĭ său de argus. Nu au voe să comunice, nu au voe să primească de afară nicĭ un ajutor.

Bagajul studentuluĭ se compune și dintr'un cufăr căutat cu îngrijire înainte de examen și unde nu poate pune decât cerneala și caetele cu numele săŭ care îĭ sunt date de Giam-Tat.

După ce tratează subiectul, el dă caetul cu compoziția delegatuluĭ care o

duce juriului compus dintr'un grup de mandarinĭ.

Aceştia de asemenea sunt secfestraţĭ timp de patru-zecĭ de zile, dar eĭ au voe să-şĭ aducă tot ce le e de trebuinţă. La marginea terenuluĭ le sunt rezervate locuinţe confortabile. Eĭ sunt prezidaţĭ de marĭ demnitarĭ aĭ Curţeĭ, anume desemnaţĭ.

Coliba unde 'şĭ face studentul composiţia

Când compoziţia candidatuluĭ e corijată şi când acesta e autorizat să treacă la proba a doua, numele săŭ e scris pe un afiş.

Dar după atâtea ostenelĭ vine şi recompensa. I se înmânează diploma în sunetul muzicelor. Şi ce diplomă! enormă, plină de desenurĭ bizare, de caractere rituale care urează diplomatuluĭ, prosperitate şi fericire.

Sereno.

Exploratorii din trecut

Descoperirea Americeĭ la anul 1000

— —

La anul 985, Hakon-cel-Răŭ, regele Norvegieĭ,— voind ca singur să poarte titlul de rege în regatul săŭ, — ordonă ca toţĭ regiĭ *măreĭ 1)* să vină la curtea sa spre a i se închina.

Atuncĭ, din toate golfurile şi fiordurile Scandinavieĭ, se desfăşurară pânze. Marinariĭ, tinerĭ şi bătrânĭ, *regĭ aĭ măreĭ*, căpitanĭ şi marinarĭ, pescarĭ şi luntraşĭ, toţĭ luară marea fără gând de intoarcere, fugind de ruşine şi de robie.

1) Vechiĭ Normanzĭ, Wikinghiĭ, stră-moşiĭ Scandinavilor de astăzĭ, eraŭ maĭ toţĭ marinarĭ. Eĭ locuiaŭ numaĭ coastele ţăreĭ şi eraŭ piraţĭ renumiţĭ. Peste maĭ multe corăbiĭ carĭ plecaŭ pe mare după jaf, era un şef numit *regele măreĭ*, care era iniţiat şi în cunoaşterea *runelor*, — nişte litere crestate pe spadele lor,—carĭ, după credinţa lor, da victoria. Scandinavia avea peste o sută de *regĭ de mare*.

Heriuf, un bătrân rege-pirat, a căruĭ corabie cutreerase mările maĭ bine de o jumătate de veac, semănând pretutindenĭ spaima şi moartea, şi lăsând în urmă-ĭ de lucru pentru rechinĭ, se afla în casa sa, încovoiat de anĭ, sfărâmat de o sută de rănĭ, blestemând soarta care smulsese din mâna-ĭ slăbită spada continu însângerată.

Când Hakon, întâia oară somase pe *regiĭ măreĭ* să depună autoritatea Heriulf simţise sângele năvălindu-ĭ în inimă, o nouă ardoare îĭ cuprinse membrele, ca şi cum ar fi reîntinerit şi—cu toate că fiul săŭ, Bjarn Heriulfson, era într'o călătorie depărtată,—el se hotărâ să plece din Norvegia.

Luă pe vasul săŭ insignele familieĭ sale regale, jurând că 'şĭ va stabili locuinţa pe primul mal unde 'l va duce vântul şi valurile. Apoĭ— rezemat cu mândrie pe dragonul poleit care, cu aripele întinse încununa prora şi carena vasuluĭ săŭ— întinse pânzele şi porni spre Irlanda pe care o alesese de patrie nouă.

La plecare, marea era liniştită; maĭ târziŭ însă, o furtună grozavă se deslănţui şi, luând pe bătrânul *drakkar*, martor al atâtor ilustre aventurĭ, fără respect pentru bravurile sale, îl aruncă pe o coastă şi-l sfărâmă.

Atuncĭ singur pe o stâncă, regele, întinzându-şĭ braţele spre sfărâmăturile corăbieĭ sale, devenită jucărie a valurilor, simţi că totul se prăvăleşte în jurul săŭ. Şi plânse, el care nu plânsese nicĭ odată; lacrămĭ fierbinţĭ curseră în lungul albelor sale mustăţĭ, şi privind fix, pentru ultima oară, cerul făcut din craniul luĭ Ymer, zise:

— Bătrânul războinic va muri; dar el este fără arme, şi sângele săŭ nu curge din nicĭ o rană. Adio, vouă tovarăşĭ aĭ zilelor de mărire! Pentru voĭ *Walhaala* s'a deschis şi *Walkyriile aŭ* purtat trupurile voastre încă palpitând la banchetul luĭ Odin.

„Acolo, până la chaosul cel de-apoĭ, până în ziua când ultimul om, lovit de semenul săŭ, va fi pierit, voĭ veţĭ bea hydromel delicios vărsat de nimfe, şi vă veţĭ ospăta cu carnea porculuĭ sălbatec care, tăiat în fiecare dimineaţă, renaşte întreg în toate serile. Nu veţĭ părăsi masa de cât pentru a alerga la turneurĭ, unde rănile nu lasă urme. Insă eŭ, eŭ, nu voiŭ vedea în nourĭ palatul strălucitor de luminĭ; Hermdallr, păzitorul, a căruĭ ureche este aşa de fină în cât aude lâna crescând în spatele oilor, nu va auzi sgomotul paşilor meĭ. Şi podul cel sfânt din Bafrost nu se va scoborâ să dea trecere invingătoruluĭ atâtor lupte.

„Hela singură va avea vizita mea, Hela care prezidează refugiul acelora care mor fără glorie. Palatul săŭ e sărăcia, iar masa sa e foametea".

Zicând aceste cuvinte, bătrânul pirat, ameţit, începu să alunece în jos pe stâncă, gata să cadă în mare, când o mână viguroasă îl apucă de umăr şi 'l reţinu. Atuncĭ, el se deşteptă din ameţeală.

— Cine eştĭ tu, streine?... întrebă el, întorcând faţa spre cel-ce 'l apucase de umăr.

— Eŭ — zise cel întrebat — sunt Erik-cel-Roşu, fost, ca şi tine, rege al măreĭ, acum om liber.

Erik luă pe Heriulf în coliba sa unde-ĭ desmorţi membrele amorţite. Dânsul venise aci, ca şi Heriulf, cu gândul să se aşeze definitiv; însă, omorând în duel pe un alt locuitor, legile ţăreĭ îl condamnă să părăsească acel pământ, şi el trebuia să se supună.

Heriulf, în urma rugăminţilor luĭ Erik consimţi să-l însoţească pe acesta în Groenlanda, ţară descoperită de Normanzĭ cu câţiva anĭ în urmă. Peste câtva timp, 16 corăbiĭ imbarca pe Erik Roşul, Heriulf şi pe ceĭlalţĭ regĭ fugarĭ; pe drum spre Groenlanda însă, se iscă o tempestă, şi maĭ multe vase, printre carĭ şi acel în care se afla Heriulf, se înecară. Bătrânul rege al măreĭ pierise prin mare...

Bjorn Heriulfson, fiul săŭ, întorcându-se în Norvegia şi aflând dela alţĭ marinarĭ că tatăl săŭ a plecat cu Erik în Groenlanda, se îmbarcă îndată şi porni; aruncat de vânturĭ spre apus, el dădu pes te Labrador şi Terra-Nova; însă în graba d'a găsi pe tatăl săŭ, el porni înainte. Ajuns în Groenlanda, auzi că Heriulf a pierit. Cu inima zdrobită el reluă drumul Norvegieĭ, uitând cele ce descoperise.

Leif Erikson, unul dintre fiĭ luĭ Erik, auzise dela Bjarn de existenţa acelor pământurĭ fericite pe care acesta le găsise în drumul săŭ fugitiv; însă, fiind prea neexperimentat pentru a întreprinde o călătorie până acolo, renunţă deocamdată.

Peste 13 anĭ, în 998, ducându-se iar în Norvegia, întâlni pe Bjarn şi 'l hotărî să meargă amândoĭ să găsească pământul văzut cu atâţia anĭ în urmă. urmă.

La anul 1000, o corabie Norvegiană, comandată de Leif şi Bjarn, pleca din Bratehilda, capitala Groenlandeĭ, descoperea Terra-Nova şi peninsula Labrador, şi înainta pe litoral până prin locurile unde se află astăzĭ Washingtonul, ba încă şi maĭ la sud ceva.

Această ţară, pe care, din cauza abundenţeĭ vinuluĭ eĭ, o numiră „Winland", ţara vinuluĭ, fu locuită de Normanzĭ timp de câteva zecĭ de anĭ.

Descoperirea Americeĭ la anul 1000 d. Chr. este probată prin descoperirile ce s'aŭ făcut şi se fac pe fiecare zi, de cadavre, inscripţiĭ de ruine, arme europeneştĭ din veacul de mijloc, etc.

Christofor Columb, de şi are predecesorĭ, totuşĭ este şi trebue recunoscut ca adevăratul descoperitor al Americeĭ, cu toate că el, murind, n'a ştiut că a descoperit o lume nouă.

Blaz.

O ZI TERIBILĂ

— —

In anul 1901 ne povesteşte d. G. Delbrel, aflându-se la Za în Maroc, şi voind să meargă la Fez avu curiozitatea de a vedea Muluia. Plecă cu o escortă de 35 de cavalerĭ, cu Kassem, nepotul caiduluĭ şi douĭ şerifĭ.

In ziua hotărâtă, ajunseră în faţa râuluĭ. Torentul apelor era furios, cursul râuluĭ adânc. Trebuiaŭ să treacă prin el şi să-şĭ urmeze calea spre Fez. Un şerif, Muley-Hamed, îşĭ duse calul în râŭ